

ΕΠ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ - Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ

9 69 2413
Παπαμιχαήλ (Ε.Π.)

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Β'. ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1043

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
Υπερσυνολογήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΠ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΝΑ — Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ

9 69 ΠΩΛ
Παυλοπούλου (ΕΠ)

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ Δ'

Άντίτυπα 25.000

Αριθ. έγκριτ. απόφ.
Υπουργείου Παιδείας
51231 20 Αύγουστου
51232 1934

ΤΙΜΗ ΑΔ. Β' ΤΑΞΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΡ. 13.70

58514
25-9-34
ΕΔΩΡΗΜΑΤΟ
Ευδοξ. Ομιλ. Δημητράκου
αύξ. αριθ. εισαγ. 7174 του έτους 1934

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΑΘΗΝΑΙ ΑΛΘΑΙΑΣ 4

1934

2A
43

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κάθε αντίτυπο έχει την υπογραφή των συγγραφέων.

Κλασική

Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου Α.Ε.

PRINTED IN GREECE — 1934
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

Η (ρω)

I. Ἦθελα νὰ παλαίσω μὲ τοὺς δράκους.

Πόσο μοῦ ἄρεσε, ὅταν ἤμουν μικρός, νὰ ἀκούω τὰ παραμύθια τῆς γριᾶς Ζαφειρῆς! Καὶ πόσο ἤθελα νὰ ἐπάλευα καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς γίγαντες καὶ τοὺς δράκους τῶν παραμυθιῶν!

Κάθε βράδῳ ἡ γριὰ Ζαφειρή, μαζί στα ἄλλα ὠραῖα παραμύθια, μᾶς ἔλεγε καὶ γιὰ τὸ δράκο, ποὺ ἐτυραννοῦσε τοὺς ἀνθρώπους κάποιας χώρας.

Τοὺς ἔβαζε νὰ κτίζουν μερόνυκτα ἓνα μεγάλο πύργο καὶ αὐτὸς μεμιᾶς τὸν ἐγκρέμιζε καὶ τοὺς ἀνάγκαζε νὰ τὸν ξανακτίζουν.

Ἐγὼ ἐθύμωνα ποὺ δὲν ἤμουν ἐκεῖ,

σ'αὐτὴν τὴ χώρα, γιὰ νὰ παλαίσω
 μὲ τὸ δράκο, καὶ ἔλεγα: «Ἄχ, νὰ ἤ-
 μουν ἐγὼ ἐκεῖ!»

—«Ὅρίστε τον» ἔλεγε ἡ γριὰ Ζα-
 φειρή· «νὰ ἦτο αὐτὸς ἐκεῖ· μιὰ πιθα-
 μὴ ἄνθρωπος!»

Οἱ ἀδελφές μου μὲ ἐπερίπαιζαν·
 μοῦ ἔλεγαν πῶς ἅμα ἔβλεπα τὸν δρά-
 κο θὰ ἔπεφτα χάμω καὶ πῶς θὰ μ'
 ἔβαζε στὴν τσέπη του.

Ἐγὼ ἀγρίευα, ἐφώναζα καὶ ἐζη-
 τοῦσα νὰ ἀποδείξω, πῶς εἶμαι πιὸ
 ἄφοβος ἀπὸ τὸ παλληκάρι ποῦ ἐνί-
 κησε τὸ δράκο.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς δὲν μὲ ἐπί-
 στεуαν. Καὶ ὅμως οἱ ἀδελφές μου
 ὅταν ἤθελαν νὰ ὑπάγουν σὲ κανένα
 σκοτεινὸ δωμάτιο, ἢ καὶ σὲ φωτισμέ-
 νο ἀλλὰ ἔρημο, ἐμένα ἐφώναζαν νὰ
 πηγαίνω ἐμπρός. Ἐγὼ τότε ἐπροχω-
 ροῦσα πρῶτος, ἴσιος, περήφανος, σὰν
 τὸ παλληκάρι ποῦ ἐπῆγε νὰ ἐλευθε-
 ρώσῃ τὴ χώρα ἀπὸ τὸ δράκο.

Ἐλεγα τότε στὶς ἀδελφές μου :

—«Βλέπετε ὅτι ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι;»

—«Ὁχι, δὲν φοβᾶσαι· εἶσαι παλληκάρη!» μου ἀπαντοῦσαν, γιατί τώρα ἐφοβοῦντο μὴ τις ἀφήσω μονάχες.

—«Γιατί νὰ μου λέγετε τότε, πῶς θὰ ἔπεφτα χάμω, ἅμα θὰ ἔβλεπα τὸ δράκο;» τὶς ἐρωτοῦσα.

—«Ἄστεϊα τὸ ἐλέγαμε» μου ἔλεγαν· «ἐσύ χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἐνικοῦσες!»

Ἐγινόμεουν τότε ἀκόμη πιὸ περήφανος καὶ ἔλεγα:

—«Μονάχα ἓνα σπαθὶ νὰ εἶχα!»

2. Ὁ Παπποῦς.

Μιὰν ἡμέρα ἦλθε καὶ ὁ παπποῦς, ὁ πατέρας τοῦ πατέρα μου, ἀπὸ τὸ νησί του. Ἦλθε νὰ μείνῃ ἀρκετὸν καιρό, καὶ ὄχι ὅπως ἄλλοτε, ποὺ ἦρχετο καὶ ἔφευγε γρήγορα, ποὺ μόλις τὸν ἐβλέπαμε.

Ὁ παπποῦς ἦτο σωστὸς γίγαντας. Ὄταν ἐπερπατοῦσε, ἔτριζε τὸ πάτωμα, ἔτριζαν τὰ γιαλιὰ καὶ τὰ ἔπιπλα ἐχοροπηδοῦσαν.

Ἐγὼ τὸν ἐκοίταζα, ὅπως κοιτάζω
τώρα τὰ ψηλὰ σπίτια.

Εἶχα ἀκούσει πῶς ἦτο παλιὸς κα-
πετάνιος καὶ σωστὸς θαλασσόλυκος.

Στὸ νησί του ἔμενε μόνος, γιατί ἡ γυ-
ναῖκα του, ἡ γιαγιά μου, εἶχε πεθάνει.

Ἄλλο παιδί ἀπὸ τὸν πατέρα μου
δὲν εἶχε ὁ παπποῦς, καὶ τὸ εἶχε καη-
μό, πὺ ὁ πατέρας μου εἶχε γίνει
συμβολαιογράφος καὶ ὄχι πλοίαρχος,
ὅπως τὸν ἠθελε.

H. (Σηδ.)

3. Ἡ χαρὰ τοῦ παπποῦ.

Μιά βραδειά, πὺ ὁ ἄνεμος ἐσφύ-
ριζε μουγκρίζοντας ἄγρια καὶ ἔσειε
δυνατὰ τὰ μεγάλα παράθυρα, ἤμα-
στε μαζευμένοι ἔξω ἀπὸ τὸ μαγειρεῖο
καὶ ἐπεριμέναμε νὰ ἔλθῃ ἡ γριά Ζαφει-
ρή, νὰ ἀκούσωμε τὰ παραμῦθια της.

Ἡ γριά Ζαφειρή εἶχε δουλειὰ στὸ
μαγειρεῖο.

Στὴν τραπεζαρία ὁ πατέρας μας
καὶ ἡ μητέρα μας καὶ ὁ παπποῦς ἐσυ-
ζητοῦσαν.

Ἐξαφνα ἀκούσαμε τὴ μητέρα μας νὰ φωνάζη τὴν Ἑλένη, τὴ μεγαλύτερη ἀδελφή μου, καὶ νὰ τῆς λέγῃ:

— « Ἑλένη, πήγαινε στὸν κοιτῶνα μας καὶ φέρε μας τὶς ἐφημερίδες, ποὺ εἶναι ἐπάνω στὸ τραπεζάκι. Εἶναι ἀναμμένο τὸ λυχνάρι ».

— « Ἔλα, μαζί μου » μοῦ λέγει ἡ Ἑλένη, γιατί μονάχη τῆς ἐφοβᾶτο νὰ πάη.

— « Δὲν ἔρχομαι » τῆς εἶπα ἐγώ. Ἦμουν θυμωμένος μαζί τῆς, ἐπειδὴ μοῦ εἶχε εἰπεῖ πάλι πῶς ὁ δράκος θὰ μὲ ἔβαζε στὴν τσέπη του.

— « Ἔλα » μὲ ἐπαρακάλεσε « καὶ δὲν θὰ τὸ ξαναειπῶ ».

— « Ὅχι· δὲν ἔρχομαι· νὰ πᾶς μόνη σου » τῆς εἶπα.

Τότε ἐφώνησε στὴ μητέρα μας:

— « Μητέρα, ὁ Δῆμος δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ ».

— « Δῆμο » ἐφώνησε ἡ μητέρα μου, « γιατί δὲν πηγαίνεις; »

— « Δὲν θέλω, ἐμάλωσα » τῆς εἶπα ἐγώ.

—« Ἐλάτε ἐδῶ ὅλοι! » ἐφώνησε πάλι ἡ μητέρα μου.

Ἐσηκωθήκαμε καὶ ἐπήγαμε.

Ὁ παππούς, ἅμα ἐμπήκαμε στὴν τραπεζαρία εἶπε στὴν Ἑλένη:

—« Δὲν μοῦ λές, Ἑλένη, φοβᾶσαι, ἀλήθεια νὰ πᾶς μόνη σου; »

Αὐτὴ δὲν ἐμίλησε καὶ ὁ παππούς ἐξακολούθησε:

—« Καὶ τί τὸν ζητᾶς αὐτόν; αὐτὸς εἶναι ἓνας τόσος δὲ ἀνθρωπάκος. Πάρε τὴ Μαρίτσα. Γιατί δὲν παίρνεις αὐτήν; εἶναι πολὺ μεγαλύτερή του. »

—« Δὲν πηγαίνω ἐγώ » εἶπε ἡ Μαρίτσα καὶ ἐτραβήχθηκε.

—« Μπὰ σὲ καλό σας! » εἶπε ὁ παππούς.

Ἐγὼ τότε ἐμίλησα:

—« Παππού, νὰ πάω ἐγώ; Μονάχος ὁμως! »

—« Εὖγε » εἶπε ὁ παππούς χαρούμενος.

—« Δὲν σοῦ τὸ εἶπα; » τοῦ εἶπε ὁ πατέρα μου. « Ὁ Δῆμος τίποτε δὲν φοβᾶται. »

Ἐπήγα μέσα καὶ ἔφερα τὶς ἐφημερίδες.

—«Εὐγε, Δῆμο· ἔτσι σὲ θέλω!» μοῦ εἶπε ὁ παππούς. «Αὔριο θὰ σοῦ κάμω ἓνα δῶρο πρώτης».

—Τί, παππού;» ἐρώτησα.

—Ἄ! δὲν σοῦ τὸ λέγω!»

4. Τὰ δῶρα τοῦ παππού. H

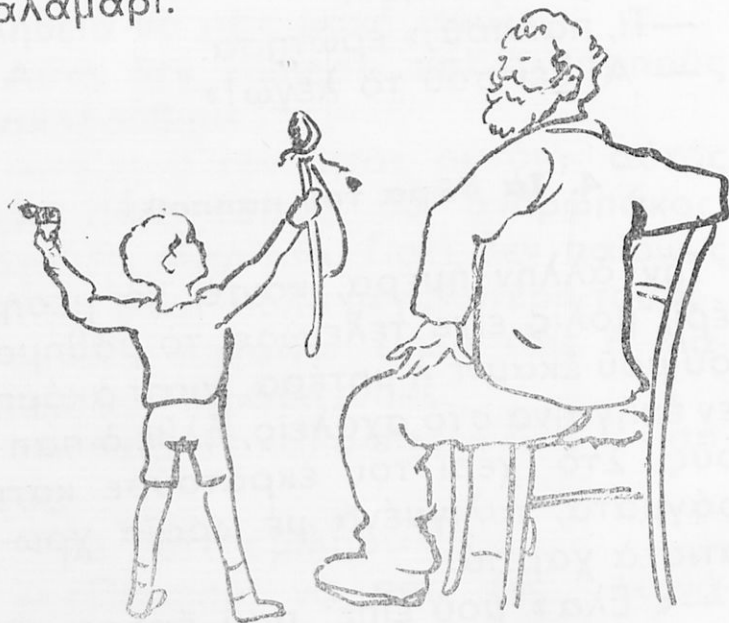
Τὴν ἄλλην ἡμέρα, κοντὰ τὸ μεσημέρι, μόλις εἶχε τελειώσει τὸ μάθημα ποῦ μοῦ ἔκαμνε ἡ μητέρα, γιατί ἀκόμη δὲν ἐπήγαινα στὸ σχολεῖο, ἦλθε ὁ παππούς. Στὸ χέρι του ἐκρατοῦσε κάτι πράγματα, τυλιγμένα μὲ ὠραῖα χρωματιστὰ χαρτιά.

—«Ἔλα» μοῦ εἶπε· σοῦ ἔφερα τὸ δῶρο. Θὰ διαλέξεις ἓνα ἀπὸ αὐτά»· καὶ ἐξετύλιξε τὰ χαρτιά.

Ἦτο μέσα ἓνα σπαθάκι καὶ ἓνα ὠραῖο καλαμάρι μὲ πένες καὶ μολύβια.

—«Ἔλα, διάλεξε» μοῦ λέγει ὁ παππούς. «Ποιὸ θέλεις;»

Ἐστάθηκα γιὰ μιὰ στιγμή ἀκίνητος καὶ ἐκοίταξα καὶ τὰ δύο. Ἐπειτα ἐπροχώρησα γρήγορα καὶ ἄρπαξα μὲ τὸ ἓνα χέρι τὸ σπαθὶ καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὸ καλαμάρι.

—«Τὶ κάμνεις ἐκεῖ;» μὲ ἐρώτησε ὁ παπποῦς.

—«Μὰ γιὰ μένα δὲν τὰ ἔφερες καὶ τὰ δύο; Ἀπὸ τὸ σπαθὶ ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι· αὐτὲς φοβοῦνται» εἶπα καὶ ἔδειξα τὶς ἀδελφές μου.

Ὁ παπποῦς ἐγέλασε καὶ μοῦ τὰ ἔδωσε καὶ τὰ δύο.

5. Στὸ σχολεῖο.

Ὅταν ἦλθε ὁ Σεπτέμβριος, καὶ ὁ παπποῦς δὲν εἶχε φύγει ἀκόμη νὰ πάη στὸ νησί του, εἶπε νὰ μὲ στείλουν στὸ σχολεῖο καὶ μ' ἔστειλαν. Ἡ μητέρα δὲν ἤθελε νὰ μὲ στείλῃ ἀκόμη· ἤθελε νὰ μὲ κρατήσῃ στὸ σπίτι καὶ νὰ μοῦ κάμνῃ αὐτὴ μάθημα.

Ἦμουν τὸ μονάκριβο ἀγόρι της.

Ὅταν ἐσχόλασα τὸ μεσημέρι, ἐγύρισα στὸ σπίτι περήφανος καὶ χαρούμενος.

Δὲν ἦτο τὸ σπίτι μας μακριὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἐμένα ὅμως μοῦ ἐφάνηκε πὼς ἐπῆγα πολὺ μακριὰ, καὶ στὸ γυρισμὸ μοῦ ἐφένετο πὼς ἀργοῦσα πολὺ. Ἦθελα νὰ εἶχα πτερὰ, νὰ βρεθῶ μεμιᾶς στὸ σπίτι μας.

Ὅλοι ἔτρεξαν, καθὼς ἀνέβαινα τὴ σκάλα, νὰ μὲ ἴδουν.

—«Α, πῶς μυρίζεται!» εἶπε ἡ μητέρα μου, ἄμα μὲ εἶδε.

—«Καλέ, μοσχοβολᾶ τὸ παιδί μας!» εἶπε ἡ γριὰ Ζαφειρή.

—«Πῶς νὰ μὴ μοσχοβολᾶ!» εἶπε καὶ ὁ παπποῦς μὲ τὴ χονδρὴ του φωνή. «Ἄφου ἐπῆγε στὸ σχολεῖο, μπορεῖ νὰ μὴ μοσχοβολᾶ;»

Ὁ πατέρας μου δὲν εἶχε ἔλθει ἀκόμη στὸ σπίτι. Οἱ ἀδελφές μου μὲ ἐκοίταξαν χαμογελώντας· καὶ ἐγὼ ἐκαμάρωνά, ὅλο ἐκαμάρωνά.

6. Γράφω ἱστορίες. H

Ὁ δάσκαλος εἶχε εἰπεῖ στὸν πατέρα μου καὶ μοῦ ἀγόρασε ἓνα βιβλίο, πὺ εἶχε κάτι ὠραῖες ἱστορίες, μὰ πολὺ ὠραῖες. Μοῦ εἶχαν ἀρέσει πολὺ.

—«Παπποῦ, παπποῦ», εἶπα μιά Κυριακὴ στὸν παπποῦ, καὶ ἐπῆγα κοντὰ του τρέχοντας καὶ κρατώντας τὸ βιβλίο. «Θέλεις νὰ σοῦ διαβάσω αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἱστορία, νὰ ἰδῆς τί ὠραία εἶναι;»

—«Ναί, διάβασέ την νά την άκούσω» μου εἶπε ὁ παππούς.

Ἐκάθισα κοντά του καί τοῦ ἐδιάβασα τήν ἱστορία, πού μου εἶχε ἀρέσει πειό πολύ.

—«Ὁραία εἶναι» μου εἶπε ὁ παππούς. «Γιά πέ μου ὅμως τώρα: μπορεῖς νά γράφης καί ἐσύ καμμιά τέτοια ἱστορία;»

—«Ἄμα μεγαλώσω» τοῦ ἀπάντησα.

—«Ὁχι» μου εἶπε ὁ παππούς «ἐγώ θέλω ἀπό τώρα νά ἀρχίσης. Γιά κάθισε καί γράψε τί γίνεται στό σχολεῖο. Τί κάμνουν ἐκεῖ τά παιδιά; Τί λές, μπορεῖς;»

—«Μπορῶ» τοῦ ἀπάντησα, καί ἔφυγα νά πάω νά γράψω.

Καί ἔγραφα κάτι γιά τὸ σχολεῖο. Ἐπαιδεύθηκα ὠρες, ἐμουντζουρώθηκα ὅσο νά τὸ γράψω· οὔτε καί ἔπαιξα διόλου, γιατί ἤθελα νά τελειώσω.

Τὸ βράδυ, ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητό, ἐπερίμενα νά μὲ ρωτήσῃ ὁ παππούς γι' αὐτὸ πού εἶχα γράφει.

Αὐτὸς ὅμως τὸ εἶχε ξεχάσει καί

δέν μου ἔλεγε τίποτε. Ἐπιτέλους τοῦ εἶπα ἐγώ :

— « Παππού, τὸ ἔχω ἔτοιμο. Ἐγραφα γιὰ τὸ σχολεῖο ».

— « Ἄ, εὖγε, φέρο το ! »

— « Τί ; τί ; » ἐρώτησε ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα.

— « Κάτι ποῦ ἔχει γράφει. Θὰ ἰδητε ! τοὺς εἶπε.

Ἐγὼ ἐπῆγα καὶ ἔφερα τὰ χαρτιά μου.

Μὰ τί γράμματα ἦσαν ἐκεῖνα ; σωστά ὀρνιθοσκαλίσματα.

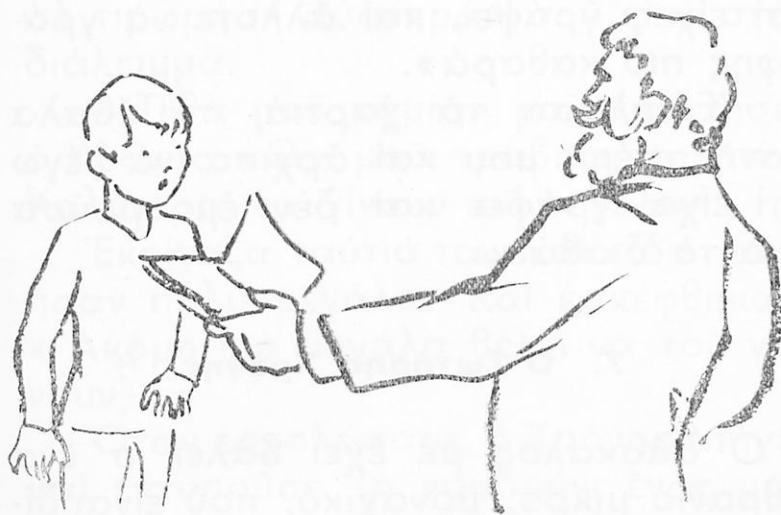
— « Ἐλα, γιὰ δῶσε μου τα » μοῦ εἶπε ὁ παππούς.

Τοῦ τὰ ἔδωσα, μὰ ποῦ νὰ τὰ διαβάσω ! Μοῦ τὰ ἔδωσε πίσω.

— « Δέν μπορῶ νὰ τὰ διαβάσω » μοῦ εἶπε· « ἄλλοτε νὰ τὰ γράφης πιὸ καθαρά ».

Ἐδοκίμασα καὶ ἐγὼ νὰ τὰ διαβάσω, ἀλλὰ ποῦ ! Οὔτ' ἐγὼ δέν ἤμποροῦσα νὰ τὰ βγάλω καλὰ καλὰ.

Οἱ ἀδελφές μου ἀφορμὴ ἐζητοῦσαν νὰ γελάσουν, καὶ ἄρχισαν τὰ

γέλια. Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ἔχα-
μογελοῦσαν. Μονάχα ὁ παπποῦς εἶχε
σουφρώσει τὰ φρύδια του μὲ τὶς
μακρυὲς τρίχες καὶ δὲν ἐγελοῦσε.

Ἐγὼ ἴδρωνα καὶ ξείδρωνα γιὰ νὰ
βγάλω ἐκεῖνα τὰ γράμματα ποῦ εἶ-
χα γραμμένα.

Ἐπιτέλους ὁ παπποῦς μὲ ἐλυπή-
θηκε.

—«Μὴ γελαῖτε» εἶπε στὶς ἀδελφές
μου. «Ὁ Δῆμος ἔκαμε ὅ,τι ἐμπο-
ροῦσε καὶ γι' αὐτὸ εὗγε του!» Καὶ
ὕστερα γυρίζοντας σὲ μένα: «Γιὰ

πές το μας χωρίς νά τὸ διαβάζης
 τί εἶχες γράφει, καί ἄλλοτε νά γρά-
 φης πιὸ καθαρά».

Ἐδίπλωσα τὰ χαρτιά, τὰ ἔβαλα
 στήν τσέπη μου καί ἄρχισα νά λέγω
 τί εἶχα γράφει καί δέν ἐμποροῦσα
 νά τὸ διαβάσω.

7. Ὁ Σωτήρης Χρόνης. 4

Ὁ δάσκαλος μέ ἔχει βάλει σ' ἓνα
 θρανίο μικρό, μοναχικό, πού εἶναι δί-
 πλα στήν ἔδρα καί κοντά στὸν τοῖχο.
 Σ' αὐτὸ τὸ θρανίο κάθεται καί ἓνα
 ἄλλο παιδί, πού τὸ λέγουν Σωτήρη
 Χρόνη.

Ὁ Χρόνης ποτέ δέν ξέρει τὸ μά-
 θημά του καί οὔτε προσέχει. Δέν κάμ-
 νει ἄλλο παρὰ νά μουντζουρώνεται
 μέ μελάνι, νά στραβῶνῃ τὸ στόμα
 του, γιὰ νά γελοῦν τὰ ἄλλα παιδιά,
 πού εἶναι ἀντικρὺ μας.

Ὁ δάσκαλος τὸν μαλώνει καί αὐ-
 τὸς σκύβει τὸ κεφάλι καί κάμνει πῶς
 κλαίει.

—«Θὰ ἀναγκάσης τὸ δάσκαλο νὰ σὲ τιμωρήσῃ αὐστηρά», τοῦ εἶπα στὸ διάλειμμα.

—«Τί θὰ μοῦ κάμη;» μοῦ ἀπάντησε ὁ Χρόνης. «Θὰ μοῦ τραβήξῃ ταῦτιά; Καλύτερα, νὰ γίνουν πιὸ μεγάλα».

Ἐκοίταξα ταῦτιά του καὶ εἶδα πῶς ἦσαν πολὺ μεγάλα. Καὶ ἐσκέφθηκα: «Ἄκόμη πιὸ μεγάλα θέλει νὰ τοῦ γίνου;»

Ὅταν ἐσχολάσαμε, ὁ Χρόνης ἐπῆγε καὶ ἐκτυποῦσε τὸ κουδούνι ἐνὸς μεγάλου σπιτιοῦ. Νὰ ἰδῆτε ὅμως τί ἔπαθε! Ἐβγῆκε ξαφνικὰ μιὰ γυναίκα καὶ τοῦ ἔχυσε ἕναν τενεκὲ νερό. Ἐγινε μούσκεμα ἀπὸ τὴν κορυφή ὡς τὰ νύχια.

Τὰ παιδιὰ τὸν ἐπεριτριγύρισαν καὶ ἄρχισαν τὰ γέλια. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐγέλασα· ἔφυγα.

8. Ἄρρωσταίνω.

Ὁ παπποῦς ἔφυγε μιὰν ἡμέρα· ἐπῆγε στὸ νησί του. Σὲ λίγες ἡμέρες ἔπεσα ἐγὼ ἄρρωστος.

Ἐνα πρωτὶ ἐσηκώθηκα μὲ μιὰ ζάλη. Δὲν τὸ εἶπα ὅμως στὴ μητέρα μου, γιὰ νὰ μὴ μὲ κρατήσῃ στὸ σπίτι. Ἐκαμα ὅμως ἄσχημα ἔπρεπε νὰ τὸ εἰπῶ. Ἐπῆγα στὸ σχολεῖο, μὰ ὅσο ἐπήγαινε, ἡ ζάλη ἐδυνάμωνε καὶ ἤρχετο στιγμή πού τὰ ἔβλεπα ὅλα θολά. Ἐγὼ ἔμενα ἐκεῖ στὴ θέση μου ἔκρατιόμουν ὅσο ἐμποροῦσα.

Ὁ δάσκαλος ὅμως μὲ ἐκατάλαβε. Ἦλθε κοντά μου καὶ μὲ ἐρώτησε

—«Κάτι ἔχεις ἐσύ· τί ἔχεις;»

Τοῦ εἶπα τότε τί αἰσθανόμουν.

Ἐπιασε αὐτὸς τὸ κεφάλι μου.

—«Καίει πολὺ» εἶπε. «Σήκω, νὰ πᾶς στὸ σπίτι σου».

Ἐσηκώθηκα, ἀφοῦ ἐμάζευσα τὰ χαρτιά μου καὶ τὰ βιβλία μου, ἀλλὰ καθὼς ἔκαμα νὰ περπατήσω ἐκλονίσθηκα.

Ὁ δάσκαλος μὲ ἔπιασε.

—«Ἐνας νὰ πάῃ τὸ Δῆμο στὸ σπίτι του» εἶπε ὁ δάσκαλος.

—«Ἐγὼ, κύριε» ἐπαρακάλεσε ὁ

Σωτήρης, πού εἶχε γίνει ἄλλος ἄνθρωπος ἀπ' τὴν ἡμέρα πού τὸν ἔβρεξαν.

Ἐπήγαμε. Ὁ Σωτήρης μὲ ἐκρατοῦσε καλά. Δὲν θυμᾶμαι πῶς ἐπήγα στοὶ σπίτι.

Ἄμα μὲ εἶδε ἡ μητέρα μου, ἐτρόμαξε.

— «Τί τρέχει;» ἐρώτησε.

Ὁ Σωτήρης τῆς εἶπε καὶ ἔφυγε.

Ἡ μητέρα μου ἔπιασε τὸ κεφάλι μου, τὰ χέρια μου, ρωτώντας τί αἰσθάνομαι. Ὑστερα μ' ἔγδυσε καὶ μὲ ἔβαλε στοὶ κρεβάτι. Πόσες ἡμέρες ἔμεινα ἄρρωστος δὲν ξέρω. Ξέρω μόνο νὰ σᾶς εἰπῶ, πῶς ἐκινδύνευσα. Μιὰν ἡμέρα ἄκουσα τὸ γιατρὸ νὰ λέγη:

— «Δὲν ἔχει πιά τίποτε!»

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἄρχισα νὰ βλέπω χαρές. Ἦλθε ὁ δάσκαλος νὰ μὲ ἰδῆ. Πόσο ἐχάρηκα, πού τὸν εἶδα. Ὁ Σωτήρης ἐπερνοῦσε τακτικά ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἐρωτοῦσε τὴ μητέρα μου, πῶς εἶμαι. Μοῦ εἶχε φέρει κάμποσες φορὲς καὶ λουλούδια.

Καὶ τὰ ἄλλα παιδιὰ μου εἶχαν στεῖλει.

Τώρα ποὺ ἄρχισα νὰ γίνωμαι καλά, ἤρχοντο δύο τρία μαζί νὰ μου κάμνουν συντροφιά.

Ἐκάθοντο κοντά μου καὶ μου ἔλεγαν πολλά. Ἐμένα δὲν μ' ἄφηναν νὰ μιλῶ πολύ· ἔτσι τοὺς εἶχε εἰπεῖ ἡ μητέρα μου, νὰ μὴ μ' ἀφήνουν νὰ μιλῶ, γιατί ἦμουν ἀδύνατος.

Πόσο ἐχαιρόμουν ποὺ μ' ἄγαποῦσαν. Τὸ σπίτι μας μου ἐφαίνετο νὰ ἐγέμιζε ἀπὸ χαρά. Καὶ πόσο ἄσχημα μου ἐφαίνετο, ὅταν ἔφευγαν!

9. Ἔρχεται ὁ θεῖος μου.

Ἐνόμιζα πῶς θὰ ἤμποροῦσα νὰ περπατήσω, ἄμα ἐσηκωνόμουν· μόλις ὅμως ἐσηκώθηκα καὶ ἔκαμα νὰ περπατήσω ἐπῆγα νὰ πέσω. Δὲν ἔμποροῦσα νὰ σταθῶ καλὰ στὰ πόδια μου· ἔτρεμα.

Ἡ μητέρα μου, ὅταν ἐμεγάλωσα, μοῦ ἔλεγεν ὅτι εἶχε φοβηθῆ πολὺ γι' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία μου, καὶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ χάνη τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ ἐζοῦσα.

Ὁ πατέρας μου τῆς ἔδινε θάρρος, ἀλλὰ ποῦ αὐτή! Ἔβλεπε πῶς δὲν ἔπαιρνα ἐπάνω μου.

Ἐγώ, ὅταν εἶδα τὴ μορφή μου στὸν καθρέφτη, ἐτρόμαξα. Μοῦ ἐφάνηκε σὰ νὰ ἔβλεπα κάποιον ἄλλον ἐκεῖ μέσα. Δὲν ἤμουν πιά ἐκεῖνο τὸ παιδί τὸ ζωηρό, ποῦ ἐζητοῦσε νὰ παλεύσῃ μὲ τοὺς δράκους, παρὰ ἓνα κιτρινιάρικο, χωρὶς καμμιά ζωηρότατα.

Ἡ μητέρα μου, πού μ' ἔπιασε νά κοιτάζωμαι στόν καθρέφτη, μέ ἐτράβηξε ἀπ' αὐτόν.

« Ἐλα ἀπεδῶ τί κοιτάζεις στόν καθρέφτη; Θά σοῦ πῶ ἐγώ πότε νά κοιταχθῆς. Τώρα εἶσαι ἀπό ἀρρώστια ».

Ἄκουσα τόν πατέρα μου νά λέγη, τὸ μεσημέρι πού ἦλθε, στή μητέρα μου.

— « Καλὰ πού ἔρχεται τὸ καλοκαίρι ».

Τὸ βράδυ πάλι, στό τραπέζι, τῆς εἶπε:

— « Ξέρεις, ἔγραφα στόν ἀδελφό σου τὸ γιατρό νά ἔλθῃ »

— « Ἄ, καλὰ ἔκαμες! » τοῦ εἶπε ἡ μητέρα, καί τὸ πρόσωπό της ἐφάνηκε χαρούμενο.

Δὲν ἐπέρασαν πολλές ἡμέρες καί νά, ἓνα ἀπομεσήμερο ὁ θεῖος μου, ὁ ἀδελφὸς τῆς μητέρας μου, ὁ γιατρός. Ὁ θεῖος ἦτο ψηλὸς σὰ γίγαντας. Ὁ πατέρας μου κοντά του ἔμοιαζε σὰν ἀνθρωπάκι.

— « Πῶς τὸ ἐκάματε ἔτσι τὸ παι-

δί!» εἶπε αὐστηρά μὲ τῆ χονδρῆ φωνή του, ὅταν μὲ εἶδε.

—«Μὰ τί, πῶς τὸ ἐκάμαμε» τοῦ ἀπάντησε ἡ μητέρα μου. «Ἄφου ἄρ-
ρώστησε...»

«Καλά, καλά» εἶπε αὐτὸς γρήγο-
ρα «ξέρω ἐγώ».

Μὲ ἐκοίταξε ὕστερα καὶ εἶπε πάλι:

«Θὰ τὸ πάρω ἐγὼ μαζί μου νὰ τὸ κάμω καλά!»

Ἡ μητέρα μου καὶ ὁ πατέρας μου ἐκοιτάχθηκαν.

—«Μά...» ἔκαμε νὰ εἰπῆ ἡ μητέ-
ρα μου.

—«Τί μά; δὲν ἔχει μά. Ἄν τὸ θέ-
λετε τὸ παιδί σας, θὰ μοῦ τὸ δώσε-
τε» τῆς εἶπε ὁ θεῖος μου. Ἡ μητέ-
ρα καὶ ὁ πατέρας ἐφαίνοντο πῶς
δὲν ἤθελαν νὰ μὲ ἀφήσουν ἀπὸ κον-
τάτων, ἀλλὰ τί νὰ ἔκαμναν, πού ἦτο
ἀνάγκη! Ἐσυμφώνησαν λοιπὸν νὰ
πάω μαζί μὲ τὸ θεῖο μου.

ΙΟ. Ἔχετε γειά.

Ἐνα πρωὶ ἐξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ σπίτι μὲ ἀμάξι νὰ κατεβοῦμε στὴν ἀκρογιαλιά, γιὰ νὰ μποῦμε στὸ πλοῖο. Ἦλθαν ὡς ἐκεῖ καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Στὸ δρόμο, καθὼς ἔτρεχε τὸ ἀμάξι, ἀκούσαμε ἓνα βραχνὸ σφύριγμα βαποριοῦ.

— «Τὸ δικό μας θὰ εἶναι» εἶπε ὁ θεῖος μου, καὶ γυρίζοντας στὸν ἀμαξᾶ: «Γρήγορα λιγάκι, σὲ παρακαλῶ» τοῦ εἶπε.

Ὁ ἀμαξᾶς ἐκτύπησε τὸ ἄλογο καὶ τὸ ἀμαξάκι ἄρχισε νὰ τρέχη πιὸ γρήγορα. Σὲ λίγο ἐφθάσαμε στὴν ἀκρογιαλιά.

— «Νά, μ' αὐτὸ θὰ φύγωμε, μ' αὐτὸ ἐκεῖ, ποὺ καπνίζει» μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου, ἅμα κατέβηκε καὶ μοῦ ἔδειξε ἓνα ἀτμόπλοιο, ποὺ πέρα ἀνοικτὰ ἔβγαζε ἀπὸ τὸν καπνοδόχο του πυκνὸ στακτερὸ καπνὸ.

— «Ἀφεντικό, μὲ τὴν «Ὑδρα» θὰ

φύγετε; ἐρώτησε ἓνας βαρκάρης, πού εἶχε πλησιάσει τὸ θεῖο μου.

— «Ναί, πάρε τὰ πράγματα».

— «Ἔλα, παιδάκι μου, νὰ σὲ φιλήσω,» μοῦ εἶπε ἡ μητέρα μου καὶ μὲ ἐγέμισε φιλιά.

— «Ἄφεντικό, γρήγορα λιγάκι τὸ βαπόρι τραβᾶ τὴν ἄγκυρα» εἶπε ὁ βαρκάρης γυρίζοντας ἀπὸ τὴ βάρκα, πού ἐτοποθέτησε τὴ βαλίτσα τοῦ θεῖου μου καὶ τὴ μικρὴ τὴ δική μου.

— «Ἐλάτε, ἀφῆστε τον» εἶπε ὁ θεῖος μου καὶ μ' ἄρπαξε στὰ χέρια του. «Ἐχετε γιά».

Μὲ ἐφίλησε καὶ ὁ πατέρας μου.

— «Φθάνει πιά» εἶπε ὁ θεῖος, καὶ ἐμπῆκε στὴ βάρκα κρατώντας με στὴν ἀγκαλιά του.

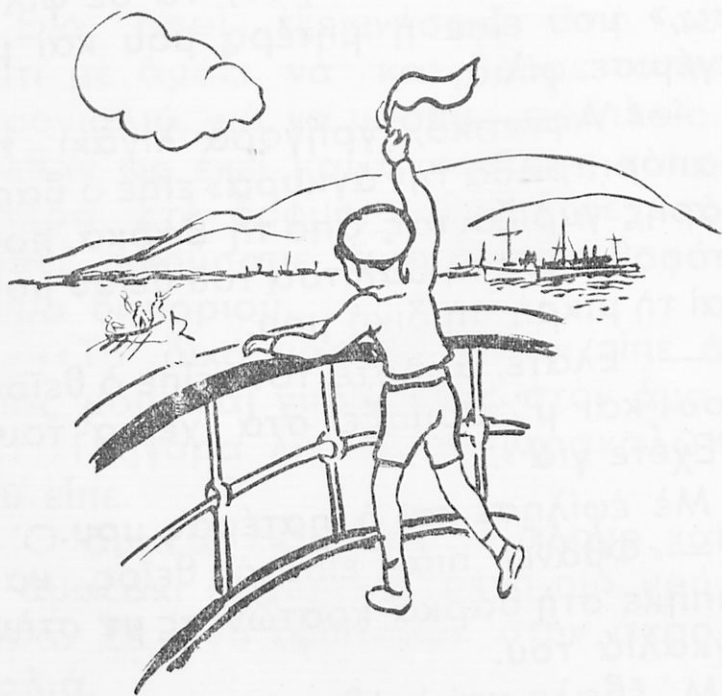
Μ' ἔβαλε καὶ ἐκάθισα στὴν πρύμνη.

Ἔβγαλα τὸ μαντήλι μου καὶ ἀπεκεῖ ἐχαιρετοῦσα τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα.

— «Ἐχετε γειά!... Ἐχετε γειά!»

— «Τὸ νοῦ σου, Πέτρο, στὸ παιδί!» ἄκουσα τὴ μητέρα μου νὰ λέγη.

—«Καλά, καλά» τῆς ἀπάντησε ὁ
θεῖος μου μὲ τὴ βαρεῖα φωνή του.
Ἡ βάρκα ὅλο καὶ ἐπήγαινε μα-

κριά, ἔφευγε. Ἐγὼ ἐκουράσθηκα νὰ
κινῶ τὸ μαντήλι. Εἶχα τὰ μάτια ὅμως
ἐκεῖ στὴν παραλία, ὅπου ἔστεκαν ἡ
μητέρα καὶ ὁ πατέρας καὶ ἐκινουῦσαν
καὶ αὐτοὶ τὰ μαντήλια των. Ἐκί-
νησα καὶ ἐγὼ πάλι τὸ μαντήλι.

Ἐμπήκαμε μέσα στὸν ἥσκιο τοῦ βαποριοῦ. Ἡ βάρκα ἐπλησίασε στὴ σκάλα. Ἐσηκώθηκα ἀπὸ τὴ θέση μου, ὅμως ὁ θεῖος μου μὲ ἄρπαξε πάλι στὰ δυνατά του χέρια καὶ μ' ἀνέβασε στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου.

—«Κάθισε ἐδῶ» μοῦ εἶπε καὶ μ' ἔβαλε σὲ μιὰ μεριά. «Μὴν κινηθῆς ἀπεδῶ. Ἐγὼ ἔφθασα!..» καὶ ἔφυγε.

Τί κρότοι ἐγίνοντο! Φωνές, τρεξίματα, καὶ μιὰ μυρωδιὰ δυνατὴ κατραμιοῦ. Ἐξαλίσθηκα· σὲ λίγο ἤλθε ὁ θεῖος μου.

II. Κοιτάζω μὲ τὸ τηλεσκόπιο.

«Ἔλα ἐδῶ» μοῦ εἶπε καὶ μὲ ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι. Μὲ ἀνέβασε στὴ γέφυρα, καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐχαιρέτισε τὸν πλοίαρχο, τοῦ εἶπε :

—«Καπετὰν Σταμάτη, δῶσε μου, παρακαλῶ, τὸ τηλεσκόπιό σου».

Ὁ πλοίαρχος τοῦ τὸ ἔδωσε καὶ ὁ θεῖος μου μ' ἔβαλε νὰ κοιτάξω ἀπ' τὴν ἀνάποδη πρῶτα.

Ἡ πόλη, τὸ λιμάνι, τὰ πολλὰ καράβια μοῦ ἐφάνηκαν σὰ ζωγραφιὰ μικρούτσικη καὶ πολὺ πολὺ μακριά. Καὶ πόσο μικροὶ ἐφαίνοντο οἱ ἄνθρωποι!... μυρμηγκάκια!

— «Τώρα κοίταξε καὶ ἀπεδῶ» μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου. Ἡ πόλη σὰ νὰ ἦλθε κοντά μου, τὸ λιμάνι, τὰ καράβια ἐφάνηκαν μεγάλα μεγάλα!

— «Νά, νά, ἐκεῖ εἶναι ὁ πατέρας σου μὲ τὴ μητέρα σου» μοῦ εἶπε:

Τοὺς εἶδα καλά. Ἐκινούσαν τὰ μαντήλια των κοιτάζοντας τὸ πλοῖο.

Ἔβγαλα τὰ μάτια μου ἀπὸ τὸ τηλεσκόπιο, γιὰ νὰ πάρω καὶ ἐγὼ τὸ μαντήλι μου. Τώρα ὅμως δὲν τοὺς ἔβλεπα τόσο καλά, ὅπως τοὺς ἔβλεπα μὲ τὸ τηλεσκόπιο.

Στὸ μεταξὺ τὸ πλοῖο ἔφευγε, ἀνοίγετο, καὶ ἡ πόλη ὅσο ἐπήγαινε ἐμίκραινε, ὅλο ἐμίκραινε.

12. ΜΕ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΥΠΝΟΣ

‘Ο θεϊός μου μ’ ἔβαλε ἔπειτα νὰ ἐξαπλωθῶ σὲ μιὰ πολυθρόνα ἀπὸ πανί. Ἔτσι ἐκοίταζα τὰ κατάρτια καὶ τὸν καπνὸ ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸν καπνοδόχο καὶ ἔφευγε, ἀνοίγε, καὶ ἐδιαλύετο στὸ γαλανὸ οὐρανό.

Στὸ νοῦ μου ἦλθαν ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Τώρα θὰ ἐγύριζαν στὸ σπίτι. Ἐθυμήθηκα τὰ δακρυσμένα μάτια τῆς μητέρας μου καὶ ἐταράχθηκα. Καὶ ἐγώ, ὅταν μὲ ἐφιλοῦσε καὶ εἶδα δάκρυα στὰ μάτια της, εἶχα αἰσθανθῆ νὰ μοῦ ἔρχονται δάκρυα, ἀλλὰ τὰ ἔσταμάτησα.

Δὲν ἤθελα νὰ κλαύσω. Ἐκαμα καθὼς μοῦ εἶχεν εἰπεῖ ὁ παππούς.

«Νὰ κρατιέσαι, καὶ ὅταν πονῆς νὰ μὴ φωνάζης, νὰ μὴν κλαίης», μοῦ εἶχε εἰπεῖ.

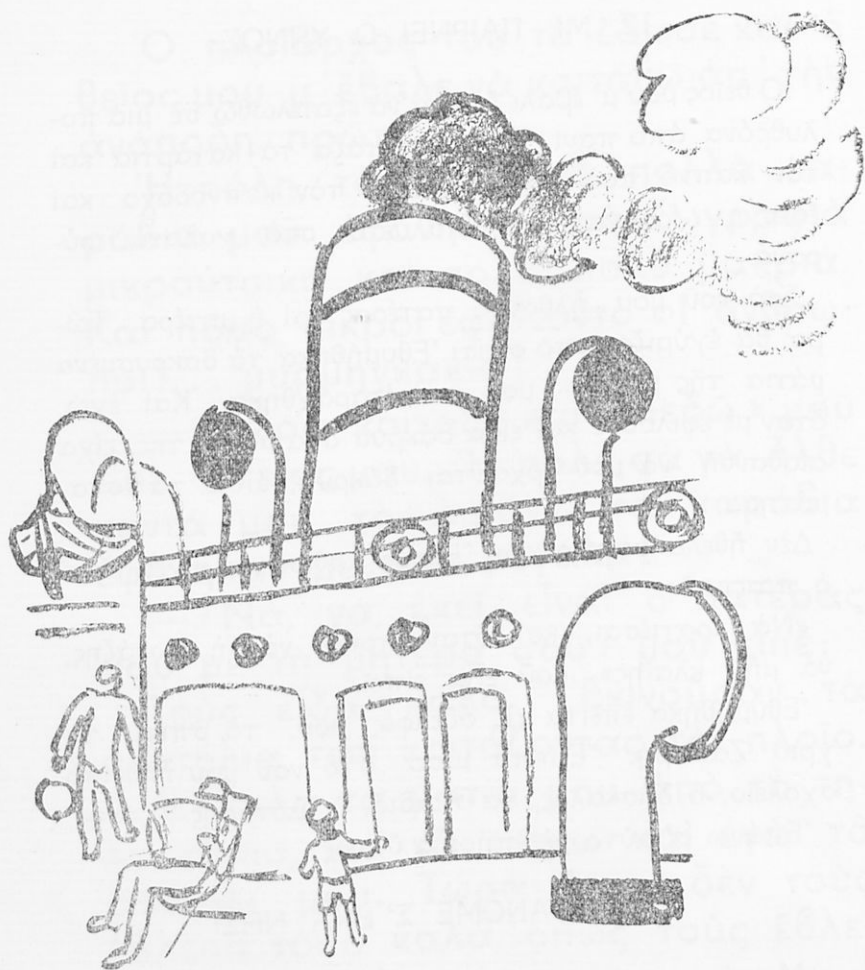
Ἐθυμήθηκα ἔπειτα τίς ἀδελφές μου, τὸ σπίτι, τὴ γριά Ζαφειρή. Ἐπειτα μέσα στὸ νοῦ μου ἦλθε τὸ σχολεῖο, ὁ δάσκαλος, τὰ παιδιὰ, ὁ Σωτήρης Χρόνης.

Ἐπάνω σ’ αὐτὰ μὲ ἐπῆρε ὁ ὕπνος.

13. ΦΘΑΝΟΜΕ Σ’ ΕΝΑ ΝΗΣΙ

«Μπού, μπούουου, μπούουου, μπούουου!» ἔκαμε ἡ σφυρίκτρα τοῦ βαποριοῦ καὶ ἐξύπνησα. Εἶχαμε φθάσει σ’ ἓνα νησί.

Βάρκες πολλές μὲ πανιὰ καὶ χωρὶς πανιὰ ἐπλησίασαν τὸ πλοῖο. Σὲ καθεμιὰ βάρκα ἔστεκε ὁλόρθος ἓνας βαρκάρης καὶ ἐκρατοῦσε χονδρὸ σχοινί. Καθὼς

έπλησίαζε ή βάρκα έπετοϋσε τὸ σχοινὶ καὶ τὴν ἔδενε
 στὸ πλάγι τοῦ πλοίου, κοντὰ στὴ σκάλα.

Κρρρ, κρρρ, μπλούμ! ἔκαμε καθὼς ἔπεσεν ἡ ἄγκυρα
 καὶ ἀκούοντο φωνές πού ἐξέσχιζαν ταῦτιά:

«Καλῶς ὤρισες, καπετὰν Ἄνδρέα. Μὲ τὴ βάρκα μου θὰ βγῆς.....»

—«Κυρὰ Μαρουσιῶ, ὁ Νίκος σὲ περιμένει ἔξω!»

—«Ἄλλος γιὰ ἔξω!.....»

—Μπαούλα, κόφες, μπόγοι, ἐπετιοῦντο στὶς βάρκες. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά ἀνέβαιναν γιὰ νὰ ταξιδεύσουν, καὶ ἄλλοι ἔβγαιναν.

«Μπούου, μπούουου!» ξανασφυρίζει τὸ πλοῖο. Ἡ ἄγκυρα ξανασηκώνεται. Μαῦρος, κατὰμαυρος καπνὸς βγαίνει ἀπὸ τὸν καπνοδόχο. Καὶ ὁ ἥσκιος του ξαπλώνεται στὸ κατάστρωμα: μαυρίζει τὸν οὐρανό. Νά καὶ τὸ νησάκι ποὺ φαίνεται μακριά. Σὲ μιὰ δυὸ ὥρες, λέγει ὁ θεῖος, θὰ φθάσουμε ἐκεῖ.

14. ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Ντάγκ! ντάγκ! ντάγκ! κτυπᾶ ἓνα καμπανάκι ξαφνικά.

—«Μεσημέρι!» εἶπε ὁ θεῖος μου.

Στὸ νοῦ μου ἦλθε τὸ σπίτι μας. Ἐκεῖ θὰ ἦτο ἔτοιμο τὸ τραπέζι καὶ θὰ ἐπεριμέναμε τὸν πατέρα μου.

Ἐνα κουδουνάκι κτυπᾶ: ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ.

Ὁ θεῖος μὲ ἐπῆρε καὶ κατεβήκαμε στὴ σάλα.

Ἐνα μακρὺ τραπέζι στὴ μέση ἦτο γεμᾶτο πιᾶτα. Γύρω καθίσματα καρφωμένα στὴ θέση των καὶ παραπέρα καναπέδες καὶ καμπίνες ὀλόγυρα.

Ἐμπῆκε ὁ καπετάνιος καὶ ἐκάθισε στὴν πολυθρόνα

του. Δεξιά του έκάθισε μιὰ κυρία και άριστερά ό θεϊός και έγώ, παρακάτω άλλοι επιβάτες. Δυό καμαρότοι φέρνουν τὰ φαγητά.

‘Ο θεϊός θέλει νά με περιποιηθῆ, έγώ όμως τοῦ εἶπα πῶς ξέρω νά φάγω μοναχός.

«Καλά, ἔτσι μοῦ ἀρέσεις», εἶπε ό θεϊός. «Πολύ μοῦ μοιάζεις και θά περάσωμε καλά».

—«Κοίταξε ό μικρούλης· σά μεγάλος κύριος τρώγει», εἶπε με χαμόγελο ἡ κυρία, και ὅλοι με έκοίταξαν.

Έγώ δέν τὰ ἔχασα. Μόνο έρώτησα τὸ θεϊό, αν κάμνη νά φάγω ἑλιές και σαρδέλες.

«Νά τρώγης ἐλεύθερα ό,τι σοῦ ἀρέσει», εἶπε ό θεϊός.

Πόσο ἐχάρηκα! Γιατί ἡ μητέρα δέν με ἄφηνε νά τρώγω ἀπ’ ὅλα. Ένόμιζε πῶς τὰ φαγητά μ’ ἀρρώστησαν.

—«Ἦτο ἀρρωστο τὸ παιδάκι ;» έρώτησε ἡ κυρία.

—«Μάλιστα, τῆς ἀπαντᾶ ό θεϊός μου, ἀλλά θά τὸν κάμω έγώ καλύτερα ἀπ’ ό,τι ἦτο....»

“Υστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ με ἔβαλε ό θεϊός νά κοιμηθῶ.

15. ΣΤΙΣ ΜΗΧΑΝΕΣ

Τὸ ἀπομεσῆμερο ἐξύπνησα. Ένοιωθα πῶς εἶμαι λίγο καλύτερα και πῶς ἡμποροῦσα νά περπατήσω. Μὰ ποῦ!..... Καί αδύνατος ἦμουν και τὸ πλοῖο ἐσάλεινε δεξιά και άριστερά.

‘Ο θεϊός με ἐπῆρε στὴν ἀγκαλιά του και με ἐπῆγε νά ιδῶ τίς μηχανές. Πάν, πάν, πάν! Πάν, πάν, πάν,

πάν!» Καί είχε μιὰ ζέστη μεγάλη καί μιὰ μυρωδιά παράξενη. Ἔνας θερμαστής ἔβγαине· ἦτο κατάμαυρος. Ἐφοροῦσε μόνο τὸ ποκάμισο καί τὸ παντελόνι καί ἔσταζε ὁ καημένος ἀπὸ τὸν ἰδρώτα. Πόσο παράξενα ἐγυάλιζαν τὰ μάτια του!

Ἔνας ἄλλος, κατάμαυρος καί αὐτὸς καί καταἰδρωμένος, ἔρριχνε μ' ἓνα φτυάρι κάπου πετροκάρβουνα. Χράπ, φρρρστ χράπ, φρρρστ!

Ὁ θεῖος μου μὲ ἔβαλε νὰ κοιτάξω ἐκεῖ κάτω. Ἦτο ἡ φωτιά ἐκεῖ.

«Πάμε μοῦ εἶπε ὁ θεῖος, γιατί μπορεί νὰ σκάση κανεὶς ἐδῶ».

Καί μέσα στὴ μεγάλη ἐκείνη ζέστη, τὴν ἀνυπόφορη καί τὴν παράξενη μυρωδιά ὁ καταἰδρωμένος ἄνθρωπος ἐξακολουθοῦσε νὰ ρίχνη πετροκάρβουνα: Χράπ, φρρρστ! χράπ, φρρρστ!

16. ΦΘΑΝΟΜΕ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΠΟΥ ΘΑ ΕΒΓΑΙΝΑΜΕ

Τὸ ἀπομεσήμερο τὸ πλοῖο ἐπροχωροῦσε γιὰ μιὰ μεγάλη στεριά. Ἔνα μεγάλο μαῦρο βουνὸ ἐφαίνετο. Ὅταν ἐπλησιάσαμε εἶδα στὶς ρίζες τοῦ βουνοῦ πολλὰ σπιτάκια.

—«Εἶναι τὸ χωριό, θεῖε;» ἐρώτησα.

—«Ὁχι, τὸ χωριὸ εἶναι ψηλά, κοντὰ στὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ», ἀπάντησε.

Λίγο μακριὰ ἀπ' τὸ ἄκρογιάλι ὄλα ἦσαν κατάφυτα ὡς τὴ μικρούτσικη πόλη.

Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίον. Ἔκδ. Δ': Παπαμιχαήλ-Βουτυρά

Ὁ ἥλιος στὸ μεταξύ ἐκρύφθηκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνό. Καὶ ἡ σκιά τοῦ βουνοῦ ἀπλώθηκε στὴ θάλασσα.

«Τοῦ, τοῦ, τούουου!» σφυρίζει τὸ βαπόρι. Ἐφθάσαμε. Μιά βάρκα μᾶς βγάζει ἔξω στὴν παραλία.

Τί μικρούλι τὸ λιμανάκι! Δυὸ τρεῖς βαρκοῦλες καὶ ἓνα δυὸ καΐκια φορτώνουν τὶς κόφες, τὰ λαχανικά καὶ τὰ πρῶτα ὀπωρικά, τὰ μαγιάτικα ἀχλάδια.

Ὅλοι χαιρετοῦν τὸ θεῖο καὶ τοῦ ζητοῦν ἐφημερίδες. Τοὺς ἔδωσε μερικέες.

«Ἐχομε γιατρικά, τίποτε ἄλλο νὰ τελωνίσωμε, γιατρέ;» ἐρωτᾷ ὁ τελώνης μὲ τὸ ναυτικὸ πηλήκιο.

—«Ὅχι, γιὰ καλὴ τύχη ὄχι, καὶ ἔτσι δὲν θὰ μὲ βασανίσης. Γιατὶ βιάζομαι νὰ φύγω ἀμέσως», ἀπαντᾷ ὁ θεῖος.

17. ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΔΑΚΙ

Ἀνεβαίνομε μερικὰ πέτρινα σκαλιὰ καὶ μπαίνομε στὸ παραλιακὸ καφεεδάκι. Τί πτωχὸ πού εἶναι!

«Δυὸ καφέδες», ἐπαράγγειλε ὁ θεῖος.

Δὲν ὑπάρχουν παρὰ δυὸ τρία τραπεζάκια, πού δὲν ξέρουν κατὰ ποιοῦ μέρος νὰ πέσουν, λίγα ξύλινα σκαμνιά πλεγμένα μὲ χονδρὸ ψαθὶ καὶ μερικοὶ πάγκοι μακρουλοὶ, βαμμένοι μὲ κόκκινο χρῶμα.

Μερικοὶ ναυτικοὶ πίνουν κρασί, καφὲ καὶ ἓνας ρουφᾷ ναργιλέ: χρρρ! χρρρ! ἀκούεται μονότονα.

Ἐνα γεροντάκι μὲ βρακοῦλες καὶ ψηλὸ φέσι εἶναι ὁ καφετζῆς.

Ἐγὼ στὸ μεταξύ ἐκοίταζα γύρω καὶ ἐπάνω περί-

εργα. Πλέκτρες από σκόρδα και κρεμμύδια έκρέμοντο από τὰ δοκάρια τῆς στέγης.

Στὰ ράφια γύρω εἶναι τσουκάλια, μπουκάλια, πιᾶ-
τα πρόστυχα, πινάκες, ποτήρια καὶ ἄλλα ποὺ χρειάζ-
ονται οἱ χωρικοί.

Ἦσυχία, σιωπὴ μέσα σ'αὐτὸ τὸ μαγαζί. Κανείς
δὲν ἐμιλοῦσε. Μόνο τοῦ ναργιλῆ ὁ θόρυβος ὁ μικρὸς
ἀκούετο μονότονα: χρρρρ, χρρρρ.

18. ANEBAINOME ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

Σὲ λίγο ἀκούσθηκαν κουδούνια, καὶ τὸ καφενεδάκι ἐγέμισε ἀπὸ χωρικούς: γυναῖκες, ἄνδρες, ἀγόρια καὶ κορίτσια.

Πολλοὶ θὰ ἐταξίδευαν μὲ τὸ πλοῖο πού θὰ ἐξαναγύριζε τὸ πρωί.

Στὸ μεταξύ οἱ περισσότεροι χωρικοὶ ἐζύγιζαν στὸ διπλανὸ μαγαζι σιτάρι. Ὁ θέρος ἀργεῖ ἀκόμη.

Νὰ καὶ ἓνα παλληκάρι. Ἐχαιρέτισε τὸ θεῖο.

«Καλὰ πού ἦλθες», εἶπε ὁ θεῖος. «Ἀπὸ τοὺς ἀγωγιάτες πού ἦλθαν κανεὶς δὲν ἔχει μουλάρι τῆς προκοπῆς».

—«Μά, γιατρέ μου, ἔχω νὰ φορτώσω σιτάρι», εἶπε.

—«Δὲν πειράζει. Ζανάρχεσαι αὔριο. Τώρα νὰ ἐτοιμασθῆς νὰ φύγωμε ἀμέσως».

—«Θὰ γίνῃ ὅπως θέλεις, γιατρέ», εἶπε τὸ παλληκάρι. «Μιὰ στιγμή νὰ ἐτοιμάσω», καὶ ἔφυγε γρήγορα.

Δὲν ἐπεριμέναμε πολὺ καὶ τὸ εἶδαμε νὰ ἔρχεται.

«Ἐτοιμα, γιατρέ».

Ἐβγήκαμε ἀπὸ τὸ καφενεῖο.

Ὁ θεῖος ἐπήδησε ἐπάνω στὸ μουλάρι καὶ ὁ ἀγωγιάτης μὲ ἐσήκωσε καὶ μ' ἔβαλε στὰ γόνατα τοῦ θεῖου.

Τὸ μουλάρι, ἓνα ψηλὸ καὶ καλοδεμένο, ἔτρεξε ἀνυπόμονο.

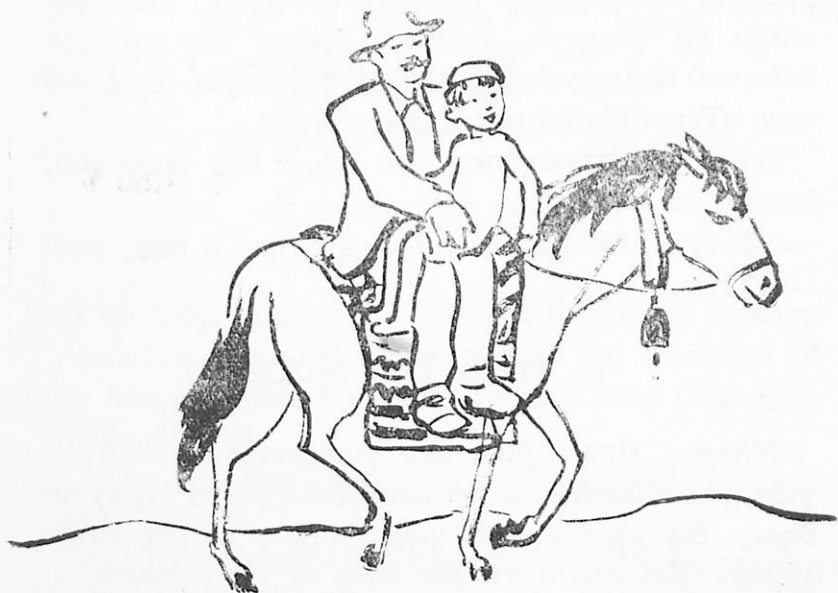
«Ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ», ἠχολόγησε τὸ κουδουνάκι

του. Είχε στο λαιμό του χάνδρες γαλάζιες και ένα φυλακτό.

Περνοῦμε ἀνάμεσα στα περιβόλια. Γαϊδουράκια γυρίζουν τὰ μαγγανοπήγαδα πού τρίζουν. Οί κουβάδες οί γεμάτοι νερό ἀναποδογυρίζονται και χύνονται στο αὐλάκι. Και τὸ νερό τρέχει χαρούμενο, τραγουδώντας, νὰ ποτίση τὰ δένδρα και τὰ λαχανικά.

Βγαίνομε ἀπὸ τὰ περιβόλια και μπαίνομε στὸν ἐλαιώνα. Μικρές και μεγάλες ἐλιές, πού ἔχουν δέσει καλά. «Θὰ ἔχωμε λαδιά», μοῦ ἐξηγεῖ ὁ θεῖος, και μοῦ δείχνει τίς πράσινες ἐλιές μικρούτσικες σὰ σκάγια...

Μπαίνομε στὴ μικρὴ πόλη πού τὴ φωτίζουν λίγα φανάρια με ἀδύνατο φῶς. Περνοῦμε τὸν κεντρικὸ δρό-

μο. Τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ἄλλα μικρομάγαζα κλείουν.

Σὲ λίγο περνοῦμε τὴν πόλη. Δὲν εἶχε ἀκόμη νυκτώσει καὶ βαθεῖα σιωπὴ εἶναι ἀπλωμένη παντοῦ. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι κάτω στὰ περιβόλια των. Ὅσοι εὐρίσκονται μέσα εἶναι κουρασμένοι καὶ κοιμοῦνται ἔνωρίς.

Καθὼς ἐμπαίναμε σὲ μιὰ μεγάλη ρεματιὰ νὰ καὶ τὸ φεγγάρι, ποῦ ἐπρόβαλε ἀπὸ τὸ βουνό. Ὁ ἀγωγιάτης ἀρχίζει τὸ τραγούδι του. Πῶς βουίζουν οἱ ρεματιές!

— Ἐγὼ κουρασμένος ἐκοιμήθηκα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ θείου. Γι' αὐτὸν ὅμως, τὸ συλλογίζομαι τώρα, θὰ ἦμουν μικρούτσικη κούκλα, ποῦ ἐζύγιζα ἴσα μ' ἓνα πούπουλο στὰ χέρια του.

Σὲ κάποιο ἀπότομο κίνημα τοῦ μουλαριοῦ ἐξύπνησα. Ἔτριψα τὰ μάτια μου. Ἐπερνούσαμε ἀνάμεσα σὲ βράχους ποῦ ἔρριχναν ἤσκιους παράξενους. Μοῦ ἐφάνηκαν σὰ γίγαντες, τρομεροὶ δράκοι τῶν παραμυθιῶν, ποῦ ἐκρυφογελοῦσαν καὶ σὰ νὰ ἔλεγαν μὲ τὸ νοῦ των: «Τώρα δὲν θὰ μᾶς ξεφύγετε!»

Ἐκινήθηκα, ἐταράχθηκα στὰ χέρια τοῦ θείου μου, ἔτοιμος νὰ παλεύσω.

— «Τί ἔχεις; ἐκουράσθηκες;» μὲ ἐρώτησε ὁ θεῖός μου.

— «Ὅχι»....

19. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

«Μῆτρο», εἶπε ὁ θεῖός μου γυρίζοντας στὸν ἀγωγιάτη, «νὰ βουλῶσης τὸ κουδούνι. Ἀρκετὰ ἐτραγούδησες. Θὰ μποῦμε στὸ χωριὸ δίχως νὰ μᾶς καταλάβουν. Καὶ στὸ σπίτι δὲν θέλω νὰ ξυπνήσουν».

— «Καλά, γιατρέ», εἶπε ὁ ἀγωγιάτης. «Νὰ τὸ κάμω ἀπὸ τώρα;»

— «Ναί».

Ὁ ἀγωγιάτης ἐσταμάτησε τὸ μουλάρι καὶ ἐβούλωσε

τὸ κουδούνι. Ζεκινοῦμε. Ὁ ἀέρας ἄρχισε νὰ κρυώνει. Ἀνεβαίνομε τὴν τελευταία πλαγιά καὶ μπαίνομε σ' ἓνα δάσος. «Εἶναι ἔλατα», μοῦ λέγει ὁ θεῖος. Πόσο ἐμοσχοβολοῦσαν!

Ἄλλα μοῦ ἐφαίνοντο σὰν κοπέλλες, πού χορεύουν γύρω μας.

Ἄλλα σὰ στρατιῶτες στὴ γραμμὴ. Ἄλλα σὰ βοσκοὶ μὲ τὴν ἀγκλίτσα στοὺς ὤμους, καθὼς τοὺς

είχα ιδεί νά μπαίνουν τὸ Πάσχα στὴν πόλη, ὅδι-
γώντας τὰ καημένα τὰ ἀρνάκια.

Ἄλλα πάλι μοῦ ἐφαίνοντο σὰν γέροι σκυφτοί, πού
ἐπήγαιναν νὰ πέσουν.

Εἶδα καὶ ἓνα γέρο ἔλατο καὶ μοῦ ἐφάνηκε σὰν ἀρά-
πης.

«Νά ἓνα δένδρο σὰν ἀράπης, θεῖε», εἶπα.

—«Ποῦ εἶναι;» μὲ ἐρώτησε ἐκεῖνος.

Τοῦ ἔδειξα. Ὁ θεῖος μου ἐπρόσεξε.

«Ναί, καλὰ λέγεις σὰν ἀράπης εἶναι», εἶπε.

Ἔπειτα μὲ ἐρώτησε:

«Καὶ ἂν ἦτο κανένας ἀληθινὸς ἀράπης, ἔτσι μεγά-
λος, τί θὰ ἔκαμνες;»

—«Θὰ ἐπάλευα» τοῦ ἀπάντησα.

—«Ἄ, ἄ», ἔκαμε ὁ θεῖος μου, «παλληκάρη! ἤθελα νὰ
ξέρω, Δῆμο, ἂν σὲ ἀφήσω ἐδῶ μόνο, θὰ φοβᾶσαι;»

—«Ἄφησέ με», τοῦ ἀποκρίθηκα, «ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι!»

—«Ἄ, ναί, ἐξέχασα. Μοῦ τὸ ἔγραφε ὁ παπούς».

20. ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἐπεράσαμε τὸ δάσος καὶ μακριὰ ἐφάνηκε στὰ πλά-
για ἐνὸς βουνοῦ ἓνα χωριό.

—«Νά καὶ τὸ χωριό μας», εἶπε ὁ θεῖος.

Ἐκοίταξα. Τί ὄμορφο ἦτο, λουσμένο μέσα στοῦ φῶς
τοῦ φεγγαριοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ ἐφαίνετο κανένα φῶς
κοκκινωπό, πού ἔβγαινε ἀπὸ κανένα παραθυράκι.

Ὅταν ἐμπήκαμε στοῦ χωριό, τὰ σκυλιὰ ἄρχισαν νὰ
γαβγίζουν, ἀλλὰ σὲ λίγο ἐσώπασαν. Ἐγνώρισαν τὸ για-

τρό και τόν άγωγιάτη. "Ενας σκύλος έτρεξε και έπη-
 δουσε στον άγωγιάτη και στο μουλάρι. Τους έλεγε
 τó «καλώς ώρισαν».

Έσταματήσαμε έμπρός σ' ένα μεγάλο σπίτι. Ο θεός
 έπήδησε κάτω και άφοϋ έβγαλε ένα κλειδί άνοιξε τήν
 αύλόθυρα.

—«Σιγά τά πράγματα μέσα» είπε στον άγωγιάτη.
 "Άνοιξε έπειτα μιá θύρα στο κάτω πάτωμα και έμπή-
 καμε μέσα. Έτράβηξε ένα σπίρτο και άναψε μιá λάμπα.

Ήτο τó γραφείο του θείου.

Ένα στρογγυλό τραπέζι στή μέση, ένα γραφείο σέ
 μιá γωνιά και δίπλα ένα όμορφο τζάκι. Έπειτα δυó
 τρεις δερμάτινοι καναπέδες, καρέκλες και γύρω άρμά-
 ρια με μπουκαλάκια και βιβλία.

"Άνοιξε μιá άλλη θύρα και έφερε ένα καμινέτο,
 παξιμαδάκια, μπρίκια και ό,τι άλλο χρειάζεται για
 νά βράση τσάι.

Και έτοίμασε τó τσάι και άπό ένα άρμάρι έβγαλε
 ένα βαζάκι με μέλι. Τί γλυκό πού ήτο και τί ευχά-
 ριστα πού έμύριζε!

«Φάγε όσο θέλεις» μοϋ είπε.

Έπειτα εξανάνοιξε τή θύρα για νά φέρη σκεπά-
 σματα και μαξιλάρια.

«Θά σοϋ στρώσω στον καναπέ νά κοιμηθής», μοϋ
 είπε. «Άν είναι αλήθεια πώς δέν φοβᾶσαι, θά κοιμηθῶ
 στο δίπλανό δωματιάκι. Είδεμη θά στρώσω και έγώ
 στον άπέναντι καναπέ».

—«Έγώ δέν λέγω ποτέ ψέματα», του είπα πειραγ-
 μένος. «Πόντοτε κοιμοϋμαι μοναχός μου».

—«Καλά· τότε νὰ σὲ γδύσω», εἶπε ἀφοῦ μοῦ ἔστρωσε.

—«Γδύνομαι μόνος μου» εἶπα.

—«Καλὸ καὶ αὐτό. Ἄλλὰ θὰ σὲ βοηθήσω λίγο, γιατί εἶσαι ἀδύνατος καὶ κουρασμένος».

Ἄνοιξε τὴ βαλίτσα μου καὶ ἔβγαλε τὸ νυκτικό μου.

Ἐπειτα μὲ ἐκαλονύκτισε, τὸν ἐφίλησα καὶ ἐγὼ καὶ τοῦ εἶπα: «Πολὺ σ' εὐχαριστῶ, θεῖε. Καληνύκτα».

—«Θέλεις φῶς;» εἶπε γυρίζοντας.

—«Ὅχι» ἀπάντησα.

—«Ἔ, μὰ τότε θὰ σὲ φιλήσω ἄλλη μιὰ φορά, εἶσαι ἀληθινὸ παλληκάρι».

21. ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΚΟΥΚΛΑ

Δὲν ἄργησα νὰ ἀποκοιμηθῶ, διπλωμένος σὲ δυὸ κάτασπρα μάλλινα σκεπάσματα. Ἔκανε κρύο δυνατὸ καὶ ἄς ἦτο Μάης.

Στὸν ὕπνο μου εἶδα ἓνα παράξενο ὄνειρο. Εἶδα πῶς εἶχα γίνει κούκλα, ἀκοῦτε, ἐγὼ κούκλα! Καὶ μὲ εἶχαν βάλει σὲ μιὰ ὠραία προθήκη μὲ ἄλλες κούκλες, ἀγόρια καὶ κορίτσια. Ἦτο ἐκεῖ καὶ πλῆθος μολυβένια στρατιωτάκια, κανόνια, σημαιοῦλες, τύμπανα καὶ σάλπιγγες καὶ πλῆθος ἄλλα παιγνίδια, πού ἀγοράζουν γιὰ τὰ παιδιά τὴν πρωτοχρονιά.

Ἦτο ἐκεῖ καὶ μιὰ μεγάλη κούκλα, ντυμένη σὰ μεγάλη κυρία.

Αὐτὴ ἢ κούκλα ἀνοιξε ὀμιλία μόλις μὲ εἶδε.

«Τὸ βλέπετε αὐτὸ τὸ κουκλάκι;» εἶπε στὰ ἄλλα κουκλάκια δείχνοντας ἐμένα. «Αὐτὸ ποὺ λέτε ἦτο ἄλλοτε παιδάκι, σωστὸ παιδάκι. Μιὰ μάγισσα ὅμως τὸ ἄγγισε μὲ τὸ ραβδί της καὶ τὸ ἔκαμε κουκλάκι. Ἔχει καρδούλα, ποὺ κτυπᾷ σὰν τὴν καρδούλα μικροῦ πουλιοῦ. Μάθετε καὶ τὸ ἄλλο: Συλλογίζεται σὰν τὰ ἄλλα παιδάκια καὶ θέλει νὰ μᾶς ἀγοράση ὅλους ἐδῶ μέσα.

»ὦ, καὶ νὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάμη, τί θὰ ἐτραβούσαμε! Σὲ λίγο ὅλα θὰ ἦμαστε σακάτικα. Μὰ νὰ ἰδῆς ποὺ ἡ μάγισσα τοῦ ἔχει πάρει τὴ μιλιὰ καὶ τὸ ἔχει μαρμαρώσει· δὲν μπορεῖ νὰ κινήσῃ οὔτε χέρι, οὔτε πόδι».

Τὰ κουκλάκια ἐγέλασαν καὶ ἐγέλασαν μὲ μιὰ φωνὴ ὅμοια μὲ μικροῦ κατσικιοῦ.

«Ἔ, ἔ, ἔ!» ἔκαμαν. «Καλὰ νὰ τοῦ κάμη, καλὰ!»
Καὶ μὲ ἐκοίταξαν περιγελαστικά.

Ἐγὼ ἔκαμα νὰ μιλήσω, μὰ ποῦ!... Ἐστάθηκε ἀδύνατο νὰ βγάλω μιλιὰ. Κάποιο μεγάλο βᾶρος ἔνοιωθα πῶς μοῦ ἐπίεζε τὸ στήθος.

«Νὰ ἕνα κοριτσάκι, ποὺ μᾶς κοιτάζει!» εἶπε μιὰ ἄλλη κούκλα.

—«Νὰ ἀγόραζε τὸ κουκλάκι ποὺ ἦτο παιδάκι», εἶπε ἡ μεγάλη κούκλα. «Θὰ ἦτο σὰ νὰ μοῦ ἐχάριζαν κάτι τι μεγάλο. Δὲν μοῦ ἀρέσει. Σᾶς τὸ λέγω δὲν μοῦ ἀρέσει!»

Πάλι ἔκαμα νὰ μιλήσω, ἀλλὰ ἐβγήκε μονάχα ἕνα βογγητὸ ποὺ ἔκαμε ἀρκετὲς κοῦκλες νὰ μὲ κοιτάξουν μὲ συμπάθεια.

Τὸ κοριτσάκι πού μᾶς ἐκοίταζε μὲ τὰ δυὸ μεγάλα του κατάμαυρα μάτια, ἐμπῆκε στὸ μαγαζὶ καὶ ἐρώτησε πόσα μὲ πουλοῦν.

«Φθηνά, μικρούλα μου», εἶπε ἕνας χονδρὸς καταστηματοῦρχης. «Μὰ νὰ τὸ προσέχης. Πρέπει νὰ τὸ ἀγαπᾶς πολὺ, εἰδεμὴ θὰ σοῦ σπάσῃ. Καὶ περίπατο θέλει νὰ τὸ πηγαίνῃς τακτικά. Καὶ νὰ παίζῃ μὲ τὰ λουλούδια καὶ νὰ τοῦ τραγουδᾷς γλυκὰ τραγούδια».

—«ὦ, ὅσο γι' αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειά», εἶπε τὸ κοριτσάκι, ἐπλήρωσε καὶ μὲ ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καταστηματοῦρχη.

Μὲ ἐφίλησε καὶ μὲ ἐχάδευσε καὶ ἔπειτα μ' ἔσφιξε τόσο δυνατὰ στὸ στήθος του πού ἐπόνεσα. Ἐπόνεσα πολὺ.

—«Μή!» ἐφώνασα... «Θὰ μὲ πνίξῃς. Δὲν εἶμαι κούκλα. Εἶμαι ἄνδρας ἐγώ, καὶ δὲν μοῦ ἀρέσουν τὰ χάδια καὶ τὰ φιλιὰ».

Οἱ ἄλλες κούκλες στὸ μαγαζὶ ἄρχισαν νὰ χοροπηδοῦν ἀπὸ κακία.

«Δὲν θὰ κάμῃς ἐσύ ὅ,τι θέλεις» εἶπε τὸ κοριτσάκι καὶ μὲ ἐτύλιξε σὲ πολλὰ πολλὰ χαρτιὰ.

Ἐγὼ ἐτινάχθηκα καὶ ἄρπαξα τὸ κοριτσάκι ἀπὸ τὰ μαλλιά.

«Μὴν τὸ ξαναπῆς πῶς εἶμαι κούκλα, γιατίι στὰ ξεριζώνω ὅλα» εἶπα καὶ ἐξύπνησα.

Φαντασθῆτε πῶς μοῦ ἐφάνηκε, καθὼς ἄνοιξα τὰ μάτια μου, νὰ ἰδῶ ἕνα κοριτσάκι ὅμοιο μ' ἐκεῖνο τοῦ μὲ ἀγόρασε στὸν ὕπνο μου, νὰ στέκεται δυὸ βήματα μακριὰ καὶ νὰ μὲ κοιτάζῃ.

Πίσω όμως είδα εκείνη τή στιγμή νά προβάλλη ἡ μορφή τοῦ θείου μου.

«Καλημέρα, Δῆμο», μοῦ εἶπε. «Ἐκοιμήθηκες καλά;»

—«Ναί, θεῖε, πολύ» τοῦ ἀπαντῶ.

Αὐτὸς ἐκοίταξε τὸ κοριτσάκι καὶ τοῦ εἶπε:

«Ἐλα, λοιπόν, Ἀνθούλα, χαιρέτισε τὸ Δῆμο, τὸν ἐξάδελφό σου».

Τὸ κοριτσάκι μὲ ἐκοίταξε καλά καὶ ἔπειτα ἐστράφηκε στὸ θεῖο μου.

«Μὲ γελᾶς», τοῦ εἶπε, «δὲν εἶναι ὁ Δῆμος;»

—«Δὲν εἶναι ὁ Δῆμος;»

—«Ναί, δὲν εἶναι· δὲν μοιάζει».

—«Τί λές, καλέ!»

—«Ναί, ναί», ἔλεγε ἡ Ἀνθούλα. «Ὁ Δῆμος εἶναι ἔτσι!» Καὶ ἐφούσκωνε τὰ μάγουλά της γιὰ νὰ δείξη πῶς ἦμουν.

—«Μὴ φουσκώνης τὰ μάγουλά σου καὶ σὰν καὶ σένα χονδρὸς δὲν ἦτο ποτὲ ὁ Δῆμος» εἶπε ὁ θεῖος.

Ἐγὼ ἐγελοῦσα.

«Στάσου νὰ πάω νὰ σοῦ τὸν φέρω», τοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα καὶ ἔφυγε.

—«Βλέπεις», μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου, «δὲν πιστεύει ἡ ἐξάδελφούλα σου πῶς εἶσαι ἐσύ. Τώρα πηγαίνει νὰ φέρη τὴ φωτογραφία σου».

Ἡ ἐξάδελφὴ μου ἐγύρισε κρατώντας μιὰ φωτογραφία.

«Νά τος!» εἶπε στὸν πατέρα της, δείχνοντας τὴ φωτογραφία μου. Βλέπεις πῶς εἶναι χονδρὸς;»

22. Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ

ΟΙΚΟΓΕΝ.

Ἐπάνω σ'αὐτὰ ἄκουσα τὴ φωνὴ τῆς γιαγιάς μου νὰ λέγη:

«Μὰ πότε ἦλθες, Πέτρο; τί κάμνει ὁ Δῆμος;» Καὶ ἐφάνηκε στὴ θύρα.

—«Νά τος!» τῆς εἶπε ὁ θεῖος μου.

—«ᾠ, ᾠ!» ἔκαμε ἡ γιαγιά μου καὶ ἐσήκωσε τὰ χέρια της. «Ὁ Δῆμος μου! Μπά!.... Τὸ παιδάκι μου!» καὶ ἔτρεξε κοντά μου καὶ μὲ ἀγκάλιασε.

Ἡ καημένη ἡ γιαγιά ἔκλαιε καὶ ἐγελοῦσε μαζί.

Ἡ Ἀνθούλα εἶχε φύγει στὸ μεταξύ καὶ ἐγύρισε μὲ δυὸ ἀνθοδέσμες ἀπὸ ὠραιότατα τριαντάφυλλα. Τὶς ἔβαλε στ' ἀνθογυάλια τοῦ πατέρα της. Εἶχε καὶ ἓνα μεγάλο τριαντάφυλλο. Ἐπλησίασε, μὲ ἐχαιρέτισε καὶ μοῦ τὸ ἐπρόσφερε. Εἶπα: «εὐχαριστῶ» καὶ τὸ ἐμύρισα.

«Ἔτσι θέλω νὰ κοκκινίσης: σὰν τὸ τριαντάφυλλο» μοῦ εἶπε.

—«Ἀδειάστε μου τώρα τὴ γωνιά, γιατί θὰ ἔλθουν οἱ ἄρρωστοι» εἶπε ὁ θεῖος.

Ἡ γιαιγιά ἐπῆρε τὴ βαλίτσα μου καὶ ἐπήγαμε στὸ διπλανὸ δωμάτιο, νὰ πλυθῶ καὶ νὰ ντυθῶ. Ἡ ξαδελφούλα μου ἐπαρραξενεύθηκε, πού δὲν ἤθελα νὰ μέ βοηθήσουν.

Ἐπειτα ἐβγήκαμε καὶ ἀνεβήκαμε στὸ ἐπάνω πάτωμα. Στὴν αὐλὴ πολλοὶ ἄρρωστοὶ ἐπερίμεναν τὸ θεῖο. Εἶδα μιὰ γυναῖκα πτωχὴ μ' ἓνα μαντήλι στὸ κεφάλι, νὰ κάθεται σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ νὰ κρατῆ στὴν ἀγκαλιά της ἓνα παιδάκι κίτρινο κίτρινο, πού εἶχε κλεισμένα τὰ ματάκια του.

Ἐνας γέρος ἔστεκε πιὸ πέρα, ἀκουμβισμένος στὸν τοῖχο μὲ γερτὸ τὸ κεφάλι.

Στὴ μέση ἄλλοι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ κορίτσια.

23. Η ΘΕΙΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Μᾶς ἐδέχθηκε ἡ θεία μου ἡ Ἀγγελικὴ, ἡ μητέρα τῆς Ἀνθούλας. Τὴν ἐχαιρέτισα καὶ τῆς εἶπα πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα.

Τοὺς ἐδιηγῆθηκα ἔπειτα τὸ ὄνειρο πού εἶχα ἰδεῖ, πῶς ἦμουν κοῦκλα. Ἐγέλασαν.

«Καὶ τί ὥραϊα πού τὰ λέγει!» εἶπε ἡ θεία μου.

—«Τώρα θὰ σὲ φωνάζω κούκλα» εἶπε ἡ ἐξαδέλφη μου.

—«Ἄ, ὄχι, δὲν θέλω» εἶπα μὲ δυνατὴ φωνή.

—«Καλά, δὲν σὲ λέγω».

Σὲ λίγες ἡμέρες ἡ θεία μου μὲ ἀγάπησε πιὸ πολὺ ἀπ' ἄλλους.

ὄλους καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού συνέβηκε κάτι τι κωμικό.

Ἐγὼ δὲν ἤξερα ὡς τότε πῶς κουφαίνουν τὰ δόντια καὶ ὅτι πονοῦν τρομακτικὰ καὶ τὰ βγάζουν οἱ γιατροί. Μιὰν ἡμέρα τῆς θείας μου ἐπονοῦσε ἓνα δόντι καὶ ὁ θεῖος μου ἐπροσπαθοῦσε μὲ μιὰ δοντάγρα νὰ τὸ βγάλῃ.

Καθὼς ἐτραβοῦσε τὸ δόντι μὲ δύναμη καὶ ἡ θεία μου ἐφώναζε, ἐμπῆκα ἐγὼ καὶ ἐνόμισα, πῶς ὁ θεῖος μου κάτι κακὸ τῆς ἔκαμνε. Τί ἔκαμα τότε; Ὡρμησα, ἀγκάλιασα τὸ ἓνα του πόδι μὲ τὰ δύο μου χέρια καὶ τὸν ἐτράβηξα.

«Τί τρέχει, Δῆμο;» μὲ ἐρώτησε. «Ἄφησέ με».

—«Δὲν σ' ἀφήνω τοῦ εἶπα, ἂν δὲν ἀφήσης καὶ σὺ τῆ θεία. Τί σοῦ κάμνει καὶ τῆ βασανίζεις;»

Ὁ θεῖος μου ἐγέλασε. Στὸ μεταξύ ἐπέταξε τὸ δόντι.

«Ἐγὼ πταίω, μοῦ λέγει, ἢ ἡ θεία σου, πού ἄφησε νὰ γίνῃ κούφιο τὸ δόντι της» καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ δόντι.

Ἡ θεία μ' ὄλο τὸν πόνο πού αἰσθάνετο ἐχαμογέλασε. Εὐχαριστήθηκε πολὺ πού τὴν ἐσυμπόνεσα.

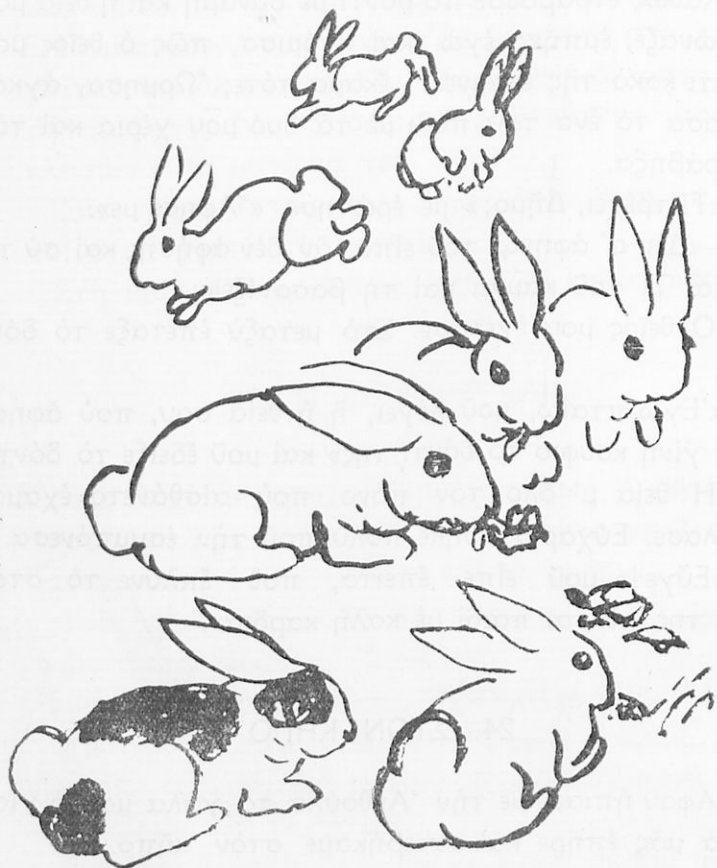
«Εὖγε!» μοῦ εἶπε ἔπειτα, πού ἔπλυνε τὸ στόμα της. «Εἶσαι παιδί μὲ καλὴ καρδιά». ✓

24. ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

Ἄφοῦ ἤπιαμε μὲ τὴν Ἀνθούλα τὸ γάλα μας, ἡ γιαγιά μᾶς ἐπῆρε καὶ κατεβήκαμε στὸν κῆπο.

Τὸ μεγάλο δίπατο σπίτι τοῦ θείου ἄρχιζε ἀπὸ τὴ ρίζα ἑνὸς βράχου σκεπασμένου μὲ κισσό.

Εἶχε καὶ ἕναν ὠραῖο κῆπο. Ἀπὸ τὸ βράχο τὸ σκεπασμένο μὲ κισσό, ἔτρεχε μιὰ βρυσούλα, ποὺ τὸ νερό της ἦτο ἄρκετὸ γιὰ νὰ ποτίζεται ὁ κῆπος. Κοντὰ σ' αὐτὴν τὴ βρυσούλα ἦτο ἕνα καλυβάκι. Ἐξω ἦτο δεμένη μιὰ γιδούλα καὶ παραπέρα, σ' ἕνα

μέρος χωρισμένο με σύρμα, ήσαν οί κότες, αρκετά κουνέλια και ψηλά, σ' έναν όμορφο περιστεριώνα, περισσότερία.

Στή βορεινή πλευρά του κήπου ύψώνοντο λευκές ψηλές και κυπαρίσσια. Στή μέση είχε μιὰ μεγάλη κληματαριά. Στο κάτω μέρος, προς τήν ανατολή, ήσαν πυκνές τριανταφυλλιές και βάτα πολλά: έφούντωναν έπάνω από τή μάνδρα και έπεφταν προς τò δρόμο.

Σκόρπια στον κήπο ήσαν πολλά δένδρα: άχλαδιές και μηλιές, κερασιές, βυσσινιές και ροδακινιές, και μερικές μουριές.

Προς τò σπίτι τέσσερις συκιές μεγάλες.

Έπειτα στις πρασιές τς όμορφοκαμωμένες, τὰ λαχανικά.

«Γιατί δέν έχει λεμονιές και πορτοκαλλιές;» έρώτησα τή γιαγιά.

—«Δέν γίνονται έδω αυτά τὰ δένδρα, παιδί μου» μου εξήγησε ή γιαγιά.

Μ'έβαλε σ' ένα κρεββατάκι κάτω από τήν κληματαριά.

«Έδω θα ξαπλώνεσαι» μου είπε ή γιαγιά. «Ό θεϊός είπε να αρχίσης τὰ παιγνίδια, άμα γίνης καλά».

Έπειτα ή γιαγιά με τήν Άνθούλα έπήγαν και έβαλαν σε άλλη βραγιά τò νερό τής βρυσούλας, και σ' ένα καλάθκι άρχισαν να κόβουν κολοκυθάκια και νωπά φασολάκια.

Στὰ βάτα του κήπου άρχισε να κελαδη ένα άηδονάκι. Σε λίγο άκούσθηκαν και άλλα κελαδήματα στο χωριό από τὰ βάλια τς άλλων κήπων.

Μέσα ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ πολὺ μακριὰ ἔβλεπα τὴ θάλασσα. Τὴ θάλασσα, καθὼς ἔμαθα ὕστερότερα, ὅπου εἶχε ἀράξει τὸ πλοῖο πού μᾶς ἔφερε μὲ τὸ θεῖο.

25. Ο ΠΑΝΟΣ

Ἐνα καλάμι ἐπρόβαλε ἐπάνω ἀπὸ τὴ μάνδρα καὶ ἐσηκώθηκε ὡς τὰ κλαδιὰ μιᾶς κερασιάς. Τὰ περισσότερα κεράσια ἦσαν ἀκόμη πράσινα· μερικὰ κίτρινα, καὶ πολὺ λίγα ἄρχιζαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ κοκκινίζουν. Τὸ καλάμι, ὠδηγημένο ἀπὸ χέρι πού δὲν ἐφαίνετο, ἐπροσπαθοῦσε μὲ τὴ διχάλα του νὰ πιᾶσῃ κάποιον κλῶνο μὲ κεράσια, νὰ τὸν στρίψῃ καὶ νὰ τὸν κόψῃ.

Ἡ γιαγιά τὸ ἐπαρετήρησε καὶ ἐφώνασε:

«Μή, Πᾶνο, τὰ κεράσια! Ἐλα νὰ μοῦ μαζεύσῃς φύλλα, καὶ ὅταν εἶναι καιρὸς θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ κεράσια».

Τὸ καλάμι κατέβηκε καὶ στὸ σαμάρι τῆς μάνδρας ἐπαρουσιάσθηκε ὁ Πᾶνος. Πρὶν τοῦ φωνάξῃ ἢ γιαγιά μὴν πέση, ἐκρεμάσθηκε καὶ ἐπήδησε μέσα στὸν κῆπο.

Ἦτο ἓνα μελαχροινὸ παιδί, ἀναμαλλιάρικο, ξυπόλυτο, μὲ πανταλόνι ὡς τὰ γόνατα καὶ ἓνα σακάκι τριμμένο, μεγάλο, γιγάντιο, μὲ ἀνασηκωμένα τὰ μακριὰ μανίκια.

Ἐμαθα πῶς ἦσαν ἀπὸ τὰ ἀποφόρια τοῦ θείου. Ἐχαμο-

γελοῦσε, ἀλλὰ μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἐντρέπετο γι' αὐτὸ ποὺ ἐπῆγε νὰ κάμη. Τὸ πρόσωπό του ἦτο κατακόκκινο.

«Κάθισε νὰ σοῦ βάλω τὴ σκάλα νὰ ἀνεβῆς» εἶπε ἡ γιαγιά.

Μὰ ὁ Πᾶνος ἐπέταξε τὸ σακάκι, ἐσκαρφάλωσε σὰν ἀγριόγατος σὲ μιὰ μουριά καὶ εὐρέθηκε μεμιᾶς στὴν κορυφή.

Ἡ γιαγιά τοῦ ἐπέταξε ἓνα ταγάρι. Τὸ ἄρπαξε μὲ τὸ ἓνα του χέρι καὶ πρὶν ἀρχίσῃ νὰ μαζεύῃ τὰ μουρόφυλλα, ἔχαψε λαίμαργα μερικὰ γινωμένα μοῦρα.

Ἐπειτα ἄρχισε νὰ ψάχνῃ τοὺς κλώνους τοὺς πιὸ ψηλοὺς γιὰ κάτι ἄλλο.

Δυὸ καρδερίνες ἐπέταξαν στὴ διπλανὴ μουριὰ καὶ ἔβαλαν τὶς φωνές. Τὰ κεφαλάκια των καὶ τὰ κορμάκια των ἐκινουῦντο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ γοργὰ καὶ ἀνήσυχτα.

Ἐφοβήθηκαν ἀπὸ τὸν Πᾶνο.

«Ἄ! ἐδῶ μοῦ ἔχετε τὴ φωλιά σας!» ἐφώνασε ὁ Πᾶνος.
«Ἐξὶ αὐτὰ εἶναι μέσα».

—«Κατέβη παρακάτω», εἶπε ἡ γιαγιά. «Μὴν πειράξεις τὴ φωλιά, γιατί θὰ θυμώσῃ ὁ γιατρός.»

Ὁ Πᾶνος κατέβηκε παρακάτω καὶ ἄρχισε νὰ μαζεύῃ τὰ φύλλα. Κράκ! κράκ, πόσο γοργὰ τὰ ἐμάζευε καὶ τὰ ἔβαζε στὸ ταγάρι!

«Νὰ ἡμποροῦσα καὶ ἐγὼ νὰ ἀνεβῶ στὴ μουριὰ!» ἐσυλλογίσθηκα. «Γιατί νὰ εἶμαι ἄρρωστος;...»

Μὲ τὴ συλλογὴ αὐτὴ μὲ ἐπῆρε ὁ ὕπνος. Ἐκατάλαβα πῶς ἦλθε ἡ γιαγιά καὶ μὲ ἐσκέπασε.

Ὅταν ἐξύπνησα, εἶδα τὸν Πᾶνο νὰ κάθεται σταυροπόδι ἐπάνω σ' ἓνα δοκάρη, ποῦ ἦτο γύρω στὴν κληματαριά, καὶ νὰ τρώγῃ μὲ μεγάλη ὄρεξη ἓνα κομμάτι μαῦρο ψωμί καὶ τυρί. Θὰ τὰ εἶχε δώσει βέβαια ἡ γιαγιά.

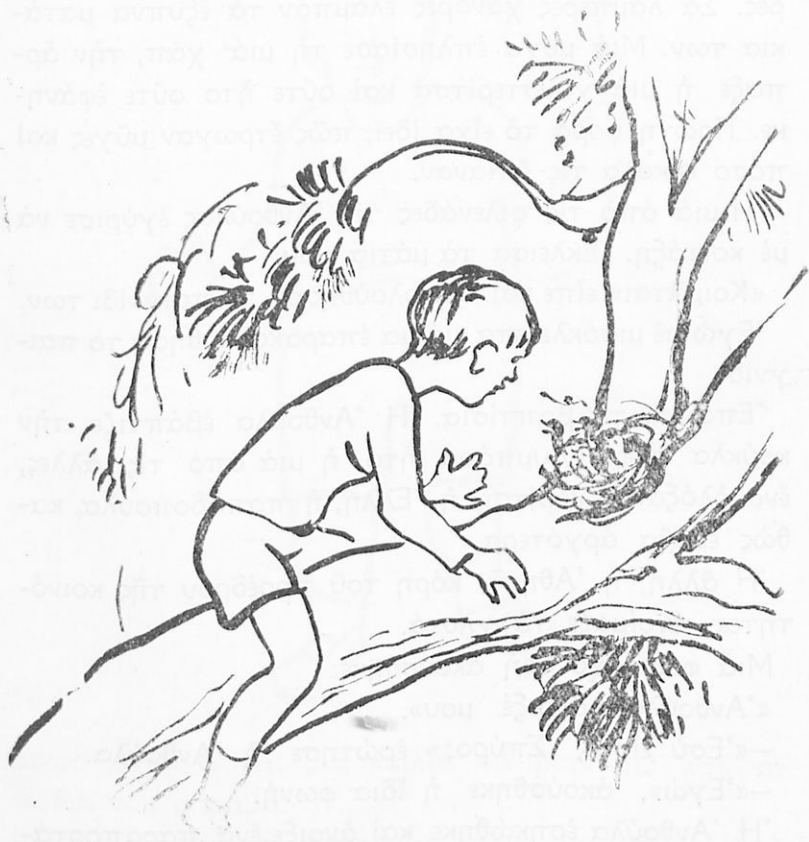
Πόσο γρήγορα ἐμασοῦσε καὶ μὲ πόση εὐχαρίστηση ἐκατάπινε.

Πάλι ἤθελα νὰ εἶμαι ἔτσι γερός, νὰ εἶχα τὰ κόκκινα μάγουλά του καὶ τὴν ὄρεξή του....

Ἐκλείσα τὰ μάτια μου καὶ μὲ ἐξαναπῆρε ὁ ὕπνος.

26. ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΖΑΔΕΛΦΗΣ ΜΟΥ ΑΝΘΟΥΛΑΣ

Είδα τότε στὸν ὕπνο μου πῶς εἶχα γίνεи σὰν τὸν
Πᾶνο γερὸ παιδί καὶ ἔτρεχα μέσα στὸ δάσος καὶ ἔσκαρ-

φάλωνα στὰ δένδρα καὶ εὔρισκα φωλιές, φωλιές πλη-
θος· μὰ δὲν τίς ἐπέιραζα. "Ἦμουν ὁ φύλακός των.

Πάλι ἐξύπνησα. Ὁ Πᾶνος εἶχε φύγει. Λίγο παράμερα ἦτο ἡ ἐξαδέλφη μου, ἡ Ἀνθούλα καὶ ἔπαιζε μὲ δυὸ φιλενάδες της.

Τὰ κορίτσια ἔπαιζαν τὶς κοῦκλες.

Ἀπέναντί μου, σ' ἓνα κλαράκι, ἠλιάζοντο δυὸ σαῦρες. Σὰ λαμπερὲς χάνδρες ἔλαμπαν τὰ ἐξυπνα ματάκια των. Μιὰ μύγα ἐπλησίασε τῇ μιᾷ· χάπ, τὴν ἄρπαξε ἡ μιὰ γουστερίτσα καὶ οὔτε ἦτο οὔτε ἐφάνηκε. Πρώτη φορὰ τὸ εἶχα ἰδεῖ, πῶς ἔτρωγαν μύγες καὶ πόσο εὔκολα τὶς ἔπιαναν.

Ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς φιλενάδες τῆς Ἀνθούλας ἐγύρισε νὰ μὲ κοιτάξῃ. Ἔκλεισα τὰ μάτια μου.

«Κοιμᾶται» εἶπε καὶ ἐξακολούθησαν τὸ παιγνίδι των.

Ἐγὼ μὲ μισόκλειστα μάτια ἐπαρακολούθησα τὸ παιγνίδι.

Ἐπαιζαν τὰ βαπτίσια. Ἡ Ἀνθούλα ἐβάπτιζε τὴν κούκλα της. Κουμπάρα ἦτο ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες, ἓνα ὀλόξανθο κορίτσι, ἡ Ἑλλη, ἡ παπαδοτιγούλα, καθὼς ἔμαθα ἀργότερα.

Ἡ ἄλλη, ἡ Ἀθηνᾶ, κόρη τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος, ἐτοίμαζε τὰ γλυκὰ.

Μιὰ φωνὴ χονδρὴ ἀκούσθηκε:

«Ἀνθούλα, ἄνοιξέ μου».

—«Ἐσὺ εἶσαι, Σπύρο;» ἐρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ἐγὼ», ἀκούσθηκε ἡ ἴδια φωνή.

Ἡ Ἀνθούλα ἐσηκώθηκε καὶ ἄνοιξε ἓνα παραπορτάκι. Θεέ μου, παιδί ἦτο ἐκεῖνο ἢ ἀσκὶ μεγάλο φουσκωμένο;

Τὰ μάγουλα παραφουσκωμένα· μιὰ μυτίτσα, μάτια

πού μόλις έξεχώριζαν, και ένα στόμα πού έμασοῦσε
 άδιάκοπα. Τά χέρια κρεμασμένα σαν ξεκάρφωτα· ένα

μικρό στηθάκι και μιá κοιλιá σá βαρελάκι και τá
 πόδια του στραβά.

Πόσο κωμικά έπροχωροῦσε γέρνοντας πότε άπό
 τή μιá, πότε άπό τήν áλλη μεριá.

«Έλα, έλα, Σπύρο» είπαν σιγά τá áλλα δυó κορί-
 τσια.

—«Θὰ μὲ παίκτητε καὶ μένα;» εἶπε τσεβδά καὶ ἀργά.
 Ἐγὼ ἐπῆγα νὰ γελάσω δυνατά, ἀλλὰ ἐκρατήθηκα.
 «Τί παίδδετε;» ἐρώτησε.

—«Βαπτίσια!»

—«Καλά· τόκθερα γὼ καὶ ἔφερα καλαμέλεθ, καλαμέλεθ
 πολλέθ. Πῶθ τὴν ἐβγάλατε τὴν κούκλα;»

—«Σπυριδούλα».

—«Θπυριδούλα;»

—«Ναί, Σπυριδούλα: νὰ τὸ εἰπῆς καθαρά», εἶπε ἡ
 Ἀνθούλα. «Δὲν ντρέπεσαι, ἄνδρας ἐσύ, καὶ νὰ εἴ-
 σαι τσεβδός!»

—«Μὰ πῶθ τὸ εἶπα γὼ; Δὲν τὸν εἶπα Θπυριδούλα;»

—«Καλά, καλά. Φέρε τώρα τὶς καραμέλες!» εἶπε ἡ
 Ἐλλη.

Μὲ κόπο ἐτράβηξε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα πακετάκι.
 Τὶς ἐμοίρασαν καὶ ἄρχισαν νὰ τρώγουν.

«Νὰ σοῦ ζήση, Ἀνθούλα· καὶ στὰ στέφανα!» ἔλε-
 γαν· καὶ ἡ Ἀνθούλα:

—«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ».

27. ΠΑΛΕΥΩ ΜΕ ΤΟ ΣΠΥΡΟ

Ὁ Σπύρος ἔτρωγε μὲ τὰ δυὸ του μάγουλα καὶ ἐρ-
 ρουθούνιζε. Θεέ μου, πόσο ἄσχημα!

«Σιγὰ» τοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα. «Θὰ ξυπνήση κάποιος
 πὺν κοιμᾶται ἐκεῖ, καὶ δὲν χωρατεύει, Σπύρο μου».

Ὁ Σπύρος ἐγύρισε καὶ μὲ ἐκοίταξε.

«Αὐτόθ, κοὶ τί εἶναι αὐτόθ;» εἶπε.

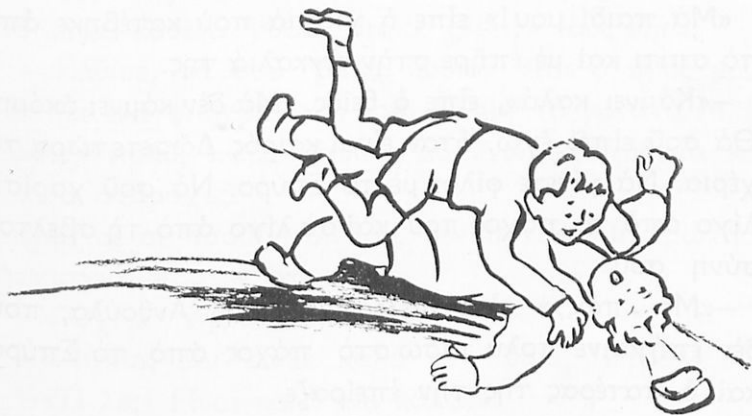
—«Τὸν νικᾶς νὰ παλεύσετε;» ἐρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Χμ,χμ!» ἐμάσησε καὶ εἶπε: «Μὲ τόνα χεράκι μου».

Δὲν ἐκρατήθηκα καὶ τόσο ὀρμητικὰ ἐπήδησα ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου, πού ἔπεσα. Ἐσηκώθηκα γρήγορα καὶ ἔτρεξα καταπάνω στὸ Σπύρο καὶ τὸν ἄρπαξα. Ἡ ἀδυναμία μου σὰ νὰ μὲ εἶχε ἀφήσει ἐκείνη τὴν ὥρα. Δὲν τὴν αἰσθανόμουν. Αἰσθανόμουν μάλιστα, πῶς ἤμουν πολὺ γερός. Τὸν ἔφερα γύρω τὸ Σπύρο, σὰ νὰ μὴν ἦτο ἀπὸ πάχος φουσκωμένος, παρὰ ἀπὸ ἀέρα.

—«Ἄθε με, ἄθε με!» ἐφώναζε.

—«Ἄφησέ[τον καὶ παλεύσετε]» εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Καλά», εἶπα καὶ ἄρπαχθήκαμε.

Μὰ ποῦ νὰ μπορέσω νὰ τὸν ἀγκαλιάσω; Σκύβω, τὸν ἄρπάζω ἀπὸ τὸ ἓνα πόδι καί..... πᾶρ'τον κάτω.

—«Ἄλλη μιὰ φορά», φωνάζουν τὰ κορίτσια καὶ κτυποῦν τὰ παλαμάκια.

Τὸν ἐβοήθησα νὰ σηκωθῆ.

«Ἦ! ξαναπαλεύομε;»

Μέ έκοίταξε πού ήμουν τόσο μικρούλης μπροστά του καί έντράπηκε νά είπῃ «ἔχι».

«Μά ἔχι ἀπό τὸ πόδι!» εἶπε.

—«Άς εἶναι, ἀπό τὸ χέρι» τοῦ εἶπα καί ἀφοῦ τὸν ἄρπαξα ἀπό τὰ δυὸ χέρια τὸν ἔφερα γύρα.

Μοῦ ἐγλίστρησε καί τρικλίζοντας ἔπεσε ἀνάσκελα. «Σώνει πιά», ἀκούσθηκε ἡ φωνή τοῦ θείου, πού ἐκρυφοκοίταζε ἀπὸ ἓνα παράθυρο καί εἶχε ξεκαρδισθῆ ἀπὸ τὰ γέλια.

Τὰ κορίτσια μέ έκοίταζαν μέ θαυμασμό. Ἡ Ἄνθούλα έκαμάρωνε.

«Μά παιδί μου!» εἶπε ἡ γιαγιά πού κατέβηκε ἀπὸ τὸ σπίτι καί μέ ἐπῆρε στὴν ἀγκαλιά της.

—«Κάμνει καλά», εἶπε ὁ θεῖος. «Μά δέν κάμνει ἀκόμη. Θά σοῦ εἰπῶ ἐγώ, ὅταν εἶναι καιρός. Δώσετε τώρα τὰ χέρια. Νά γίνετε φίλοι μέ τὸ Σπύρο. Νά σοῦ χαρίση λίγο ἀπὸ τὸ πάχος του καί σὺ λίγο ἀπὸ τὴ σβελτοσύνη σου».

—«Μά πῶς;» εἶπε πειραγμένη ἡ Ἄνθούλα, πού δέν ἐπήγαινε πολὺ πίσω στὸ πάχος ἀπὸ τὸ Σπύρο καί ὁ πατέρας της τὴν ἐπείραζε.

—«Δέν τὸ ξέρω καί ἐγώ», εἶπε ὁ θεῖος. «Μά πιστεύω πῶς κάποτε θά γίνῃ».

Ολα τὰ παιδιὰ τὸν έκοιτάξαμε μέ ἀπορία. Ἄλλὰ δέν τοῦ ἐζητήσαμε ἄλλη ἐξήγηση, γιατί ὁ θεῖος τὰ εἶχε λίγα τὰ λόγια του.

28. ΕΠΛΗΓΩΘΗΚΑ

Ὁ θεῖος ἔπειτα μὲ ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἀνεβήκαμε πάνω. Πίσω ἀκολουθοῦσε ἡ γιαγιά. Μ' ἔβαλε σὲ μιὰ πολυθρόνα νὰ ξαπλωθῶ καὶ ἐξαπλώθηκα. Ἡ γιαγιά, πού ἔστεκε καὶ μὲ ἐκοίταζε, εἶπε:

«Μπά, κοίταξε αἵματα πού ἔχει ὁ Δῆμος στὰ πόδια του»!

«Αἵματα!» εἶπε ὁ θεῖος. «Ποῦ εἶναι;» καὶ ἐκοίταξε νὰ ἰδῆ.

—«Ναί» εἶπε, «πῶς ἐκτύπησες;»

Ἐθυμήθηκα πῶς, ὅταν ἐπήδησα, ἔπεσα στὰ γόνατα. «Καθὼς ἐπῆγα νὰ πηδήσω ἔπεσα στὰ γόνατα. Θὰ ἦτο ἴσως κανένα γυαλί, ποιός ξέρει;» τοὺς εἶπα.

—«Κάθισε, νὰ σοῦ βάλω ἰώδιο» εἶπε ὁ θεῖος μου. Ἐπῆρε ἓνα φιαλίδιο καὶ μοῦ ἄλειψε τὸ γόνατο. Μ' ἔτσουζε πολὺ, πάρα πολὺ, μὰ ἐγὼ ἐκρατήθηκα καὶ ἔμεινα ἀτάραχος.

«Μὰ δὲ σὲ τσοῦζει διόλου, δὲν πονεῖς;» μὲ ἐρώτησε ἡ γιαγιά, πού μὲ ἐκοίταζε.

—«Ὅχι!» τῆς ἀπάντησα.

—«Μήπως δὲν εἶναι καλὸ τὸ ἰώδιο, Πέτρο;»

—«Τί λές! Εἶναι καλὸ καὶ καλό!»

Τότε δὲν ἔπρεπε νὰ πονῆ;»

—«Πῶς δὲν πονεῖ! εἶναι γερὴ πληγὴ καὶ πονεῖ πολὺ, μὰ ὁ Δῆμος εἶναι γενναῖος, δὲν ξεφωνίζει σὰν μερικοὺς μὲ τὸ παραμικρό. Δὲν εἶναι ἔτσι, Δῆμο;» μὲ ἐρώτησε ὁ θεῖος.

—«Ναί, θεῖε, ἔτσι εἶναι» εἶπα.

—«Τὸ καλὸ μου τὸ παιδί!» εἶπε ἡ γιαγιά εὐχαριστημένη.

—«'Α, νὰ εἶσαι καλά, μοῦ τὸ εἶπε καὶ τὸ ἐγγόνι μου ὁ Σπύρος. Τώρα δέκα σαρδέλες εἶπες; μὰ ποῦ νὰ τίς βρῶ;» Ἐκίνησε λίγο τὸ κεφάλι του, ἔπειτα πάλι μοῦ εἶπε:

«Κάθισε, παιδί μου. Ἐκεῖ στὸ κουτί, ἐπάνω στὸν πάγκο, εἶναι τὰ λουκούμια· πάρε νὰ φάγης».

—«Εὐχαριστῶ, μπάρμπα - Σπύρο, ἔφαγα στὸ καφενεῖο. Δῶσε μου τίς σαρδέλες, γιατί βιάζεται ὁ θεῖος».

—«Χμ! βιάζεται. Καὶ ἐγὼ βιάζομαι καμμιὰ φορά, μὰ μὲ κάμνει νὰ περιμένω. Καὶ περιμένω πολύ, ναί, μὰ πάρα πολύ..... Κάμνω ὅμως ὑπομονή».

Γιὰ νὰ εἰπῆ αὐτὰ ὁ μπάρμπα-Σπύρος ἐπέρασε ὦρα πολλή.... Γιατί τὰ λόγια τὰ ἔβγαζε ἀργὰ καὶ δὲν τὰ ἔλεγε, τὰ ἐμασοῦσε. Ἐθυμήθηκε τίς σαρδέλες «χμ! χμ!» ἔκαμε «σαρ-δέ-λες χμ!, ποῦ.....νὰ..... βρῶ χμ! τίς σαρδέλες».

—«Κάμε μου τὴ χάρη, μπάρμπα-Σπύρο, θὰ μὲ μαλώσει ὁ θεῖος».

—«Χμ! χμ! μαλώνει αὐτός. Ἀλήθεια τὸ εἶπε ,χμ!» καὶ ἔκαμε νὰ σηκωθῆ, μὰ πάλι ἐξανακάθισε.

—«Κάθισε λίγο νὰ μοῦ εἰπῆς πῶς παίζεις μὲ τὸ Σπύρο μου..... χμ!»

Τέλος ἐσηκώθηκε, ἔκαμε ἓνα βῆμα καὶ ἐκοντοστάθηκε, πάλι ἓνα βῆμα καὶ ἀναστέναξε, μὲ τὸ τρίτο ἐπλησίασε τὸ βαρέλι.

Ἐκατάλαβα πῶς θὰ τοῦ ἔκαμνε μεγάλο κόπο νὰ σηκώσει τὸ σκέπασμα καὶ τὸ ἐπῆρα ἐγώ.

Ὁ μπάρμπα - Σπύρος ἐπῆρε ἓνα ἀμπελόφυλλο, ἔσκυψε, ἔμεινε λίγο συλλογισμένος καὶ σὰ νὰ ἔξε-

κολλούσε θεώρατη πέτρα εκατόρθωσε να βγάλει μια σαρδέλα. «Χά», έκαμε και με κόπο την ανέβασε και την έβαλε στο φύλλο.

«Πάρε», μου είπε.

—«Μά», είπα «δέκα, μπάρμπα-Σπύρο. Τί να μάς κάμη μία;»

—«Δέν πειράζει, φθάνει, φθάνει», είπε.

—«Μά μπάρμπα-Σπύρο» έπαρακάλεσα.

Ή ματιά μου και η φωνή μου φαίνεται τόν έσυγκί-

νησαν και εκατόρθωσε να μου βγάλη άλλες δυο σαρδέλες. Περισσότερες ήτο αδύνατο να μου βγάλη....

«Να βγάλω εγώ;» τον έρώτησα.

—«Τί, τί; να βγάλης εσύ! Και ποῦ, ποῦ γίνεται αυτό; Δεν γίνεται! Και έπειτα τὰ άλμυρά βλάπτουν πολύ... ξέρω εγώ.» Υστερα δεν μου λές, αν τις εξοδεύσω γρήγορα, εσύ θα γράφης να μου στείλουν άλλες;»

Έτσι τὸ έκαμνε, καθώς έμαθα έπειτα, σε όλους: έδινε ὅσες ήθελε.

Τις έπήρα λοιπόν τις τρεις σαρδέλες που μου έδωσε και έπήγα σπίτι.

«Πόσες σου έδωσε;» με έρώτησε ὁ θεϊός μου.

—«Τρεις!»

—«Εὔγε, εγὼ δεν εκατόρθωσα να πάρω ποτέ περισσότερες από δύο.....»

Από τότε μαζί με τὰ άλλα μας παιγνίδια στὸν κήπο έπαιζαμε και τὸ παιγνίδι τοῦ παντοπώλη.

Στὸ τέλος, αφού τὸ έχορταίναμε, αρπαζα τὸ Σπύρο από τὸ χέρι ή από τήν ποδιά και τὸν έκαμνα να τρέχη στα δρομάκια τοῦ κήπου.

31. Η ΑΝΑΤΟΛΗ

Τὸ κρεββατάκι μου ήτο κοντὰ στὸ παράθυρο που ήτο κατὰ τήν ἀνατολή.

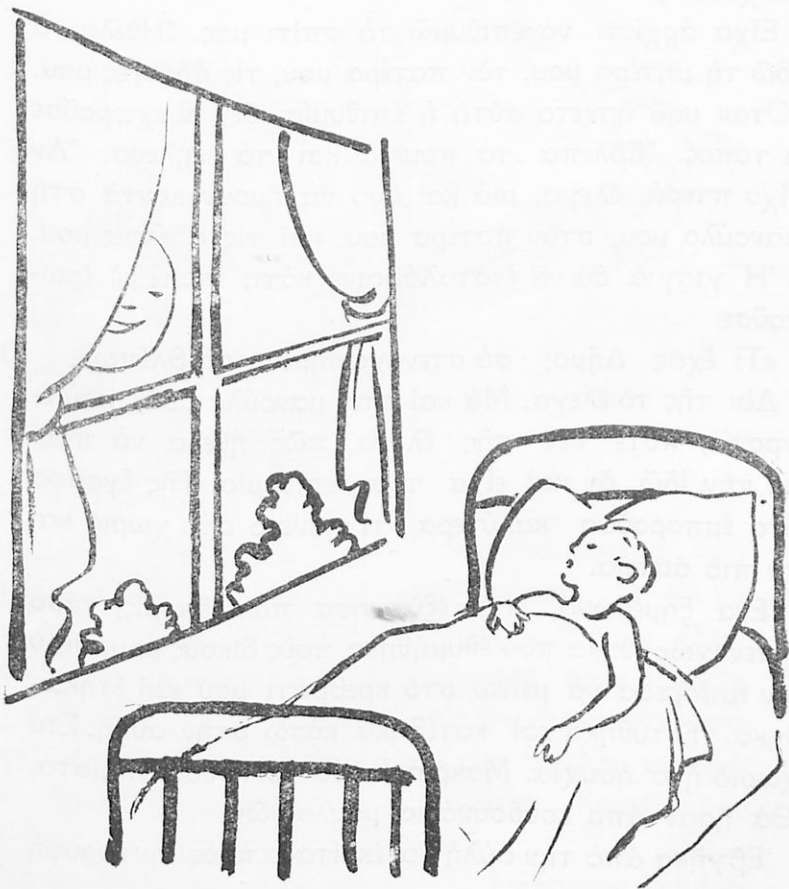
Μέσα από τὰ τζάμια έβλεπα τὰ ἀστέρια και τὸ φεγγάρι.

Χαρὰ που είχα ὅταν είχε φεγγάρι, και εφώτιζε μακριὰ τή θάλασσα και τήν έκαμνε ἀσημένια.

Όταν κρυμμένο μέσα στα σύννεφα έφαινετο σά βαρ-
κούλα πού ταξιδεύει έσυλλογιζόμουν:

«Νά μ'έπαιρνε νά με πάη στή μανούλα μου!»

Τις περισσότερες φορές με έπαιρνε ό ύπνος πολύ γρή-
γορα, πριν προφθάσω νά μετρήσω λίγα άστέρια....

Τὴν ὥρα πού με ἔπαιρνε ὁ ὕπνος, ἐκαταλάβαινα πῶς ἔμπαινε ἢ γιαιγιὰ σιγὰ σιγὰ.

Μιά φορά ἐμισοάνοιξα τὰ μάτια μου καὶ τὴν ἐρώτησα, τί ἤθελε.

«Νὰ ἰδῶ, Δῆμο μου, ἂν εἶσαι σκεπασμένος».

Ἐξύπνησα καὶ στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν εἶδα νὰ με χαδεύη.

Εἶχα ἀρχίσει νὰ ἐπιθυμῶ τὸ σπίτι μας. Ἦθελα νὰ ἰδῶ τὴ μητέρα μου, τὸν πατέρα μου, τὶς ἀδελφές μου. Ὅταν μοῦ ἤρχετο αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία, δὲν με ἔχωροῦσε ὁ τόπος. Ἔβλεπα τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ἐζήλευα. Ἄν εἶχα πτερά, ἔλεγα, μιὰ καὶ δυὸ θὰ ἦμουν κοντὰ στὴ μανούλα μου, στὸν πατέρα μου καὶ τὶς ἀδελφές μου.

Ἡ γιαιγιὰ σὰ νὰ ἐκαταλάβαινε κάτι, γιαιγιὰ με ἔρωτοῦσε:

«Τί ἔχεις Δῆμο; σὰ στενοχωρημένο σὲ βλέπω».

Δὲν τῆς τὸ ἔλεγα. Μὰ καὶ στὴ μανούλα μου, πού ἔγραφα, ποτὲ δὲν τῆς ἔλεγα πῶς ἤθελα νὰ πάω νὰ τὴν ἰδῶ, ἂν καὶ εἶχα τόση ἐπιθυμία. Τῆς ἔγραφα ὅσο ἐμποροῦσα καλύτερα, τί ἐγίνετο στὸ χωριὸ καὶ τὰ πιὸ ἀστεῖα.

Ἐνα ξημέρωμα, πού ἐξύπνησα πολὺ ἐνωρίς, τόσο ἐστενοχωρήθηκα πού ἐθυμήθηκα τοὺς δικούς μου, πού δὲν ἐμπόρεσα νὰ μείνω στὸ κρεβάτι μου καὶ ἐσηκώθηκα. Ἐντύθηκα καὶ κατέβηκα κάτω στὴν αὐλή. Στὸ χωριὸ ἦτο ἡσυχία. Μακριὰ ἀκούοντο κουδουνίσματα. Θὰ ἦσαν ἀπὸ κουδουνάκια μουλαριῶν.

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν αὐλή καὶ ἐκοίταξα πρὸς τὴν κορυφὴ

τοῦ λόφου. Ἐκεῖ ἐπάνω ἦτο ἡ ἐκκλησοῦλα τοῦ αἰ
 Λιά. Δὲν εἶχα ἀνεβῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἐπάνω. Νὰ ἦτο μα-
 κριά; Θὰ ἠμποροῦσα ν' ἀνεβῶ ὡς ἐκεῖ; Ἄς δοκιμάσω,
 ἐσυλλογίσθηκα, καὶ ἐξεκίνησα.

Τὰ δένδρα στὶς πλαγιὲς μου ἐπαρουσίαζαν τὶς ἴδιες εἰ-

κόνες ποὺ εἶχα ἰδεῖ στὸ δάσος. Νὰ ἓνα δένδρο, ποὺ
 μοιάζει μὲ γριούλα ποὺ ἀπλώνει τὰ χέρια της, σὰ νὰ
 μοῦ λέγη: «ἔλα». Προχωρῶ· τὰ λιθάκια κυλοῦν κάτω
 ἀπὸ τὰ πόδια μου καὶ θορυβοῦν: «ρρρρτ, κράκ, κράκ!»

Τὰ δένδρα ἀπὸ τὸ δροσερὸ πρωῖνὸ ἀεράκι σιγοπι-
 θυρίζουν «σσο! σσο!» Ἕνα πουλάκι ἀρχίζει σιγαλὰ
 τὸ τραγουδάκι του: «τίρι λίρι!» Κορυδαλλὸς
 θὰ ἦτο.

Νὰ με ἐπιτέλους στὴν κορυφή. Τὸ ἐκκλησάκι χωμένο

μέσα σὲ θεώρατες φουντωτὲς πουρναριές. Οἱ κορυφές των σαλεύουν καὶ βουίζουν ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ ἀέρα: ββββ, βββββ! Κάτω ἀπὸ τὶς πουρναριές εἶναι σκοτάδι. Ἀπὸ τὸ μοναδικὸ παραθυράκι τῆς ἐκκλησίας βγαίνουν μερικές ἀκτίνες ἀπὸ τὰ κανδήλια. Προχωρῶ καὶ μπαίνω· ἡ θυρούλα ἦτο μισοανοιγμένη. Ἔκαμα καλά, γιατί ἤμουν ἰδρωμένος. Εἶπα τὴν προσευχή μου καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα στασίδι· τί γλυκὰ ποὺ με κοιτάζουν οἱ ἅγιοι! Ὁ Χριστὸς στήν ἀγκαλιὰ τῆς μανούλας του μοῦ χαμογελᾷ. Εἶναι ζέστη ἐκεῖ μέσα. Τὸ βουητὸ μόλις ἀκούεται, σὰ νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά.

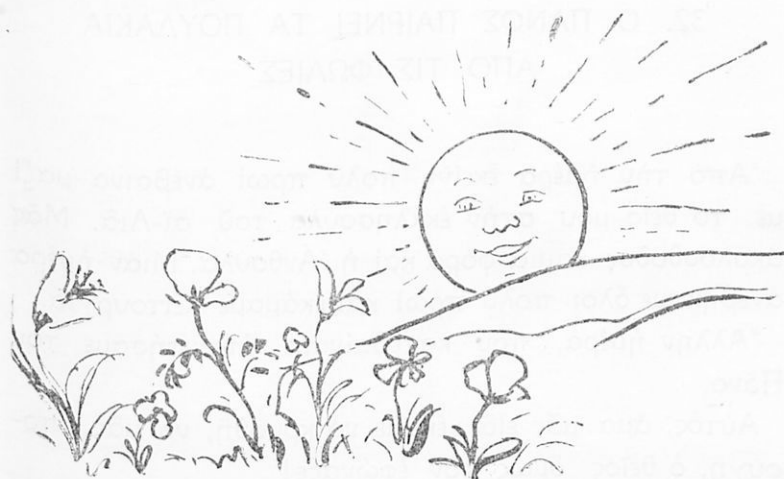
Ἀπὸ τὴν κούραση μὲ ἐπῆρε γιὰ λίγο ὁ ὕπνος καὶ εἶδα ἓνα ὠραῖο ὄνειρο. Εἶδα πῶς ἐμάζευσα μιὰν ἀνθοδέσμη ἀπὸ ἀγριολούλουδα καὶ τὰ ἐπρόσφερα στὸ Χριστό, καὶ αὐτὸς ἀπλωσε τὰ χεράκια του, τὰ ἐπῆρε καὶ μοῦ εἶπε: «εὐχαριστῶ». Ἐξύπνησα καὶ ἐβγῆκα ἔξω. Τὰ πουλιά ἐκελαδοῦσαν ἀσώπαστα· κάτω τὸ χωριὸ εἶχε ξυπνήσει καὶ ἀκούοντο φωνές ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

Νά καὶ οἱ ἡριῶτες ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Ὁ ἡλιος στήν ἀρχὴ μοῦ ἐφάνηκε σὰ σαλίγκαρος, ποὺ ἐξυπνᾷ καὶ κινεῖ τὶς κεραίες του. Ὑστερα; Ζέρω καὶ ἐγὼ τί νὰ εἰπῶ πῶς μοῦ ἐφάνηκε; Ἐκατάλαβα ὅμως, πῶς ὅλα τὰ πλάσματα τὸν ἐπερίμεναν καὶ τὸν ἐθαύμαζαν σὰ νὰ τὸν ἔβλεπαν πρώτη φορά. Καὶ τὸ καθένα τὸν ἐχαιρετοῦσε μὲ τὸ δικό του τρόπο. Νά καὶ τὰ κεφαλάκια ἀκόμη τῶν λουλουδιῶν, ποὺ ἀνοίγουν τὰ φύλλα των καὶ τὰ στρέφουν πρὸς τὸν ἡλιο!

Ἐγὼ κοιτάζω ἀκίνητος. Κάτω στὴ θάλασσα διακρίνω ἓνα βαποράκι, πού σκορπίζει τὸν καπνὸ του. Νὰ ἦτο ἐκεῖνο πού ἐπήγαινε στὴν πατρίδα μου; ὦ, νὰ ἦμουν καὶ ἐγὼ μέσα.

Ἐμάζευσα λουλούδια καὶ κατέβηκα. Ἐμπῆκα στὴν αὐλὴ τὴν ὥρα πού ἐφώναζε ἡ Ἀνθούλα:

«Πατέρα, μὴν εἶδες τὸ Δῆμο;»

Ὁ θεῖός μου ἐβγήκε καὶ μὲ εἶδε μὲ τὰ λουλούδια.

—«Ποῦ ἦσουν, Δῆμο;»

—«Ἀνέβηκα στὸν Ἀϊ-Λιά».

—«Μόνος;» ἐρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Μόνος ἦτο πολὺ πρῶτὸ πού ἐξύπνησα. Μὲ ποιὸν θὰ ἐπήγαινα;» εἶπα, καὶ τὰ ἐδιηγῆθηκα ὅλα. Ἡ Ἀνθούλα μὲ ἐκοίταζε μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα. Αὐτὴ δὲν θὰ

ἐπήγαινε ποτὲ νύκτα ἐκεῖ ἐπάνω. Μόνο ὁ Πᾶνος τὸ κάμνει αὐτό.

Ὁ θεῖος μὲ ἐπῆρε στὸ γραφεῖο καὶ ἔβαλε τὸ αὐτί του στὸ στήθος μου. Ἦθελε νὰ ἐξετάσῃ τὴν καρδιά μου; «Καλὰ πηγαίνομε» μοῦ εἶπε. «Μὰ ἄλλοτε, ὅμως ὅταν βγαίνης πρῶτῃ, νὰ μὲ φωνάζῃς καὶ μένα».

32. Ο ΠΑΝΟΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΩΛΙΕΣ

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη πολὺ πρῶτῃ ἀνέβαινα μαζί μὲ τὸ θεῖο μου στὴν ἐκκλησοῦλα τοῦ ἁϊ-Λιαῖ. Μᾶς ἀκολουθοῦσε καμιά φορά καὶ ἡ Ἀνθούλα. Μιὰν ἡμέρα ἀνεβήκαμε ὅλοι πολὺ πρῶτῃ καὶ ἐκάμαμε λειτουργία.

Ἄλλην ἡμέρα, ποὺ κατεβαίναμε, ἀπαντήσαμε τὸν Πᾶνο.

Αὐτός, ἅμα μᾶς εἶδε, ἔκαμε νὰ κρυφθῇ, νὰ μᾶς ἀποφύγῃ, ὁ θεῖος ὅμως τὸν ἐφώνασε!

«Ἐλα ἐδῶ, Πᾶνο, σὲ θέλω». Ἔτσι μᾶς ἐπλησίασε.

Μπορῶ νὰ μάθω, Πᾶνο, τί ἔχεις στὸν κόρφο σου;» τὸν ἐρώτησε ὁ θεῖος μου.

Ὁ Πᾶνος δὲν ἀπάντησε, οὔτε καὶ τὸ χέρι του ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του. Ἐκοίταζε μόνο τὸ θεῖο.

«Λέγε, τί ἔχεις;» τὸν ἐρώτησε πάλι, αὐστηρὰ τώρα ὁ θεῖος μου.

—«Πουλάκια ἔχω, γιατρέ....»

—«Τὰ καημένα, πόσο θὰ στενοχωριοῦνται στὸν

κόρφο σου. Για φαντάσου να εύρίσκετο ένας να σε χώση έσένα μέσα σ' ένα σακούλι», είπε ο θεϊός.

— «Λίγο έλειψε να πιάσω και τη μάνα» είπε ο Πάνος.

— «Και τώρα θα κλαίη ή καημένη», έξακολούθησε ο θεϊός. «'Εγώ σοῦ λέγω να ήτο ένας τουρκόγυφτος να σε άρπαζε από τη μάνα σου και να σε έχωνε στο σακούλι. Και να έτρεχε πίσω του ή μάνα σου κλαίνοντας και παρακαλώντας, και ο τουρκόγυφτος να έφευγε γελώντας».

Ο Πάνος έβγαλε τὰ πουλιά από τον κόρφο του και τὰ άφησε να πετάξουν.

Παραπέρα ακούσθηκε μιá φωνή πουλιουῦ. Θα ήτον ή μανούλα των, γιατί σε λίγο ακούσαμε τὰ πουλάκια, πού έχώθηκαν στα χαμόκλαδα, να τής άποκρίνονται: τσίου, τσίου!—«'Εδῶ είμαστε!» ήθελαν να είποῦν. «Τὸ θηρίο, πού μάς άρπαξε, μάς άφησε».

«Εὔγε, Πάνο!» έφώναξα εγώ, πού τον είδα να άφήση τὰ πουλιά, και έκτύπησα τὰ χέρια μου από χαρά.

33. Ο ΠΑΝΟΣ ΔΕΝ ΧΑΛΑ ΠΙΑ ΦΩΛΙΕΣ

Ένα πρωί είδα ένα παράξενο όνειρο. Είχαμε ανεβή, τάχα στο βουναλάκι του Άϊ - Λιά και επάνω σε μιὰ πέτρα εϋρήκαμε ένα γράμμα. Τό επήρε και τό άνοιξε ό θεϊός μου, μά δέν έμποροϋσε νά τό διαβάση.

«Αϋτά δέν είναι γράμματα», είπε. «Φαίνεται κάποιο πουλάκι εϋρήκε τό χαρτί, επήρε μελάνι από τήν παραπούνα και τό έγραψε μέ τὰ πόδια του· μπορεϊ και μέ τή μύτη του—ποιός ξέρει! Ποιός νά διαβάση τέτοια γράμματα!»

— «Έγώ θά τό διαβάσω» είπα και έδιάβασα:

Δήμο Τιβουρά,

Πέ στο θεϊό σου τό γιατρό, πώς τόν ευχαριστούμε πολύ, πάρα πολύ, πού μάς άγαπᾶ και μάς προστατεύει. Όλα σχεδόν τὰ παιδιὰ του χωριοϋ δέν άφηναν πουλάκι για πουλάκι. Νά ηξεραν τί κόπο κάμνομε για νά κτίσωμε τίς φωλιές μας και ν'άναστήσωμε τὰ πουλάκια μας! Και εκεί πού είναι έτοιμα νά ξεπετάξουν, χράπ! μέ τὰ χονδρόχερά των νά μάς τὰ άρπάζουν. Τί κλάματα και τί θρήνους κάμνομε τότε! Μά τί καρδιά πού έχουν αϋτά τὰ παιδιὰ, νά μήν καταλαβαίνουν τό κακό πού μάς κάμνουν; Τάχα δέν έχουν και αϋτά μανοϋλες;

Τό μεγαλύτερο θηρίο για μάς ήτο ό Πᾶνος. Από τότε όμως πού ό θεϊός σου άρχισε νά τόν μαλώνη, σιγά σιγά μάς άφησε. Τί καλό παιδί, πού είναι τώρο ό Πᾶνος! Μόνο δέν μάς κυνηγᾶ πιά; Δέν άφήνει και

τά ἄλλα τὰ παιδιά. Κανένα δὲν τολμᾷ νὰ μᾶς πειρά-
ξη. "Ἐτσι εὐρήκαμε τὴν ἡσυχία μας.

Νὰ γράψης, Δῆμο, αὐτὴ τὴν ἱστορία, νὰ τὴ μά-
θουν ὅλα τὰ παιδιά, καὶ ἔμεῖς θὰ σοῦ τραγουδοῦμε τὰ
πιὸ γλυκὰ τραγούδια μας.

Μὲ ἀγάπη

Φλῶρος

Κότσυφος

Καρδερίνα

Κορυδαλλὸς

34. Κ Υ Ρ Ι Α Κ Η

"Ὅλα ἦσαν καινούργια γιὰ μένα, καὶ ὅλα μοῦ ἄρε-
σαν ἐκεῖ στὸ χωριό, μὰ πιὸ πολὺ ὅταν ἦτο Κυρια-
κή. "Ἄ, τότε ἦσαν ὅλα χαρὰ Θεοῦ.

Καὶ ὁ ἥλιος μοῦ ἐφαίνετο πιὸ λαμπρός, καὶ τὰ που-
λιά μοῦ ἐφαίνοντο πῶς δὲν ἐτραγουδοῦσαν, μὰ πῶς
ἔψαλλαν τὸ καθένα σὲ δική του ἐκκλησιούλα. Καὶ τὰ
λουλούδια πῶς εἶχαν πιὸ δυνατὴ μυρωδιὰ καὶ ἦσαν
πιὸ ὄμορφα.

Καὶ ἡ ἐκκλησιούλα; Μοῦ ἐφαίνετο σὰ μιὰ μανούλα,
ποὺ ἀγκάλιαζε ὅλα τὰ παιδιά της. Τὰ παιδιά της
τὴν ἐφιλοῦσαν καὶ τῆς ἔλεγα πῶς θὰ εἶναι φρόνιμα·
δὲν θὰ τὴν κάμουν ποτὲ νὰ λυπηθῆ.

"Ὅλοι ντυμένοι στὰ γιορτινὰ των· καὶ οἱ δρόμοι
καθαροί, οἱ αὐλὲς πεντακάθαρες.

«Νὰ ἦτο κάθε ἡμέρα Κυριακή!» ἔλεγα.

"Ὅταν ἔβγαιναν τὰ ἅγια, ἡ γιαιγιά μὲ ἔπαιρνε καὶ
μὲ ἔβαζε μὲ τὴν Ἀνθούλα νὰ σκύψωμε νὰ περάσουν

ἀπὸ ἐπάνω μας τὰ χέρια τοῦ παπαῦ καὶ νὰ μᾶς βάλῃ
 στὸ κεφάλι τὸ ἅγιο δισκοπότηρο.

Τότε ἐνόμιζα πῶς καὶ ἐγὼ ἤμουν ἓνα ἀπὸ τὰ παι-
 δάκια ποὺ ἔσκυβαν νὰ πάρουν τὴν εὐλογία τοῦ κα-
 λοῦ Χριστοῦ μας καὶ πῶς μὲ ἄγγιζε τὸ ἅγιο του χέρι.

Εἶχε μιὰ τέτοια εἰκόνα ἢ μητέρα καὶ τὴ θυμοῦμαι
 ἀκόμη.

35. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΓΙΩΡΓΟΣ

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἀπὸ ὅλους μεγάλη ἐντύπωση μοῦ ἔκαμε τὴν Κυ-
 ριακὴ ὁ μπάρμπα - Γιῶργος. Ἦτο βοσκὸς μὲ πολλὰ
 πρόβατα καὶ εἶχε γιουὺς καὶ θυγατέρες, νύφες καὶ ἐγ-
 γόνια.

Κατέβαινε φρεσκοξυρισμένος, μὲ τὴν κάτασπρη φου-
 στανέλλα του, τὶς κάτασπρες κάλτσες του, τὸ σελάχι
 του μὲ τὶς ἀλυσίδες, ποὺ εἶχε δεμένο τὸ γυριστὸ σου-
 γιά του κάθε Κυριακὴ.

Στὴν ἐκκλησία ἔμπαινε σὰ θαμπωμένος, φοβισμέ-
 νος. Ἄπλωνε τὴ μεγάλη του ράβδα, ποὺ τὴν ἔπαιρ-
 νε μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι, τὴν ἀκουμποῦσε μὲ φόβο
 καὶ ἐσταυροκοπιέτο. Ἄναπτε μιὰ λαμπάδα, ἀσπάζε-
 το στὸ προσκυνητάρι καὶ ἐπροχωροῦσε στὴ μέση.
 Ἄπλωνε τὴ ράβδα του, ἔβαζε σταυρωτὰ ἐπάνω τὰ
 χέρια του καὶ σκύβοντας ἔμενε ἔτσι ἀκίνητος ὡς τὸ
 τέλος.

Ὅταν ἔβγαινε ἔξω ὁ μπάρμπα - Γιῶργος ἔπαιρνε

βαριά αναπνοή, ἐψήλωνε τὸ κεφάλι καὶ ἐπήγαινε μετὸς φίλους του στὰ μαγαζιά.

Δὲν ἀργοῦσε ν' ἀκουσθῆ τὸ σφύριγμά του καὶ τὰ τραγούδια του.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐβασίλευε ὁ ἥλιος ἄφηνε τὰ βιολιά καὶ ὅσο νὰ καλοκοιτάξης εὐρίσκετο στὶς πλαγιές τοῦ βουνοῦ. Νὰ τὸν ἐβλέπατε πόσο γρήγορα ἐπερπατοῦσε ἢ καλύτερα νὰ εἰπῶ, ἐπηδοῦσε.

Ὅταν τὸν πρωτοεἶδα στὴν πλατεία, «ἐζωντάνευσε ὁ μπάρμπα - Γιώργος», εἶπα, χωρὶς νὰ ξέρω τὸ ὄνομά του. Στὸ νοῦ μου εἶχε ἔλθει ὁ μπάρμπα - Γιώργος τοῦ караγκιόζη.

Θὰ τὸν ξαναβροῦμε τὸν μπάρμπα - Γιώργο, τὸν ἀνοικτόκαρδο.

36. Η ΒΡΥΣΗ

Κατὰ τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδυ ὅλοι, οἱ γυναῖκες, τὰ κορίτσια καὶ πολλὰ ἀγόρια ἦσαν στὴ βρύση τῆς ἐκκλησίας. Τὸ βράδυ μάλιστα, ποὺ ἐμαζεύοντο καὶ τὰ ζῶα, μικρὰ καὶ μεγάλα, νὰ πιοῦν, δὲν ἐτολμοῦσε νὰ περάση κανεὶς. Ποππό! τί θόρυβος καὶ φωνές τότε!

Πονοκέφαλο ἔπιανε τὸν κάθε ἀσυνήθιστο!

Ἐγὼ ἐπήγαινα μετὴν Ἀνθούλα πολλές φορές τὴν ἡμέρα, νὰ φέρωμε κρῦο νερὸ τοῦ θείου, τῆς θείας ἢ τῆς γιαγιᾶς.

Δὲν ἐπεριμέναμε νὰ μᾶς τὸ εἰποῦν. Τὸ ἠξέραμε μόνοι μας.

Και τὸ ἐφέρναμε μέσα σὲ κάτι κανατάκια ἀπὸ κέδρινες δοῦγκες καμωμένα. Τί ὠραῖα ποὺ ἐμύριζαν καὶ τί νόστιμο ἔκαμναν τὸ νερό! Καὶ τώρα ἀκόμη τὴ νοιώθω τὴ μυρωδιά των.

Τὸ χωριὸ ὅμως εἶχε παντοῦ βρύσες· γιατί ἐμαζεύοντο στὴ βρύση τῆς ἐκκλησιᾶς; Ἔλεγαν πῶς εἶχε

τὸ πιὸ κρύο νερό. Καὶ ὁ θεῖος ἔλεγε, πῶς ἦτο καὶ πιὸ νόστιμο ἀπὸ τὸ νερό τῆς βρυσούλας ποὺ εἶχε ὁ κῆπος του. Μὲ τὸν καιρὸ ἐκατάλαβα, πῶς καὶ οἱ ἄλλες βρύσες δὲν εἶχαν ἄσχημο νερό. Πολλές εἶχαν καὶ πιὸ καλὸ νερό.

Τότε;.....Μὲ τὸν καιρὸ εὐρῆκα τὸ λόγο.

Στὴ βρύση ἔβγαине κάθε στιγμή ἡ ἐφημερίδα τοῦ χωριοῦ, καὶ ἡ ἐφημερίδα τοῦ χωριοῦ ἦτο τὸ στόμα τῆς θείας Ποθούλας. Ἦρχετο τάχα νὰ πάρη νερό,

μὰ δὲν ἔπαιρνε. Ἡ ἐγγόνα της, ἡ Τριανταφυλλιά, ἔχανε τὴν ὑπομονή της καὶ ἦρχετο καὶ ἔπαιρνε τὸν τενεκέ.

Ἡ θεία Ποθούλα ὅλο ἔλεγε. Κάθε φορά ἀρχίζει: «Καλὲ σεῖς τὸ ἐμάθατε; Τὸ καὶ τὸ ἐγινε....» Δὲν ἤξερε μόνο τὰ μυστικά τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν γύρω χωριῶν.

Ἦσαν καὶ μερικές ἄλλες γριές, πού καμιὰ φορά ἤθελαν καὶ αὐτὲς νὰ ποῦν κάτι, μὰ ἡ θεία Ποθούλα τὶς ἀποστόμωνε. Ποῦ ν' ἀφήση ἄλλη νὰ μιλήση!

ΦΥΣΗ - ΠΡΑΓΜΑΤΑ
37. ΣΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

Ἐνα ἀπόγευμα ἡ γιαγιά ἐτοίμαζε πολλὰ, γιατί θὰ ἐπήγαινε τὴν ἄλλην ἡμέρα πρωὶ πρωὶ στὸ ἀμπέλι.

«Θὰ ἔλθω καὶ ἐγώ, γιαγιά», ἐπαρακάλεσα.

—«Καὶ ἐγώ», εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Καλά· νὰ φωνάξω τότε τὸν Πᾶνο νὰ μᾶς βρῆ γαιδουράκια», εἶπε ἡ γιαγιά.

Πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος εἴμαστε στὰ ἀμπέλια.

Ἡ μητέρα τοῦ Πάνου ἔβαλε θειάφι στὸ θειαφιστήρι καὶ ἐθειάφιζε τὸ κάθε κλῆμα.—Πούφ! πούφ! Ἡ κίτρινη σκόνη ἐκάθετο ἐπάνω στὰ πράσινα φύλλα, στὰ σταφύλια, πού οἱ ρῶγες των ἦσαν ἴσαμε ψιλὰ σκάγια.

Ἐβηχε ἡ καημένη ἡ μητέρα τοῦ Πάνου, ὅλο ἔβηχε. Ὅταν ἐβγῆκε ὁ ἥλιος, τὸ θειάφισμα εἶχε τελειώσει. Τί ὠραῖο ἦτο τότε τὸ πράσινο χρῶμα στὰ ἀμπέλια, πού ἦσαν στὶς πλαγιές μιᾶς κοιλάδας.

Τὰ φρύδια τῶν βουνῶν ἦσαν γεμᾶτα ἔλατα, λίγο παρακάτω καστανιές, ἔπειτα τὰ ἀμπέλια καὶ στή μέση ὁ κάμπος, σπαρμένος σιτάρια καὶ κριθάρια ποὺ εἶχαν ἀρχίσει νὰ παίρνουν τὸ χρῶμα τοῦ χρυσαφιοῦ. Ἐνα ἀεράκι δροσερὸ ποὺ ἐφυσοῦσε τὰ ἔκαμνε νὰ κινοῦνται σὰ θάλασσα καταπράσινη καὶ ἄφηναν ἕνα ψιθύρισμα.

Κάπου κάπου ἐφαίνετο καὶ καμιὰ παπαρούνα, ποὺ ἐκαμάρωνε μὲ τὸ ὀλοκόκκινο σκουφί της καὶ ἐχαιροτοῦσε δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Πιὸ πολλὰ ἦσαν στὰ χερσάδια τὰ ἀγκάθια τὰ ἀνθισμένα μὲ τὰ μενεξεδένια λουλούδια των.

Τὰ γαϊδουράκια ἔτρωγαν τὰ ἀγκάθια ὅπως ἐμεῖς τὰ μαρούλια.

Ἡ γιαγιά εἶχε κόψει ἀρκετὰ βλαστάρια ἀπὸ τὰ κλήματα, πρὶν νὰ τὰ θειαφίση ἡ μητέρα τοῦ Πάνου, καὶ ἔπειτα ἔκοψαν ἀρκετές ἀγράμπελες.

Μὲ αὐτὰ ἐφορτώσαμε τὰ γαϊδουράκια καὶ ἐγυρίσαμε καὶ ἐμεῖς καβάλλα.

Χαρὰ ἡ γιδούλα μας, ποὺ τῆς ἐφέραμε καινούργια τροφή!

Ἀρκετὰ τρυφερὰ βλαστάρια τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ ἀγράμπελες καὶ συκόφυλλα καὶ ἄλλα φύλλα καὶ χόρτα, τὰ ἐξέβαινε ἀπὸ τώρα ἡ γιαγιά γιὰ τροφή τῆς γιδούλας τὸ χειμῶνα.

38. Ο ΤΥΦΛΟΣ ΚΟΡΦΟΛΟΓΟΣ

Ἦμουν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ θείου μου μιὰν ἡμέρα, ὅταν ἀκούω μιὰ φωνὴ ἀσθενικὴ νὰ λέγη:

«Ὅλα τῆς γῆς τὰ βότανα πουλῶ. Ρίγανη, φασκομηλιά.....»

Εἶπε καὶ ἄλλα πολλά, μὰ ποῦ νὰ τὰ θυμᾶμαι!

«Εἶναι ὁ γέρο-Γιαννάκης, ποὺ πουλεῖ τὰ βότανα. Εἶναι στραβός», μοῦ εἶπε ἓνα παιδάκι, ποὺ ἦτο μαζί μου. «Νὰ τὸν ἰδῆς ὅμως πῶς περπατᾶ, σὰ νὰ ἔχη μάτια!»

Ἀπὸ ἓνα στενὸ δρόμο ἐπρόβαλε ἓνας γέρος ψηλός, ἀδύνατος. Ἦτο φορτωμένος δυὸ σακούλια. Τὸ ἓνα τὸ εἶχε περάσει στοὺς ὤμους του, ὅπως τὰ παιδιὰ τῆς σάκκα των, καὶ τὸ ἄλλο τὸ εἶχε περάσει στὸ ἀριστερὸ χέρι του. Μὲ τὸ δεξιὸ ἐκρατοῦσε μακρὺ ραβδί καὶ σὰ νὰ ἐστηρίζετο λίγο σ' αὐτό. Μοῦ ἐφάνηκε πῶς τὸ ραβδί του, ὅπως τὸ ἐκρατοῦσε, ἔμοιαζε μὲ μικρὸ παιδάκι, ποὺ τὸν ὠδηγοῦσε κρατώντας τὸν ἀπὸ τὸ χέρι.

Ὁ τυφλὸς ἐπῆγε ἴσια στὴ θύρα τοῦ θείου μου καὶ ἐστάθηκε. Μὲ τὸ ραβδί του ἐκτύπησε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὴ θύρα, ἐκατάλαβε πῶς ἦτο ἀνοικτὴ καὶ ἐμπῆκε μέσα. Ἐπῆγα καὶ ἐγὼ κοντά. Αὐτὸς εἶχε σταθῆ στὴ μέση τῆς αὐλῆς καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζη:

«Κυρὰ Ἀνθή, θὰ ἀγοράσης τίποτε σήμερα;» εἶπε καὶ ἐσήκωσε τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ ἐπάνω πάτωμα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ ἰδῆ μὲ τὰ τυφλά του μάτια. Πόσο τὸν ἐλυπήθηκα!

—«Ναί, μπαρμπα - Γιαννάκη», άκούσθηκε ή φωνή τής γιαγιάς και σέ λίγο κατέβηκε. «Πώς πάει τó έμπόριο, μπαρμπα-Γιαννάκη;» έρώτησε.

—«Καλά, καλά· δόξα νά έχη ό Θεός, καλά. Όλοι μέ

λυπούνται και αγοράζουν. Στο γειτονικό χωριό προχθές έκαμα χρυσές δουλειές».

Έγώ άποροῦσα.

«Ποιός άλλος είναι έδῶ στήν αύλή;» έρώτησε.

—«Τό έγγονάκι μου, ό Δήμος», είπε ή γιαγιά και άναστέναξε.

—«Τής Άργυρώς τó παιδί;»

—«Ναί, μπαρμπα - Γιαννάκη».

‘Ο μπαρμπα-Γιαννάκης ἄπλωσε τὰ χέρια του καὶ μὲ ἔψαξε.

«Ἐδύνατο λίγο, μὰ γερό. Ἰδιο τῆς μάνας του» εἶπε. «Νὰ σοῦ ζήση».

—«Εὐχαριστῶ».

—«Μὰ πῶς βλέπει;» εἶπα χωρὶς νὰ τὸ θέλω στὴ γιαγιά.

—«Ὅχι, παιδί μου», ἀπάντησε ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης, «ὄλα τὰ νοιώθω μὲ τὸ χέρι μου».

Ἡ γιαγιά τότε τὸν ἐρώτησε:

«Πότε θὰ μοῦ φέρης κάππαρη, μπαρμπα-Γιαννάκη;»

—«Σὲ καμμιά δεκαριά ἡμέρες ἀκόμη. Θὰ τὴ συνάξω ἀπὸ τὸ βράχο τοῦ μοναστηριοῦ».

—«Μὰ δὲν φοβᾶσαι μὴν πέσης, μπαρμπα-Γιαννάκη;»

—«Ὅχι, κυρὰ Ἀνθή. Κατεβαίνω μὲ τὴν ἴδια εὐκολία πού κατέβαινα ὅταν ἦμουν παιδί καὶ ἔκοπτα τὸν κισσὸ τὸ χειμῶνα. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸν κισσὸ γιὰ τὴ γιδούλα μου ἀπὸ ἐκεῖ τὸν κουβαλῶ. Κανεὶς ἀνοικτομάτης δὲν τολμᾷ νὰ κατεβῆ», καὶ ἔχαμογέλασε ἡμερὰ ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης.

—«Φαντάζομαι τί θὰ ἦσουν μὲ μάτια», εἶπε ἡ γιαγιά.

—«Ἐ, τί νὰ γίνη», εἶπε ἀναστενάζοντας ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης.

Ἡ γιαγιά ἀγόρασε διάφορα βότανα ἀπὸ τὸ μπάρμπα-Γιαννάκη, ἔπειτα ἔφερε καὶ τὸν ἐκέρασε κρασί. Ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης τὸ ἤπιε καὶ ἔφυγε.

«Χαιρετίσματα στήν κυρά Φρόσω» τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά.

«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ», ἔκαμε αὐτός καί ἐβγήκε ἔξω.

39. ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ - ΓΙΑΝΝΑΚΗ

Ἄμα ἔφυγε ὁ μπαρμπα - Γιαννάκης, ἡ γιαγιά του ἔδιηγήθηκε πῶς ἐτυφλώθηκε. Ἐκάθισε σ' ἓνα παγκάκι καί ἐγὼ κοντὰ καί ἄρχισε:

«Εἶχαμε θέρος. Ὅλο τὸ χωριὸ ἦτο ἔρημο. Μόνο μερικοὶ γέροι καί τὰ μικρὰ παιδάκια εἶχαν μείνει σ' αὐτό.

» Ὁ μπαρμπα - Γιαννάκης θὰ ἦτο τότε ἴσαμε δεκαέξι χρονῶν καί ἐκουβαλοῦσε τὰ δεμάτια του ἐδῶ στὸ παραπάνω ἀλώνι. Εἶχε ἀρχίσει νὰ σκοτεινιάζει, ὅταν ἔφερνε τὸ τρίτο φόρτωμα. Καθὼς ἐπρόβαλε στὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν πέρα ράχη, τί βλέπει; Φωτιὰ στὴν κάτω γειτονιά, φλόγες μεγάλες. Ἄκουσε καί φωνές, ξεφωνητά. Ἀφήνει τὸ μουλάρι του φορτωμένο καί τρέχει. Φθάνει κοντὰ καί βλέπει πῶς ἐκαίετο τὸ σπίτι τοῦ Παναγιώτη Γκρίτσαλη.

» Ὅσοι εἶχαν γυρίσει ἀπὸ τὰ χωράφια των—καί ἦσαν λιγοστοὶ αὐτοὶ—καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς εἶχαν τρέξει καί ἐπολεμοῦσαν μὲ κουβάδες, μὲ τενεκέδες καὶ ἄσκιὰ νὰ σβήσουν τὴ φωτιά. Αὐτὴ ὅμως εἶχε πάρει δρόμο. Ἐφυσοῦσε καί ἓνας ἄερας δυνατός.

» Ὁ κόσμος αὐτός, πού ἐπολεμοῦσε νὰ σβήση τὴ φωτιά, ἐνόμιζε πῶς στὸ σπίτι δὲν ὑπῆρχαν ἄνθρωποι.

»'Αλλά εκείνη τή στιγμή πού ἔφθασε ὁ Γιαννάκης ἕνα προσωπάκι ἐφάνηκε σ' ἕνα παράθυρο νά σαλεύη.

»Πολλοὶ τὸ εἶδαν καὶ ἐφώναξαν: «Παιδι εἶναι μέσα, παιδί!».

—«Θὰ εἶναι ἡ Φρόσω», ἐπρόσθεσε κάποια γριούλα. Τὸ προσωπάκι εἶχε χαθῆ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

»Ὅλοι ἐφώναζαν σὰν τρελοί, ἐδοκίμαζαν νά προχωρήσουν ἀλλὰ ποῦ; Κανείς δὲν ἐτολμοῦσε ν' ἀνεβῆ ἐπάνω στὸ φλογισμένο σπίτι! Ὁ Γιαννάκης ὅμως ὤρμησε. Τὸν ἔχασαν ἀρκετὴ ὥρα. Ἐνόμισαν πῶς εἶχε καῖ καὶ αὐτός, μὰ νά, ἐφάνηκε κρατώντας στὰ χέρια του ἕνα κοριτσάκι.

Καθώς όμως είχαν πιά γλυτώσει και οι δυό, ένα ξύλο πέφτει άναμμένο και τόν βρίσκει στα μάτια.

»Έτσι έτυφλώθηκε ο Γιαννάκης. Άρχισε όμως όταν έγιατρεύθηκαν οι πληγές, να γυρίζη έδω και εκεί και έπροσπαθοῦσε να πηγαίνη, όπου επήγαινε όταν είχε τὸ φῶς του. Και τὸ εκatóρθωσε. Έμαθε και να πλέκη καλάθια, να πελεκᾷ κουτάκια, να κεντᾷ ρόκες. Όσοι τὰ έβλεπαν τὰ εύρισκαν πολὺ ώραῖα.

»Όταν ήλθε σε ήλικία πὸν παντρεύονται, ποιά ήμποροῦσε να πάρη έναν τυφλό;

»Άλλά και αυτός οὔτε τὸ έσυλλογίζετο να κάμη οικόγενεια. Ήτο όμως μιὰ κόρη, πὸν δέν ήθελε άλλον από αυτόν να πάρη· και αυτή ήτο ή Φρόσω, πὸν για να τή σώση είχε χάσει τὸ φῶς του. Και ή Φρόσω τὸν επήρε».

40. Ο ΓΥΦΤΟΣ

Ενδη-Τεχν-ηέδω

Ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ! άκούσθηκε ένα πρωϊνό στη γειτονιά μας.

Και μαζί με αυτό άνοιξαν μερικά παράθυρα και επρόβαλαν οι χωρικοί.

«Θανάσaina, Γιάνναινα, δέν άκοῦτε; Ό γύφτος ήλθε! Άκαμάτρες, ποῦ σας νιάζει έσᾶς, αν θά βρεθῆτε χωρίς δρεπάνια; Και ό θέρος ζυγώνει».

Ήτο ή φωνή τῆς Ποθούλας, πὸν άντήχησε στην πρωϊνή ήσυχία μαζί με τὸ σφυροκόπημα τοῦ γύφτου: ντίγκ, ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Άλήθεια πότε ήλθε ό γύφτος; Μά μήπως τὸ ξε-

ρει κανείς πότε έρχεται και πότε φεύγει και ποϋ πηγαίνει;

Νύκτα θά ηλθε και έξεφόρτωσε τὸ φουσερό του τὸ μεγάλο και τὸ άμόνι και τὰ σφυριά του και τὸν τροχό του. "Ανοιξε τὸ καλυβάκι, ποϋ τὸ εἶχε νοικιάσει

για τὸ καλοκαίρι, και νά, τὸ έστησε τὸ σιδεράδικο και δουλεύει: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Ὁ Πάνος έξύπνησε πρῶτος άπό ὅλα τὰ παιδιά.

«Πάμε, Δῆμο», μοϋ έφώνησε. «Ἦλθε ὁ γύφτος».

"Όσο νά κατεβῶ και νά πάμε τὸ γύφτικο ἦτο γεμᾶτο μέσα και έξω.

—«Νά μοϋ τροχίσης τὰ δρεπάνια».

—«Νά μοϋ φτειάσης δυὸ καινούργια».

—«Ἐμένα πέντε».

Οἱ γυναῖκες μπαίνουν στή σειρά καί ὁ γύφτος κρατεῖ σημείωση· οἱ γυναῖκες ἔπειτα φεύγουν.

Ὁ γύφτος βάζει τὸ σίδερο στή φωτιά καί τὸ κοκκινίζει. Ἐπειτα τὸ παίρνει μὲ τὴν τσιμπίδα καί τὸ βάζει ἐπάνω στὸ ἄμονι καί τὸ κτυπᾷ μὲ τὸ σφυρί. Πάφ, πίφ, πάφ! πετιοῦνται οἱ σιδερένιες σπίθες σὰν ἀστρουλάκια.

«Ὁχ!» κάμνει ἓνα παιδί, πού τὸ ἐπέτυχε μιὰ σπίθα στὸ χέρι.

Ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!, ἔπειτα τὸ πλαταίνει καί τὸ λυγίζει. Ἄπο κόκκινο πού ἦτο τὸ σίδερο, γίνεται τώρα στακτί. Τὸ βάζει πάλι στὸ καμίνι καί τὸ πυρώνει.

Ββββ, ββββ, βουίζει ὁ ἀέρας, πού βγαίνει ἀπὸ τὸ φουσερό. Τὸ ψυχοπαίδι, πού ἀνοίγει καί κλείει τὰ πτερὰ τοῦ φουσεροῦ, λυγίζει τὸ σῶμα του πότε δεξιὰ καί πότε ἀριστερά.

Τὸ σίδερο πάλι ἐκοκκίνισε: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Τὸ πετᾷ κάτω καί παίρνει ἄλλο σίδερο. Τὸ παιδί μαζεύει ὅποιο εἶχε κρυώσει καί τὸ βάζει στή μέγγενη καί τὸ σφίγγει. Ἐπειτα παίρνει τὴ λίμα καί ἀρχίζει νὰ τὸ λιμάρη: γρίτς, γρίτς, γρίτς!

Ὅταν εἶναι ἔτοιμο, τὸ δίνει στὸ γύφτο, καί αὐτὸς τὸ βάζει πάλι στή φωτιά καί ὕστερα τὸ βυθίζει στὸ νερό. Ζζζζ! κάμνει τὸ καυτὸ σίδερο καί παύει.

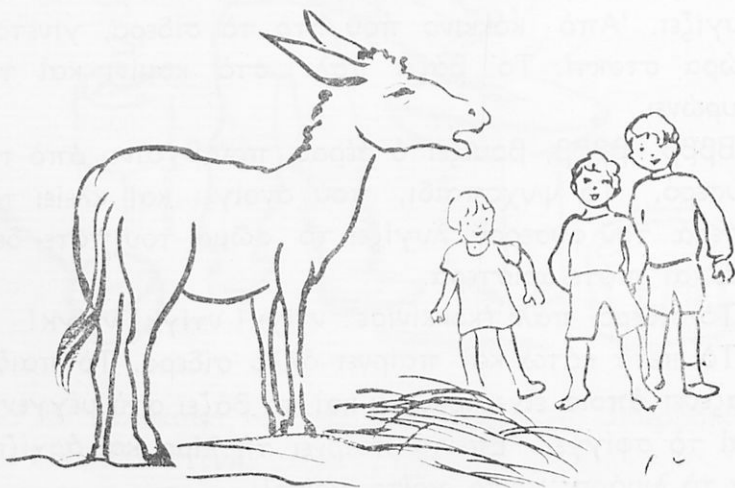
Ὅλο τὸ καλοκαίρι ἔχει πολλές δουλειές ὁ γύφτος: θὰ διορθώσει τίς παλιές κλειδωνιές καί θὰ φτιάσῃ καινούργιες, θὰ ἐτοιμάσῃ ἔπειτα τὰ μικρὰ κλαδευτη-

ράκια για τὸν τρύγο καὶ ἔπειτα ἔχει τὰ ὑνιά, τὶς ἀξίνες, τοὺς κασμάδες, καὶ ἄφησε τὰ κουδούνια ποὺ ἔχει νὰ ἐτοιμάση γιὰ τοὺς βοσκούς.

Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τὸν στενοχωροῦμε.

Ὁ γύφτος χάνει τὴν ὑπομονή του, παίρνει τὴ βρεχτούρα καὶ μᾶς κυνηγᾷ. Ἐμεῖς τότε πηγαίνομε ἀπὸ τὸ πίσω μέρος καὶ κοιτάζομε ἀπὸ μιὰ μεγάλη τρύπα. Μὰ πόσοι νὰ ἰδοῦμε ἀπὸ ἐκεῖ.

Τὸ ἓνα σπρώχνει τὸ ἄλλο νὰ ἰδῆ. Κοντὰ ἐκεῖ εἶναι δεμένο τὸ γαϊδουράκι τοῦ γύφτου. Μᾶς κοιτάζει μὲ

τεντωμένα αὐτιά, καὶ φαίνεται σὰ νὰ μᾶς λέγη: «Δὲν τὸν ἀφήνετε ἤσυχο τὸν ἄνθρωπο; Σὰς πειράζει αὐτός; Ἐφηστε τον νὰ κάμη τὴ δουλειά του!»

Μὰ ποῦ ἐμεῖς; Μᾶς ἀρέσει νὰ τὸν βλέπωμε νὰ πολεμᾷ μὲ τὰ σίδερα· καὶ ὁ γαῖδαρος ἀπελπίζεται καὶ ἀρχίζει τὸ τραγούδι.

41. Ο ΘΕΡΟΣ

Τὸ χωριὸ ὅλο εἶναι σὲ μεγάλη κίνηση. Στὰ χαμηλὰ χωράφια ἄρχισε ὁ θέρος. Τὰ μεγάλα παιδιὰ κουβαλοῦν στὰ ἀλώνια τὰ δεμάτια. Οἱ γέροι βοηθοῦν στὸ ξεφόρτωμα καὶ τὰ στοιβάζουν σὲ θημωνιές.

Ἐγὼ μὲ τὸ Σπύρο ἀνεβαίνομε στὰ ἀλώνια. Ἰδρῶνει ὁ καημένος γιὰ νὰ ἀνεβῆ ἐκεῖ ψηλὰ πού εἶναι.

Ἄφησε ὅταν τὸν κάμνω ἀλογάκι καὶ γυρίζη νὰ ἀλωνίσῃ. Ὁ Πᾶνος δὲν ἔχει καιρὸ γιὰ παιγνίδια. Κουβαλᾷ τὰ λίγα δεμάτια ἀπὸ ἓνα χωραφάκι των.

Ἡ γιαγιά ἐτοιμάζεται γιὰ νὰ πάγη νὰ θερίσῃ ἓνα μεγάλο χωράφι. Θὰ μείνῃ ἐκεῖ μιὰ ἑβδομάδα.

Νὰ μᾶς ἔπαιρνε καὶ μᾶς!

Χαρά, ὅταν εἶπε ὁ θεῖος νὰ πᾶμε μὲ τὴ γιαγιά.

Πόσο στενόχωρο τὸ καλύβι πού θὰ ἐμέναμε! Ἄλλὰ τὸ χωράφι εἶναι μεγάλο, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια μὲ μικρὰ ἔλατα φουντωτά. Τώρα τὸ χωράφι ἔμοιαζε μὲ χρυσὴ θάλασσα. Πόσο δυνατὸς ψιθυρισμὸς ἀκούετο, ὅταν ἐφυσούσε ὁ ἄνεμος.

Τὴ νύκτα τί σιγαλιὰ πού ἀπλώθηκε! Μόνο τὸ ἀεράκι ἐμιλοῦσε μὲ τὰ στάχνα.

Καὶ ὁ οὐρανὸς καθαρὸς καθαρὸς καὶ τὰ ἀστέρια λάμπουν καὶ φαίνονται σὰ μάτια πολλὰ πού κοιτάζουν κάτω.

Ἦτο ἀκόμη νύκτα, γλυκοχαράματα, ὅταν μὲ ἐξύπνησε ἓνα γλυκὸ τραγούδι:

Γινῆκαν τὰ γεννήματα
καὶ μπήκαμε στὸ θέρο.

Ἐπετάχθηκα ἀπὸ τὸ καλύβι. Μέσα στὸ γλυκὸ φῶς πού ἐσκόρπιζε τὸ γλυκοχάραμα εἶδα τὶς θερίστρες νὰ θερίζουν. Ἐθέριζαν καὶ ἐτραγουδοῦσαν· ἐθέριζαν θαρρετὰ καὶ γοργά. Τὸ χέρι των δὲν ἐλάθειε χρρρρτς, χρρρρτς!

Κάθε χεριά πού ἔκοβαν, τὴν ἀπλωναν χάμω, καὶ ὅταν ἐμαζεύοντο ἀρκετές, τὶς ἔκαμναν ἓνα χερόβολο, πού τὸ ἔδεναν μὲ μερικὲς καλαμιές σιταριοῦ καὶ τὸ ἐπε-
τοῦσαν.

Πόσο κατακόκκινος ἐβγήκε ὁ ἥλιος! Καὶ καίει, καίει πολύ. Οἱ θερίστρες φοροῦν τὰ σσεμπέρια των νὰ μὴν τὶς καύσῃ. Τὸ τραγούδι σιγὰ σιγὰ παύει. Ὁ ἰδρώτας ἀρχίζει νὰ τρέχῃ.

«Κορίτσια, καιρὸς νὰ φάγετε καὶ νὰ ἡσυχάσετε» λέγει ἡ γιαιγιά.

Τὸ ἀγαπημένο των φαγὶ εἶναι ἡ σκορδαλιὰ καὶ τὸ ξιδόλαδο.

Ὁ Πᾶνος κουβαλᾷ νερό ἀπὸ μιὰ κρυοβρυσούλα.
 Ἄν ἔλειπε καὶ αὐτὴ τί θὰ ἐγίνετο.

Οἱ θερίστρες ξεκουράζονται τώρα κάτω ἀπὸ τοὺς ἥσκιους. Τὸ ἀπομεσήμερο ξαναρχίζει ὁ θερισμός.

Τὸ ἀπομεσήμερο ἤλθε καὶ ὁ πατέρας τοῦ Πάνου καὶ δένει τὰ χερόβολα σὲ δεμάτια. Τὰ δένει μὲ μακριές βέργες ἀπὸ μουριές. Τὰ δυνατά του χέρια τὶς στρίβουν σὰ νὰ εἶναι σχοινιά.

Ἐπειτα τὰ φορτώνει στὰ γαϊδουράκια καὶ ὁ Πᾶνος τὰ ὀδηγεῖ στὸ χωριό. Τρία γαϊδουράκια ὀδηγεῖ ὁ Πᾶνος. Ποτέ δὲν θυμοῦμαι νὰ τοῦ ἐξεφορτώθηκαν στὸ δρόμο.

Μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀναπαύονται λίγο γιὰ νὰ δειπνίσουν καὶ ἔπειτα θερίζουν, θερίζουν μὲ τὴ δροσιά, καὶ τὸ τραγούδι των ἀκούεται γλυκὸ καὶ ἀπαλό.

Ἐμεῖς βοηθοῦμε τὴ γιαγιά νὰ μαγειρεύη, κουβαλοῦμε νερό καὶ ξερὰ ξυλαράκια, μαζεύουμε τὰ χερόβολα νὰ τὰ κάμη δεμάτια ὁ μπαρμπά - Σταμάτης, ὁ πατέρας τοῦ Πάνου.

Δοκιμάζουμε κάποτε καὶ νὰ θερίσωμε μὲ τὸ δρεπάνι, ἀλλὰ τὸ δρεπάνι εἶναι πολὺ βαρὺ γιὰ τὰ χέρια μας.

Στὶς τρεῖς ἡμέρες, πού ἐθερίσθηκε ἄρκετὰ τὸ χωράφι, νὰ καὶ ὁ μπάρμπά-Γιῶργος, ὁ βοσκὸς πού ἐγνώρισσα στὴν ἐκκλησιά.

Εἶπε τῆς γιαγιάς νὰ φέρη τὰ πρόβατά του νὰ φάγουν τὴν καλαμιὰ, καὶ ὅταν ἀποθερίζετο θὰ ἔστηνε ἐκεῖ τὸ μανδρί του δυὸ ἐβδομάδες.

Ἔτσι τὰ πρόβατα θὰ ὠφελοῦσαν τὸ χωράφι.

Ἡ γιαγιά τὸ ἐδέχθηκε...

Μὲ λύπη μας ἀφήσαμε τὸ καλυβάκι μας. Καὶ ἐκεῖνο μᾶς ἐφάνηκε, πῶς μᾶς ἐκοίταζε μὲ τὸ μοναδικὸ παραθυράκι του καὶ μᾶς ἔλεγε: Καλὴ ἀντάμωση τὸ φθινόπωρο.

Τὰ χωράφια τώρα ἐφαίνοντο ἄσχημα θερισμένα.

Ἄρχιζε ὅμως νέα ζωὴ γι'αὐτά. Θὰ ἔτρεφαν μὲ τὸ ἀποκόλαμο τὰ πρόβατα!

42. ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΤΩΧΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ

Ἐτελείωσε ὁ θέρος καὶ ἀρχίζει τὸ ἀλώνισμα. Ἀπὸ τοὺς κάμπους ἀνεβαίνουν ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἀλωνίσουν τῶν μεγάλων νοικοκυραίων τὶς θημωνιές.

Οἱ πτωχοὶ τὶς ἀλωνίζουν μὲ τὰ βῶδια των ἢ καὶ μὲ ἓνα βῶδι καὶ τὸ γαϊδουράκι των. Δεμένα αὐτὰ στὸ ζυγὸ σέρνουν τὸ βαρὺ σανίδι, ποὺ στὸ κάτω μέρος γιὰ δόντια ἔχει πολλὲς πολλὲς στουρναρόπετρες. Γιὰ νὰ βαραίνει ἡ σανίδα καὶ νὰ κόβουν γερὰ τὰ δόντια τῆς τὶς καλαμιές καὶ νὰ βγάξουν τὰ σπειριὰ ἀπὸ τὰ στάχυα, στέκει ἐπάνω ὀρθὸς ὁ νοικοκύρης μὲ τὰ παιδιά του.

Ἐκεῖ ἐπάνω μοῦ ἀρέσει νὰ ἀνεβαίνω καὶ ἐγὼ μὲ τὸ φίλο μου τὸ Σπύρο. Μὰ τί τοῦμπες παίρνει ὁ Σπύρος! Σὰν τόπι κατρακυλᾷ ἐπάνω στὸ ἄχυρο. Ἐμεῖς γελοῦμε καὶ τὰ βῶδια στρέφουν καὶ τὸν κοιτᾶζουν μὲ τὰ μεγάλα των μάτια. Πόσο γρήγορα ὅμως γυρίζουν τὰ ἄλογα δεμένα μὲ σχοιניὰ καὶ πόσο ἀργὰ τὰ βῶδια.

Καθὼς εἶναι γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ τὰ ἀλώνια, τὴν

ἐποχή τοῦ ἀλωνισμοῦ εἶναι χωμένο μέσα σὲ χρυσὰ σύννεφα ἀπὸ τὰ ἄχυρα, ποὺ τὰ λιχνίζουν ψηλὰ καὶ τὰ παίρνει ὁ ἀέρας καὶ τὰ στριφογυρίζει σὰ χρυσὰ κουνούπια.

Καὶ οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν εἶναι στρωμένες μὲ χρυσή σκόνη.

Καὶ στὶς βρυσοῦλες τώρα καὶ στὰ ποταμάκια εἶναι ἄλλη κίνηση. Πλύνουν τὸ σιτάρι καὶ τὸ σμιγάδι νὰ φύγη τὸ χῶμα καὶ τ' ἀπλώνουν στὶς ἀντρομίδες νὰ στεγνώση καὶ ἔπειτα νὰ τὸ φέρουν στὸ μύλο.

Χαρὰ στὰ παιδιά, ποὺ θὰ φάγουν τίς «νιές κουλοῦρες»! Τὴν ἐποχή αὐτὴ ξανάρχεται ὁ μπαλωματῆς, ποὺ ἔρχεται χρόνια τώρα στὸ χωριό.

Ἔρχεται καὶ ὁ γανωματᾶς νὰ κάμη συντροφιά τοῦ γύφτου καὶ οἱ γυρολόγοι μὲ τίς μπογιές, τὰ πανικά καὶ τίς φανταχτερές κορδέλες.

Καὶ ἀκούεται τότε στὸ χωριό:

«Παπούτσια νὰ μπαλώσωμε!»
—«Χαλκώματα νὰ γανώσωμε!»

—«Μπογιεές, τσίτσια, χασέδες, κορδέλες, κτένια, τσατσάρες!....»

Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτοί. Ἔρχονται ὀλόκληρες συντροφίες: ἀπὸ κτίστες νὰ κτίσουν τὰ καινούργια σπίτια, μαραγκοὺς νὰ φτειάσουν θύρες καὶ παράθυρα, καὶ ἄλλες ἀπὸ ἀσβεστάδες γιὰ νὰ κτίσουν τὰ ἀσβεστοκάμινα καὶ ἀπὸ πριονάδες ποὺ θὰ σχίσουν καμμιὰ μεγάλη καρυδιὰ ἢ καστανιά, σανίδες

ἀπὸ ἔλατα καὶ δοῦγες ἀπὸ βελανιδιές. Ἀπὸ τὶς δοῦγες θὰ γίνουιν τὰ καινούργια βαρέλια. Ὅπου καὶ νὰ εἶναι θὰ ἀρχίσουν νὰ ὠριμάζουιν τὰ σταφύλια.

Ἔρχονται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, γιὰ τὴν τότε εὐρίσκουιν

δουλειά, καὶ οἱ χωρικοὶ ἔχουιν νὰ τοὺς πληρώσουιν μὲ σιτάρι, καὶ τὸ σιτάρι τὸ ἔχουιν ἀνάγκη οἱ πτωχοὶ τεχνίτες.

Ἔτσι σὰ διαβατάρικα πουλιὰ περνοῦιν οἱ τεχνίτες ἀπὸ τὸ χωριό.

43. ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΖΕΛΑΣΗ

Ἔχουιν καὶ ἔμεϊς τὰ παιδιὰ μεγάλη χαρά. Ἐβαρεθήκαμε τὰ ἄλλα παιγνίδια καὶ τώρα παίζουιν τὸν κτίστη, τὸν ἀσβεστᾶ, τὸ γανωματᾶ.... ὅλους.

Μὰ πιό πολὺ τὸν μπαλωματῆ. "Ἐνα παιδί κάθεται ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἄλλα καὶ ράβοντας τάχα σὰν καλὸς μπαλωματῆς, προσπαθεῖ νὰ κτυπήσῃ μὲ τοὺς ἀγκῶνες του τὰ δυὸ ἄλλα, πρὶν νὰ προφθάσουν αὐτὰ νὰ τὸν κτυπήσουν.

Ὁ Πᾶνος παίξει ἔξοχα τὸ μπαλωματῆ. Τὰ χέρια μας καὶ τὸ κορμί μας καὶ τὰ πόδια μας μουδιάζουν ἀπὸ τὰ κτυπήματα.

"Ἄν εἰπῆς γιὰ τὸ Σπύρο, βγαίνει πάντοτε ζημιωμένος.

Τῆ χρονιά ἐκείνη μεγάλη χαρὰ εἶχαν καὶ τὰ μεγάλα κορίτσια. Θὰ ἐκτίζοντο δυὸ καινούργια σπίτια. Καὶ τί μ'αὐτό; θὰ εἰπῆτε.

Ἄμέσως θὰ τὸ ἰδῆτε. Στὸ χωριὸ τῆς γιαγιάς ἡ ζωὴ σὲ πολλὰ εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τῆ ζωὴ τῶν ἄλλων χωριῶν.

Τὰ κορίτσια χαίρονται, γιὰτι μερικὲς Κυριακὲς θὰ εἶχαν ζέλαση.

Ζέλαση θὰ εἰπῆ νὰ κουβαλήσουν τὰ κορίτσια καὶ οἱ ἄλλες γυναῖκες τὴν ἄμμο καὶ τίς πέτρες γιὰ τὰ καινούργια σπίτια. Καὶ ὅλοι στὸ χωριὸ τὸ εἶχαν γιὰ καλὸ νὰ φέρῃ ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα λιθάρι ἢ ἀγκωνάρι. Καὶ τὰ παιδιά δὲν ἔμειναν πίσω.

Οἱ ἄνδρες θὰ ἔφερναν ἀπὸ τὸ δάσος τὰ μεγάλα βαριά μάρμαρα, πού εἶναι γιὰ παραστάτες, ἀνώφλια καὶ κατώφλια στὶς θύρες.

Καὶ τὸ βράδυ βράδυ πού θὰ ἐτελείωνε ἡ δουλειά, τὰ κορίτσια θὰ ἐτραγουδοῦσαν καὶ θὰ ἐχόρευαν. Ἄφησε τὰ ἀστεῖα καὶ τὰ τραγούδια πού ἔλεγαν στὸ

δρόμο. Ἐπειτα εἶχαν ἄλλα τραγούδια καὶ χορούς, ὅταν θὰ ἐτελείωνε τὸ σπῆτι καὶ θὰ ἐκρεμοῦσαν τὰ μαντήλια γιὰ τὸν πρωτομάστορα καὶ τοὺς κτίστες, καὶ τοὺς μαραγκούς.

Ὡ, δὲν εἶναι ὠραῖο νὰ νοιώθης πῶς τὸ κάθε σπιτάκι ἔγινε μὲ τὰ χέρια ὄλων ;

Καὶ τί ἀστεῖα τὰ τραγούδια τῶν κοριτσιῶν:

Ψυχομαχοῦσε ὁ χαλκιάς, καὶ ἡ γύφτισσα τὸν κλαίει.

«Ἐσὺ πεθαίνεις, μάστορα, καὶ ἐμένα ποῦ μ' ἀφήνεις;»
 —«Σ' ἀφήνω τὴν καλύβα μου, τὴ χιλιοτρυπημένη, νάχης τὸν ἥλιο μάγερα, καὶ τὴ βροχὴ γιὰ πλύστρα καὶ τὸν ἀέρα σκουπιστὴ καὶ τὸ χαλάζι φίλο....»

Ο ΡΕΒΙΘΟΥΛΗΣ

Ἄντρα ^{ψηλό} ψηλὸ μοῦ δώσανε, ψηλὸ σὰν τὸ ρεβίθι, μόν' ἀντρειωμένος ἦτανε, τὴ στάχτη ἀνακατώνει. Τὴ στάχτη ἀνακατεύοντας εὗρηκε μιὰ βελόνα καὶ τὴ βελόνα φόρτωσε στὴν πλάτη γιὰ τσεκούρα καὶ πάει στὸ λόγγο τρέχοντας, πάει νὰ κόψη ξύλα.

Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Φορτώσαμε τὸν ποντικὸ
 ἔννια κιλὰ ρεβίθια
 κι' αὐτοῦ στὰ μεσοσάμαρα
 σαράντα κολοκύθια.
 Τὰ κολοκύθια εἶχαν νερὸ

καὶ τὸ νερὸ βατράχια·
 καὶ τὰ βατράχια λάλαγαν
 κι ὁ ποντικός ἐσκιάχτη
 καὶ τὸ φορτιό του τὸρριξε
 καὶ πιλαλώντας φεύγει.
 Μέσα στ' ἀμπάρια τρύπωσε
 κι' ἡ μάννα του τοῦ λέγει:
 «Ποῦ πᾶς, παιδί μου, πόντικα;
 ποῦ πᾶς, καλὲ Ζαφείρη;»
 —«Πάω στὴν Πόλη γι' ἄρματα
 καὶ στὴ Φραγκιά γιὰ ροῦχα».

Ο ΠΟΛΥΓΕΝΗΣ

Τρεῖς σπανοὶ ἀπὸ τὴν Πόλη
 πέντε τρίχες εἶχαν ὅλοι
 κ' ἓνας ἄλλος Τηνιακὸς
 πέντε τρίχες μοναχός.
 «ᾠ! καλῶς τὸν πολυγένη,
 κι ἀπὸ ποῦθε κατεβαίνει;»
 —«Ἀπ' τὴν Πόλι κατεβαίνω
 καὶ στὴ Βενετιά πηγαίνω.
 Πάω ν' ἀγοράσω χτένια
 τί μ' ἐφάγανε τὰ γένεια».

Πράγματι 44. ΣΤΟ ΜΥΛΟ

Τρία γαϊδουράκια ξεκίνησαν για τὸ μύλο. Στὸ ἓνα εἶναι καβάλα ἢ Ἀνθούλα, στὸ ἄλλο ἐγὼ καὶ στὸ τρίτο ὁ Πᾶνος. Εἴμαστε καβάλλα μισογόμι γιατί τὰ γαϊδουράκια εἶναι φορτωμένα σιτάρι.

Καὶ τὰ τρία εἶναι ζωηρά καὶ φιλότιμα· θέλουν νὰ ξεπεράσουν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο.

Ἄνεβαίνομε ἓνα λόφο καὶ ὕστερα κατεβαίνομε σὲ μιὰ μεγάλη ρεματιά. Τὸ ποταμάκι ποὺ τρέχει στὴ ρεματιά, περνᾷ καὶ ἀπὸ τὸ μύλο. Δὲν ἐκάμαμε καὶ πολλή ὥρα καὶ ἐφθάσαμε στὸ μύλο.

«Καλῶς τα τὰ παιδιὰ, καλῶς τα», λέγει ὁ γερο-Πέτρος ὁ μυλωνᾶς, καὶ πρὶν νὰ πηδήσωμε κάτω ἀπὸ τὰ γαϊδουράκια, μᾶς κτυπᾷ μὲ τὴν προβιά καὶ μᾶς κάμνει κάτασπρους μὲ τὴν πάσπαλη.

«Σ' ἔκαυσε ὁ ἥλιος καὶ σοῦ χρειάζεται πούδρα», λέγει στὴν Ἀνθούλα.

—«Φθάνει πιά, μπαρμπα-Πέτρο, φθάνει», λέγει ἡ Ἀνθούλα καὶ τρέχει νὰ κρυφθῆ.

Κοιταζόμαστε καὶ γελοῦμε.

Ὁ μπαρμπα-Πέτρος ἀνεβαίνει στὴ δεξαμενὴ τοῦ μύλου, καὶ ἀφήνει τὸ νερὸ νὰ τρέξη.

Ἐπειτα κατεβαίνει, ρίχνει τὰ δυὸ σακιά στὴ σκαφίδα, τραβᾷ τὸ ξύλο, ποὺ κρατᾷ τὴν πτερωτὴ καὶ ὁ μύλος ἀρχίζει νὰ γυρίζη: γρ, γρ, γρ.... Τὸ σιτάρι πέφτει σιγὰ σιγὰ, σὰν ξανθὸ ποταμάκι, στὴν τρύπα τῆς μυλόπετρας καὶ αὐτὴ γυρίζοντας τὸ κά-

μνει άλεύρι, πού τó δέχεται άλλη σκάφη. Σέ λίγο ó μυλωνάς βάζει λίγο λίγο τó άλεύρι στά σάκιά· και ó μύλος όλο γυρίζει γρ, γρ, γρ.....

Έρχονται όλο και έρχονται τά γαιδουράκια, φορτωμένα σιτάρι.

Ό μύλος αύτή τήν έποχή άλέθει νύκτα-μέρα.

Μέ τó ήλιοβασίλεμα έγυρίσαμε στό χωριό.

Ό μπαρμπα-Πέτρος μάς έδωσε και δυό κοφίνια πετρώκερασα για τó γιατρό, τó θείο. "Όταν τελειώνουν τά κεράσια στό χωριό, τότε αρχίζουν τά κεράσια στις κερασιές του νά κοκκινίζουν.

Και άπό αύτά ό γιατρός έχει τά περισσότερα, γιατί τόν έσωσε τó μπαρμπα-Πέτρο άπό μιá μεγάλη άρρώστια. Ήτο χειμώνας και τά χιόνια πολλά, ό γιατρός όμως έπήγε και τόν έκαμε καλά τó μπαρμπα-Πέτρο.

Και αύτός δέν τó λησμονεί.

ΦΥΣΗ

45. ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟ ΕΠΕΡΙΜΕΝΑΜΕ

Τί τά θέλει ή γιαγιά τά πολλά παξιμάδια πού ζυμώνει;

Ό μπαρμπα-Γιώργος ό βοσκός έχει έλθει κάμποσες φορές στό σπίτι και ό θεός του έμιλοϋσε στό γραφείο του, και δέν άφηνε κανένα ν' άκούση τί λέγουν.

Νά μήν εΐναι άρρωστος κανένας εκεί στό ψηλό βουνό, πού κάθεται ό μπαρμπα-Γιώργος;

«Νὰ ἀνεβαίναμε στὴν κορυφή τοῦ ψηλοῦ βουνοῦ!»
 ἔλεγαμε πολλές φορές μὲ τὴν Ἀνθούλα.

Ὁ Πᾶνος εἶχε πάει μὲ τὸ θεῖο μιὰ φορά, πού ἦτο ἄρρωστη ἡ θεία Γιώργαινα καὶ μᾶς ἔλεγε πολλά. Νὰ εἶχαμε καὶ ἡμεῖς τὰ πόδια τοῦ Πάνου.

Φαντασθῆτε τὴ χαρὰ μας, ὅταν μᾶς εἶπε ὁ θεῖος πῶς εἶναι ἔτοιμη ἡ καλύβα ἐκεῖ ἐπάνω, νὰ πᾶμε ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα καὶ ἡ γιαγιά νὰ μείνωμε, ὥσπου νὰ ἔλθῃ ὁ τρύγος.

Μπορεῖ νὰ κατεβαίναμε καὶ ἐνωρίτερα, ἂν ἐτύχαινε νὰ μᾶς διώξῃ τὸ κρῦο.

Οἱ φιλενάδες τῆς Ἀνθούλας, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἑλλη ἐλυπήθηκαν πολὺ, πού θὰ ἐφεύγαμε.

Ὁ Σπύρος ὁ καημένος λίγο ἔλειψε νὰ κλαύσῃ. Ὁ Πᾶνος ἐλυπήθηκε λίγο, γιατί ἐσυλλογίσθηκε:

«Ἄμα οἱ περιβολάρηδες ἀπὸ τὴν πόλη μᾶς φέρουν τὰ πεπόνια καὶ τὰ καρπούζια, ὁ γιατρὸς θὰ μὲ στείλῃ μὲ τὸ γαῖδουράκι νὰ σᾶς φέρω καὶ σᾶς. Ἔτσι θὰ ξαναδῶ τὸ βουνό».

Σὲ λίγες ἡμέρες τὰ μουλάρια τοῦ μπάρμπα-Γιώργου μᾶς ἀνέβασαν στὸ βουνὸ τὴ νύκτα.

Ἡ καλύβα μας, φτειαγμένη ἀπὸ ἔλατοκλώναρα ἐμοσχοβολοῦσε.

Ἡ γιαγιά εἶχε πολλὴ δουλειὰ γιὰ νὰ στήσῃ τὸ νοικοκυριό της. Τοὺς ἐβοηθούσαμε καὶ ἡμεῖς πρόθυμα.

Ἐπειτα ἀρχίσαμε νὰ κοιτάζωμε τὸ μέρος.

Κάτω ἀπὸ τὰ ἔλατα ἦσαν ἀκόμη λουλούδια μὲ κοτσάνια ψιλόλιγνα. Ὅπου ἦτο βρυσούλα ἀνθοῦ-

σαν και οι μαργαρίτες άφθονες και τα πετροσέλινα και τα πολυτρίχια.

Τα λιγοστά σιτάρια ήσαν ακόμη χλωρά. Ο θερος άργοϋσε ακόμη εκεί επάνω.

46. Ο ΝΕΟΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΣ

Η καλύβα του μπαρμπα-Γιώργου είναι λίγο μακριά από τη δική μας.

Η γιαγιά μας έπηρε να κάμωμε επίσκεψη. Έξω από μια μεγάλη σπηλιά ήτο κτισμένη με μεγάλα λιθάρια χωρίς άσβέστη ή καλύβα. Σέ άλλη σπηλιά και λίγο παραπέρα ήτο το μανδρί.

Η νύφη του μπαρμπα-Γιώργου ύφαινε. Η θεία Γιώργαινα είχε μπή στη μεγάλη σπηλιά να άλατίση τα τυριά.

Η νύφη, ή Κρυστάλλω, μας έδέχθηκε, μας έβαλε να καθίσωμε σέ ένα πεζούλι, που το έστρωσε με κιλίμια, και έπήγε να φωνάξη την πεθερά της.

«Γιαγιά», άκούσθηκε μια φωνή και έμπήκε ένα παιδάκι. Ήτο ίδιος ο μπαρμπα-Γιώργος. Έτσι θα ήτο μικρούλης, με τη φουστανελίτσα του, το ραβδάκι του, το σελαχάκι του και τα τσαρούχια με τις κόκκινες φοϋντες.

Μόλις μας είδε έντράπηκε. Έπήγε και έκρύφθηκε στα φουστάνια της μητέρας του.

«Ντροπή σου», του είπε ή γιαγιά του. «Δώσε σϋ

τὸ χέρι στὰ παιδιά. Θὰ μείνουν ἐδῶ πολὺν καιρὸ καὶ θὰ τοὺς δείξης τὸ βουνό».

Δειλὰ δειλὰ ἐπροχώρησε καὶ ἔδωσε τὸ χέρι. Ἡ γιαγιά ἐκοίταζε πότε τὸ παιδάκι, πότε ἐμένα. Τώρα ξέρω γιατί μᾶς ἐκοίταζε.

Ἦθελε νὰ εἰπῆ : «Νὰ ἦτο καὶ ὁ Δῆμος μου ἔτσι γερός!»

«Πῶς σὲ λέγουν, παιδί μου;» τὸ ἐρώτησε ἡ γιαγιά.

—«Γιῶργο».

—«Θὰ ἔρχεσαι στὴν καλύβα μας;»

—«Ναί».

—«Εὖγε!»

—«Τί ἤθελες νὰ μοῦ εἰπῆς, Γιῶργο, πού μὲ ἐφώνασες;» τὸν ἐρώτησε ἡ γιαγιά του.

—«Ντρέπομαι, θέλω νὰ σοῦ τὸ εἶπῶ στὸ αὐτί».

—«Πέ μου το».

—«Ἔτσι, ἔ;» εἶπε σὲ λίγο ἡ γιαγιά του. «Τὸ παιδί ἔμαθε ἓνα νέο τραγούδι νὰ τὸ παίξει μὲ τὸ καλάμι. Θέλετε νὰ τὸ ἀκούσετε;»

«Θὰ μᾶς κάμη μεγάλη χάρη», εἶπε ἡ γιαγιά.

Ὁ Γιῶργος κατακόκκινος ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σελάχι του τὸ καλάμι, ἐκάθισε στὸ πεζούλι καὶ ἄρχισε νὰ παίξει. Ἄν καὶ μικρός, ἔπαιζε ὥραϊα. Τὸ γλυκὸ σφύριγμα τοῦ καλάμιου ἐταίριαζε πολὺ μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἡσυχία. Ὁμορφος καὶ ὁ σκοπὸς ποὺ ἔπαιζε.

Ἄμα ἐσταμάτησε, τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά του:

«Δὲν μᾶς τὸ λέγεις καὶ μὲ τὸ στόμα;»

Καὶ ὁ Γιῶργος χωρὶς παρακάλια, τὸ εἶπε:

Τριανταφυλλιά μου κόκκινη,
καὶ ποῦ νὰ σὲ φυτέψω;
Νὰ σὲ φυτέψω στὸ γιालὸ
φοβοῦμαι ἀπὸ τὸ κῦμα.
Νὰ σὲ φυτέψω στὸ βουνὸ
φοβοῦμαι μὴν παγώσης.
Θὰ σὲ φυτέψω σ' ἐκκλησιά,
σ' ὄμορφο μοναστήρι,
ἀνάμεσα σὲ δυὸ μηλιές,
σὲ δυὸ νεραντζοπούλες.

47. ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΜΑΣ

Ἐκ τῆν ἄλλην ἡμέρα ἤρχετο κάθε ἡμέρα ὁ Γιῶργος καὶ ἐπαίζαμε.

Μᾶς ἐχάρισε ἀπὸ μιὰ ράβδα σὰν τῆ δική του. Ἡ καθεμιὰ ἦτο δυὸ φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ ἀνάστημά μας. Μᾶς ἔδειξε πῶς νὰ τῆ στηρίζωμε καὶ νὰ πεδοῦμε. Πολὺ ἐδυσκολεύθηκα νὰ μάθω. Ὁ Γιῶργος, ἄ, αὐτὸς ἐπηδοῦσε χανδάκια, ἀνέβαινε βραχάκια. Καὶ ὅταν ἐγύριζε κάτω ἀπὸ τοὺς ἤσκιους, ἔβαζε τῆ ράβδα στὸν ὤμο καὶ ἐστήριζε ἐπάνω τὰ δυὸ του χέρια, ὅπως εἶχε ἰδεῖ τὸν παπποῦ του.

Ἐμένα μοῦ ἐχάρισε ἓνα καλάμι καὶ μὲ ἔμαθε νὰ τὸ παίζω. Μᾶς ἔμαθε νὰ φτειάνωμε καὶ σφυρίκτρες ἀπὸ ἰτιές καὶ φλογέρες ἀπὸ καλαμιές σιταριοῦ.

Μιὰ πλαγιά ἦτο γεμάτη φτέρες. Πῶς ἐγλιστρούσαμε, ἄμα ἐδοκιμάζαμε νὰ περπατήσωμε ἐκεῖ, καὶ ἐκυλούσαμε κάτω μαλλιά κουβάρια. Ὁ Γιῶργος ποῦ νὰ πέση! Ἀνέβαινε στὴν ἐπάνω μεριά καὶ ἀφοῦ ἐκολλοῦσε τὰ δυὸ του πόδια, ἤρχετο ὄρθιος κάτω. Τῆ ράβδα του τὴν εἶχε ἔτοιμη νὰ στηριχθῆ.

Ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα ἐπήραμε ἓνα παλιὸ τσουβάλι. Ἐκαθόμεστε στὴν ἐπάνω μεριά τῆς πλαγιάς καὶ φρρρτ, ἐκυλούσαμε ὡς κάτω.

Ἐδοκίμασα κάποτε νὰ κόψω μιά φτέρη καὶ μοῦ ἔκοψε τὸ χέρι· σὰ γυαλί ἔκοβε.

Ἡ γιαγιά τὸ ἔπλυνε, τοῦ ἔβαλε γιατρικὸ καὶ τὸ ἔδεσε μὲ γάζα.

«Κόβομε φτέρες νὰ στρώσωμε κάτω ἀπὸ τὰ κρεββάτια μας;» ἐπρότεινε ἡ Ἀνθούλα.

Ὁ Γιῶργος ἔκοβε μὲ τὸ σουγιά του καὶ ἐμεῖς τις ἔκουβαλοῦσαμε στὴν καλύβα.

Τί ὁμορφα πού ἐμύριζαν οἱ φτέρες καί τὰ ἐλατοκλώναρα, πού ἐστρώσαμε!

«Πᾶμε κατάκορφα στοῦ βουνό;» εἶπε ὁ Γεῶργος.

«Πᾶμε», εἶπαμε ἐμεῖς.

Ἐπήγαμε πολλές φορές. Ὁ παππούς τοῦ Γιώργου πού εὐρίσκαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔδειχνε τὰ χωριά στόν κάμπο καί στά ριζώματα τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ.

Σιγὰ σιγὰ ἐκαταλαβαίναμε πόσο μεγάλος εἶναι ὁ κόσμος.

Μᾶς ἔδειξε ὁ Γεῶργος καί ἕνα μέρος κάτω στόν κάμπο, πού ἐκατέβαιναν τὸ χειμῶνα.

«Δέν φτειάνομε καί ἐμεῖς ἕνα χωριό ἐδῶ ψηλά στοῦ βουνό;» εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ναί, εἶπα ἐγώ, καί ἄς εἶναι ἀπὸ καλύβες μὲ φτέρες». Ἐβαλθήκαμε νὰ φτειάσωμε πολλές πολλές καλύβες, ὅσες ἤμπορούσαμε περισσότερες, τὸν καιρὸ πού θὰ ἐμέναμε ἐκεῖ ἐπάνω.

Γύρω ἀπὸ τὴν καλύβα μας ὑπῆρχαν πολλές βελανιδιές· καί κάτω ἦσαν τὰ κλαδιά πού ἔμεναν ἀπὸ τὰ δένδρα, πού ἔκοβαν καί ἔκαμναν σανίδια οἱ πριονάδες.

Ἀκουμβήσαμε λοιπὸν τίς κλάρες στά κορμιά καί τίς ἐντύσαμε ἀπέξω μὲ φτέρες. Ἔτσι εἶχαν ἐτοιμασθῆ οἱ καλύβες.

Ἐπειτα ἐσκάψαμε αὐλάκι ἀπὸ μιὰ βρυσούλα, γιὰ νὰ περνᾷ τὸ νερὸ γύρω ἀπὸ ὅλες τίς καλύβες καί ἀπὸ τὴν καλύβα πού ἐμέναμε.

Ἐχαράξαμε καί ἐφτειάσαμε καί δρόμους καί στή μέση μιὰ πλατεῖα μὲ τὴν ἀγορὰ γύρω, καί ὠρίσαμε ποιά

καλύβα θά ἦτο ἡ ἀστυνομία, τὸ γραφεῖο τῆς κοινότητας, ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖο

Ἡ γιαγιά εἶχε εὐχαριστηθῆ πολὺ μὲ τὶς ἐργασίες μας. Ἐβοηθοῦσε καὶ αὐτὴ καὶ μᾶς ἐρωτοῦσε κάθε φορά τί ἄλλο ἐσκοπεύαμε νὰ κάμωμε.

48. ΟΛΟΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΖΙ

Τὴ μεγάλη καλύβα τὴν ἐχωρίσαμε σὲ δωμάτια καὶ γύρω τῆς ἐκολλήσαμε τέσσερις ἄλλες μικρότερες καλύβες.

Καὶ ἐκάμαμε καλὰ: σὰν νὰ ἤξεραμε πῶς οἱ φίλοι μας δὲν θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ζήσουν πολὺν καιρὸ χωρὶς ἐμᾶς.

Ἐνα πρωῖνὸ ἐμετρήσαμε ἕνα, δύο, τρία... δέκα μουλάρια, ποὺ ἀνέβαιναν τὸ βουνὸ καὶ ἦρχοντο πρὸς ἐμᾶς καὶ ἐπάνω καβάλλα παιδιὰ καὶ γυναῖκες. Ποιοὶ νὰ εἶναι αὐτοί;

Ὅταν ἐπλησίασαν ἀκούσαμε: «Δῆμο, Ἀνθούλα! Ἐρχόμαστε, ἐρχόμαστε ὅλοι!»

Καὶ ἀλήθεια ἦσαν ὁ Σπύρος μὲ τὴ μητέρα του, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἐλένη μὲ τὶς μητέρες των καὶ ἡ θεία καὶ ὁ θεῖος.

Ἡ θεία δὲν ἤμποροῦσε νὰ κάμη χωρὶς τὴν Ἀνθούλα.

Ὁ Σπύρος ἀρρώστησε, καὶ ὁ θεῖος εἶπε πῶς ἡ ἀρ-

ρώστια του γιατρεύεται, ἅμα ξαναρχίση τὰ παιγνίδια μὲ τοὺς φίλους του.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος τὸν ἐρώτησε:

«Τόσο πολὺ ἀγαπᾶς τὸ Δῆμο; Μὰ ἐκεῖνος σὲ βασανίζει».

—«Δὲν μὲ βασανίζει· παίζομε», εἶπε ὁ Σπύρος.

Ἔτσι ὁ Σπύρος ἔγινε ἀφορμὴ νὰ μᾶς ἔλθουν ὅλοι ἐπάνω στὸ βουνό.

49. ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ

Ὁ θεῖος μᾶς ἔφερε καὶ βιβλία, τετράδια, πλάκες καὶ μολύβια.

Ὁ Γιώργος δὲν ἐκατάλαβαινε πῶς κοιτάζοντας μέσα στὸ βιβλίον ἐκατόρθωνα νὰ διαβάζω τὶς ὁμορφες ἱστορίες. Ἄνοιγε τὸ στόμα του, ὅταν ἐδιάβαζα κανένα γράμμα τῆς μητέρας μου ἢ τῆς ἔγραφα τὰ παιγνίδια μας.

Μιὰ μέρα ποὺ ἐδιάβαζα μέσα στὴν καλύβα μας, ἡ θειά μου εὐρῆκε τὸ Γιώργο νὰ κάθεται ἀπέξω νὰ ἀκούη μὲ προσοχή, μὰ νὰ εἶναι καὶ στενοχωρημένος.

Ἡ θειά μου τὸν ἐρώτησε:

«Ἦθελες καὶ σύ, Γιώργο, νὰ ἐμάθαινες νὰ διαβάξης;»

—«Ἄχ, ναί, κυρὰ γιάτρισσα», εἶπε.

—«Θέλεις νὰ σὲ μάθω ἐγώ;»

—«Πότε;»

—«Ἀπὸ τώρα νὰ ἀρχίσωμε», εἶπε ἡ θειά. Ἐπέρασαν λίγες μέρες. Δὲν λέγεται ἡ χαρὰ τοῦ Γιώργου, ποὺ

ἔμαθε λίγα γράμματα. Ἐφώναζε τὴ γιαιγιά του ἀπὸ μακρῖά:

—«Γιαγιά, ξέρω νὰ γράφω: γάλα! τυρί! ψωμί! τὸ ἓνα! τὸ δύο!...»

Εἶχαν περάσει δυὸ ἑβδομάδες καὶ ὁ Γιώργος εἶχε μάθει νὰ διαβάζη συλλαβιστά.

«Νὰ μᾶς κάμης καὶ ἑμᾶς μάθημα», ἔπαρακάλεσα τὴ θεία.

—«Νὰ ἑτοιμάσετε τὸ σχολεῖο!» εἶπε ἡ θεία.

Τὸ εἶπα καὶ στὰ ἄλλα παιδιὰ καὶ ἐβαλθήκαμε νὰ κάμωμε μιὰ μεγάλη καλύβα γιὰ σχολεῖο, κοντὰ σὲ μιὰ βρυσούλα. Μᾶς ἐβοήθησε καὶ ὁ θεῖος. Μὲ περισσότερὴ προθυμία ἐδούλευε ὁ Γιώργος.

50. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΛΕΠΕΙ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΘΕΑΤΡΟ

Ὁ μπαρμπα-Γιώργος εἶχε ψήσει δὲν ξέρω καὶ ἐγὼ πόσες φορές ἄρνιὰ κάτω ἀπὸ τοὺς παχιούς ἤσκιους καὶ κοντὰ σὲ κρυοβρυσούλες γιὰ τὴ συντροφιά μας. Ἐπῆρεπε νὰ φιλεύσωμε καὶ ἐμεῖς τὸ μπαρμπα-Γιώργο. Ἐστειλε τότε ὁ θεῖος τὸν Πᾶνο καὶ ἔφερε ὀλόκληρο φόρτωμα καρπούζια καὶ σῦκα καὶ σταφύλια. Ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς ἔστειλε παλιὸ κρασί καὶ πρῶτὴ φορὰ ἄρκετὲς σαρδέλες.

Γιὰ τὸ μικρὸ Σπύρο, τὸ ἐγγόνι του, ὅλα τὰ ἐθυσιάζε ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Εἶχαμε μάθει πῶς πολλές φορές ἔκαμε τὴν ἀπόφαση ὁ μπαρμπα-Σπύρος νὰ ἀνεβῆ στοὺς βουνό, ἀλλὰ δὲν τὰ ἐκατάφερε.

«Δὲν μπορῶ ὁ καημένος, δὲν μπορῶ», ἔλεγε.

«Θὰ κάμωμε τραπέζι στὸ μπαρμπα-Γιῶργο», εἶχε εἶπει ἀπὸ πολλές ἡμέρες ὁ θεῖος. Καὶ σεῖς τὰ παιδιά κάτι πρέπει νὰ κάμετε γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσετε».

Ἐκάλεσα τοὺς φίλους μου νὰ μὲ βοηθήσουν καὶ νὰ κρατήσουν μυστικὸ τὸ τί θὰ ἐκάμναμε.

Καλὰ ποὺ ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς εἶχε στείλει πολλὰ κουτιά γεμᾶτα λουκούμια καὶ καραμέλες. Καὶ τὰ περισσότερα ἦσαν πιά ἀδειανά. Μᾶς ἐχρειάζετο τὸ χονδρὸ χαρτόνι των. Μολύβια, ψαλίδια, βελόνα καὶ κλωστὲς εἶχαμε.

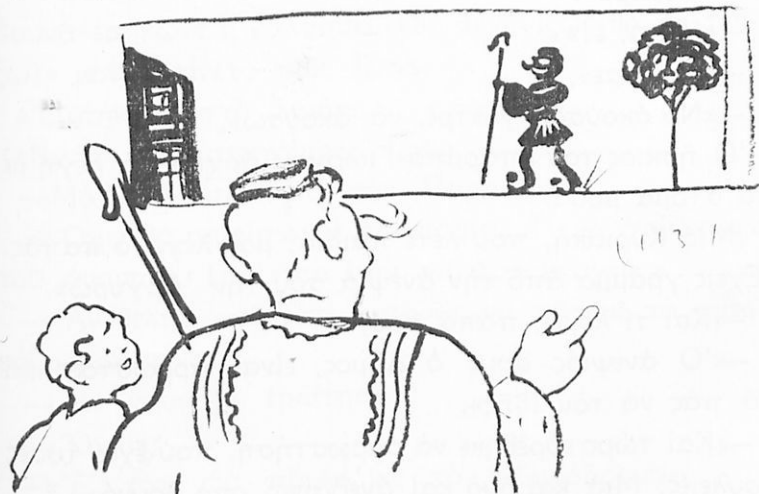
Ἐγὼ ἐσχεδιάζα, ἡ Ἀνθούλα ἔκοβε, ἡ Ἀθηνᾶ ἔρραβε καὶ ὁ Γιῶργος μὲ τὸν Πᾶνο καὶ τὸ Σπύρο ἔφτειαναν καινούργια καλύβια. Ποτέτου ὁ Σπύρος δὲν εἶχε θυμηθῆ νὰ εἶχε χύσει περισσότερο ἰδρῶτα.

Ἐπειτα ὁ Γιῶργος ἔπρεπε νὰ γυ-

μνάζεται πιά πολύ στό καλάμι, νά θυμηθῆ ὅλα τὰ τραγούδια πού ἤξερε καί νά τὰ μάθη καί σέ μᾶς.

Καί ὁ Πᾶνος ἤξερε νά παίζη τὸ καλάμι. Τί θὰ ἔκαμνε ὁ Σπύρος; Ἐπήραμε μιὰ σπασμένη στάμνα, ἔτεντώσαμε ἐπάνω στό ἀνοικτὸ μέρος ἓνα δέρμα λαγοῦ καί τὴν ἐκάμαμε τύμπανο. Μπού! μπού! μπού! ἔκαμνε βα-

θιά βαθιά, ἅμα τὸ ἐκτυπούσαμε μὲ μιὰ βεργούλα. Νά καί τὸ κομμάτι τοῦ Σπύρου! Αὐτὸς θὰ ἔπαιζε τὸ τύμπανο καί εἶχε ἓνα καμάρι γιὰ αὐτό!

Ἔτοιμο τὸ τραπέζι. Ἦτο μιὰ βραδεῖά δροσερή. Ὑστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἐτραγούδησε ὁ μπαρμπα-Γιῶργος μὲ τὴ θεῖα Γιῶργαίνα καί τὴ νύφη του, τὴ μητέρα τοῦ μικροῦ Γιῶργου.

Τὸ μυστικὸ τὸ εἶχε μάθει ὁ θεῖος καί εἶχε βοηθήσει καί αὐτός. Ὅταν τοῦ εἶπα πῶς εἶναι καιρός, ἔσβησε τὰ φανάρια.

Ὡσπου νὰ ρωτήση ὁ μπαρμπα-Γιώργος τί τρέχει, εἶδε μπροστά του τὸν ἥσκιο του νὰ προβάλῃ πίσω ἀπὸ ἓνα σενδόνι.

«Τί εἶναι αὐτό, γιατρέ;» ἐρώτησε ὁ μπαρμπα-Γιώργος.

— «Θέατρο».

— «Ἔτσι, ἔ!»

— «Ἄκουσε».

— «Νὰ ἀκούσω, γιατρέ, νὰ ἀκούσω».

Ὁ ἥσκιος τοῦ μπαρμπα-Γιώργου ἄρχισε νὰ λέγῃ μὲ τὸ στόμα μου :

«Μιὰ Κυριακή, ποὺ λέτε παιδιὰ, μοῦ λέγει ὁ παπαῆς. Ἔχεις γράμμα ἀπὸ τὴν ἀνεψιά σου τὴν Ἀργυρώ».

— «Κοί τί λέγει, παπαῆ μου;»

— «Ὁ ἀνεψιός σου, ὁ Δῆμος, εἶναι ἄρρωστος καὶ νὰ πὰς νὰ τὸν ἰδῆς».

— «Καὶ τώρα εὐρέθηκε νὰ ἀρρωστήσῃ, ποὺ ἔχω τόσες δουλειές; Μιὰ καὶ δυὸ καὶ ἀνεβαίνω στὸ βουνό».

«Τὴν καλή μου φουστανέλλα, κυρὰ Γιώργαινα. Φεύγω».

«Γιὰ ποῦ;» μοῦ λέγει.

— «Γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Ἀρρώστησε τὸ ἀνεψιδάκι μας ὁ Δῆμος.»

— «Καλά» μοῦ λέγει.

— «Καὶ πῶς θὰ πάω, κυρὰ Γιώργαινα;» ἐρώτησα τὴ γυναῖκα μου.

— «Θὰ κατεβῆς στὸ γιαλὸ νὰ μπῆς στὸ βαπόρι νὰ σὲ πάη».

— «Σὲ ἐκείνη τὴ σκαφίδα;»

—«Ναί».

—«Μὰ δὲν θυμᾶσαι, τῆς λέγω, ποὺ ὅταν τὴν ἐπανδρεύσαμε τὴν Ἀργυρῶ δὲν ἦλθα; Ἐκεῖ μέσα θὰ μπῶ ἐγὼ νὰ πνιγῶ;»

—«Τόσος κόσμος δὲν πνίγεται καὶ σὺ θὰ πνιγῆς;»

—«Ὦ, τί μοῦ κάμνεις, ἀνεψιέ!» εἶπα καὶ κατέβηκα στὸ γιαλό.

—«Ὅσο νὰ ὑπάγω στὸ πρῶτο λιμάνι, τί ἐτράβηξα! Βουνὰ ἐσήκωνε ἡ θάλασσα.«Θὰ σὲ πνίξω! θὰ σὲ πνίξω!» μοῦ ἐφαίνετο πῶς ἔλεγε.

«Ἐμπήκαμε στὸ λιμάνι.

«Βγάλε με καπετάνιο», λέγω.

—«Μὰ δὲν εἶσαι γιὰ τὸν Πειραιᾶ;»

—«Ὅχι, θὰ γυρίσω μὲ τὰ πόδια. Τί νὰ τοῦ κάμω τοῦ ἀνεψιοῦ. Τοῦ εἶπα ἐγὼ νὰ ἀρρωστήσῃ;»

—«Ἄν θέλῃς, μοῦ εἶπε, μπορεῖς νὰ πᾶς μὲ τὸ σιδηρόδρομο».

—«Δὲν κουνεῖ;» ἐρώτησα.

—«Ὅχι!»

—«Ἐ, τότε θὰ πάγω μὲ τὸ σιδηρόδρομο».

«Τί ἐτράβηξα, παιδιὰ μου, τί ἐτράβηξα! Μπαίνει μέσα σὲ ἓνα κουτάκι, ποὺ ἡμουν, ἕνας μὲ μιὰ δοντάγρα στὸ χέρι.

«Τὸ εἰσιτήριό σου», μοῦ λέγει.

—«Δὲν μοῦ πονεῖ τὸ δόντι», τοῦ λέγω.

—«Τὸ εἰσιτήριό σου», ἐπιμένει.

—«Κουφὸς εἶσαι, τοῦ λέγω, δὲν μοῦ πονεῖ τὸ δόντι, σοῦ εἶπα.»

«Ἀπλώνει στὸ σελάχι μου καὶ μοῦ παίρνει τὸ χαρ-

τι, πού είχα δώσει ένα σωρό λεπτά και χράπ! τὸ τρυπᾶ».

—«Καὶ τώρα τί νὰ τὸ κάμω;» ρωτῶ.

—«Θὰ τὸ δώσης, ὅταν θὰ βγῆς».

—«Γέλια ὁ κόσμος, γέλια».

«Ἄχ, ἀνεπούλη, τί τραβῶ γιὰ σένα, εἶπα, καὶ ἐκάθισα σὲ κάποια ἄκρη κατάχαμα.

Ἄλλα γέλια.

«Μὲ ἐπῆρε ὁ ὕπνος. Κάποτε μοῦ εἶπαν: «Ἐφθάσαμε στὸν Πειραιᾶ.»

«Ἐπετάχθηκα ἀπὸ τὸ κουτί.

«Νὰ μὴν ξέρετε, παιδιά, ποῦ κάθεται ἡ ἀνεψιά μου ἢ Ἄργυρῶ;» ἐρώτησα.

—«Ποιὰ Ἄργυρῶ;»

—«Ἡ Ἄργυρῶ ἢ ἀνεψιά μου, πού ἔχει ἄρρωστο τὸ Δῆμο.»

«Γέλια, τότε, γέλια!

«Μὰ δὲν μοῦ λέτε τί γελᾶτε;»

«Θὰ ἐγελοῦσαν ἀκόμη, ἂν δὲν ἐτύχαινε τὸ πατριωτάκι, ὁ Γιάννης τῆς Πανάγαινας.

«Μὲ ἐπῆρε καὶ μὲ ἐπῆγε. Κοιτάζω, τί νὰ ἰδῶ; Παιδί ἦτο ἐκεῖνο ἢ κούκλα; Τὸ βάζω στὸ ταγάρι μου καὶ φεύγω.

«Ξέρεis, Δῆμο, πῶς ταξιδεύουν;»

—«Πῶς δὲν ξέρω», μοῦ λέγει.

«Καὶ νὰ ἰδῆτε, πῶς τὰ ἐκατάφερε!

—«Ἐτελείωσε ἡ πρώτη παράσταση! Τώρα ἔχομε μουσική!» ἐφώνασα. Ἄναψαν τὰ φῶτα καὶ ἄρχισε ἡ μουσική. Τὰ κορίτσια ἐπιάσθηκαν στὰ χορό. Ἐπειτα

σηκώθηκαν ὅλοι· ὁ μπάρμπα - Γιώργος ἐχόρευσε, ἐχόρευσε πολὺ· ὄλο χαρὰ ἦτο.

Ἐπειτα ἐκάθισε καὶ ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σελάχι του τὸ καλάμι του. «Θὰ παίξω καὶ ἐγώ, εἶπε, νὰ χορεύ-
ση ὁ Γιώργος μου».

Ἄμα ἐκουρασθήκαμε ἀπὸ τὸ χορό, ἐγὼ ἔκαμα ἄλλη
παράσταση.

Ἐπάραστησα τὴ θεία, πῶς μᾶς ἔκαμνε τὸ μάθημα.

Ἐπειτα τὸ θεῖο, πῶς ἐξέταζε τοὺς ἀρρώστους, τὸ
μπάρμπα-Σπύρο, τὸν κύρ-Γιώργη τὸν καφετζή, τὸ
γύφτο..... Κανένα δὲν ἄφησα.

Ἀπὸ τότε κάθε βράδυ εἶχαμε καὶ τὸ θέατρό μας. Ὁ
μπάρμπα-Γιώργος ποτέ δὲν ἔλειψε.

51. ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΜΑΣ ΔΙΩΧΝΕΙ

Ἐχαρήκαμε τὸ φεγγάρι τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἔπειτα
τὶς ὁμορφες ἀστροφεγγιές του. Ποῦ νὰ μᾶς πάρη
ὁ ὕπνος τότε! Στὸν οὐρανὸ σὰ νὰ ἐγίνετο πόλεμος
ἢ πανηγύρι. Ἀστράκια πλῆθος ἐξεχώριζαν ἀπὸ παν-
τοῦ ἀπ' ὅλες τὶς μεριές τοῦ οὐρανοῦ, ἐχάραζαν μιὰ
γραμμὴ φωτεινὴ καὶ ἔπειτα ἔσβηναν, ἐχάνοντο. Μερι-
κά, καθὼς ἔσχιζαν τὸν ἀέρα, ἄφηναν μιὰ μεγάλη
λάμπη, πού ἐφωτίζετο ὁ τόπος γιὰ μιὰ στιγμή σὰν
ἀπὸ δυνατὸ φῶς, ἢ ἔσκαζαν καὶ ἐγίνοντο σὰν τὰ
ἀστράκια, πού σκορπίζουν οἱ ρουκέτες.

Μιὰν ἡμέρα ἐσκεπάσθηκε ὁ οὐρανὸς μὲ μαῦρα σύν-
νεφα καὶ ξαφνικὰ ἐφύσηξε δυνατὸς ἄνεμος. Πάει
τὸ χωριό μας μεμιάς. Τὶς φτέρες τὶς ἐπῆρε ὁ ἄνεμος.

καί τις έσκόρπισε. Τίς πιό έλαφρές μαζί με άλλα ξερά φύλλα τίς έπήγε μεσοούρανα, σά νά τίς έπήγαινε νά τίς δώση στά μαύρα σύννεφα.

«'Α, ά!» έκαμε ό Σπύρος πού τά είδε. «Πάνε, πάνε οί καλύβες μας».

Μεγάλες σταλαγματιές άρχισαν νά πέφτουν. Οί σταλαγματιές σέ λίγο έπύκνωσαν. Μιά λάμψη και μια βροντή έπειτα. Τό νερό μετά τή βροντή άρχισε νά πέφτη τόσο πολύ, πού τά έκρυψε όλα γύρω.

Κατά τό δειλινό έσταμάτησε. "Ένα ούράνιο τόξο έπρόβαλε άπό τά πλάγια του βουνού ως κάτω, μακριά στή θάλασσα και έμοιαζε μεγάλο, θεώρατο γεφύρι πολύχρωμο.

"Όταν ό ήλιος έβασίλευε, έγέμιζε ό ούρανός χρώματα. Κατά τή δύση άναβαν και έσβηναν ψηλά στά σύννεφα πυρκαϊές.

Τό βράδυ έξαστέρωσε. Τά άστέρια έλαμπαν σά φρεσκοπλυμένα. Και γύρω στόν όρίζοντα άστραπτε, όλο και άστραπτε. Τό πρωί πού έβγήκε ό ήλιος, τά δένδρα ήσαν πιό πράσινα και ζωηρά, μά έκαμνε κρύο. Έφορέσαμε χειμωνιάτικα. Έπέρασε άλλη μια εβδομάδα: όταν όμως ήλθε και δεύτερη νεροποντή, πού νά μείνωμε πιά! Έφύγαμε σάν κυνηγημένοι και είχαμε μια λύπη!.....

Τό βουνό μας έδιωχνε.

52. Ο ΤΡΥΓΟΣ

Κάτω στο χωριό, που κατεβήκαμε, εύρηκαμε άλλη κίνηση.

Από τις ρεματιές έθερίσθηκαν τὰ καλαμπόκια και στις καλαμιές έβροσκαν τὰ βώδια. Στα άλώνια ήλιάζετο τὸ χρυσοκόκκινο καλαμπόκι. Άλλοι χωρικοί έβγαζαν τις πατάτες, έτίναζαν τις καρυδιές και τις καστανιές.

Τήν πλατεία, πρὸς τὸ μέρος τῆς βρύσης, τήν εύρηκαμε πιασμένη ἀπὸ τὰ πολλὰ βαρέλια τοῦ κρασιοῦ, που έπερίμεναν ὅλα τῆ σειρά των νὰ πλυθοῦν. Σαν πάπια έπερπατοῦσε ὁ μπαρμπα-Σπύρος και ἴδρωνε και έξίδρωνε νὰ πιάση σειρά.

Έφθασε και ὁ τρύγος. Ὁ Πᾶνος ανέβηκε πάλι στο βουνό νὰ πάρη τὸ Γιῶργο νὰ ἰδῆ και αὐτὸς τὸν τρύγο.

Ένα πρωὶ έξυπνήσαμε, πρὶν νὰ βγῆ ὁ ἥλιος. Στις κόφες ἑνὸς μουλαριοῦ ἤμαστε ἐγὼ, ὁ Σπύρος και ἡ Έλλη· ὁ Πᾶνος και ὁ Γιῶργος ἤρχοντο μὲ τὰ πόδια σαλαγώντας τὰ ζῶα. Ἡ Άνθούλα μὲ τῆ γιαγιά είχαν πᾶει μιὰν ἡμέρα πρωτύτερα νὰ συγυρίσουν τὸ καλυβάκι που θὰ έμέναμε.

Έφθάσαμε στα ἀμπέλια τήν ὥρα που έβγαينه ὁ ἥλιος. Τῆ νύκτα εἶχε πέσει σιγανὴ βροχὴ και εἶχε ξεπλύνει τὰ φύλλα και τὰ σταφύλια. Οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλιου έκαμναν τις σταλαγματιές που εἶχαν μείνει ἐπάνω, νὰ λάμπουν και νὰ σκορποῦν διάφορα χρώματα. Ὅλοι στα ἀμπέλια έτρυγοῦσαν και έτραγουδοῦσαν

καὶ ὅλος ὁ τόπος γύρω ἐβούιζε, σὰν ἀπὸ μελίσι πού βγαίνει στὴ βοσκή.

Ἐπήραμε καὶ ἐμεῖς τὰ καλάθια καὶ τὰ μικρὰ κλα-
δευτηράκια νὰ τρυγήσωμε. Ἀργήσαμε ὥσπου νὰ βά-

λωμε σταφύλι στὰ κοφίνια μας, γιατί ὅλα τὰ στα-
φύλια τὰ ἐτσιμπούσαμε καὶ ὅλα τὰ ἐδοκιμάζαμε. Μᾶς
ἐφαίνετο πὼς δὲν θὰ τὰ ἐχορταίναμε, μὰ σὲ λίγο μᾶς
ἐκόπηκε ἡ ὄρεξη. Οἱ ἄλλοι φίλοι ἐπροσέχαμε καὶ λί-
γο, ἐδιαλέγαμε τὰ σταφύλια· μὰ τί ἔπαθε ὁ Σπύρος!

Αὐτὸς ἐρρίχθηκε στὰ σταφύλια σὰ νὰ τὰ ἔβλεπε πρῶ-
τη φορά. Σὲ ἓνα ὅμως σταφύλι ἦτο κρυμμένη μιὰ
σφήκα καὶ τσάπ! δίνει μιὰ δαγκωματιά στὸ ἀρι-
στερὸ μάγουλο τοῦ Σπύρου. Φωνές, κακὸ ὁ Σπύ-
ρος Δὲν ἐπέρασε πολλή ὥρα καὶ τὸ μάγουλο τοῦ
Σπύρου ἔγινε δυὸ φορές φουσκωμένο ἀπὸ ὅ,τι ἦτο
τὸ δεξί. Τὸ ἀριστερὸ του μάτι ἔκλεισε ὁλότελα, τὸ
δεξί του μόλις ἐφαίνετο.

«Ὁ μονόματος δράκος τοῦ παραμυθιοῦ, ὁ μονόματος
δράκος!» ἐφώναζα ἐγώ. «Ὅλοι ἐγέλασαν. Καὶ ὁ Σπύ-
ρος ἔκαμε νὰ γελάση καὶ ἐφάνηκε πιὸ κωμικός. Ἄλλα
γέλια ἐμεῖς τότε.

Τὸ βράδυ ἀναπταν φωτιές σὲ ὅλα τὰ ἀμπέλια.
Ἀκούοντο τραγούδια ἀπὸ τὰ κορίτσια τὰ μεγά-
λα καὶ ἐστήνοντο χοροί. Ἄλλα καὶ τῆ νύκτα ὅλη
δὲν ἔπαυσε ἡ κίνηση. Ἦχολογοῦσαν τὰ κουδούνια
τῶν μουλαριῶν ποὺ ἐκουβαλοῦσαν τὸ μούστο, ἐτρα-
γουδοῦσαν οἱ ἀγωγιᾶτες καὶ ὅσοι ἐπατοῦσαν τὰ
σταφύλια στὰ πατητήρια.

Ἄμα ἐτρυγήσαμε τὸ ἀμπέλι, ἐβοηθήσαμε τῆ γιαγιά
νὰ συνάξη τὰ φύλλα ἀπὸ τὰ κλήματα καὶ τίς συ-
κιές καὶ νὰ τὰ ξεράνη. Ἡ γιδούλα ἐχρειάζετο πολ-
λὴ τροφή γιὰ τὸ χειμῶνα.

Ἐστερα ἀπὸ δυὸ ἐβδομάδες τὰ ἀμπέλια ἦσαν χω-
ρὶς φύλλα.

Φύση - Γραμμάρι

53. ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΣΠΕΡΝΟΥΝ

Τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἀρχίζουν νὰ κιτρινίζουν. Τῆς βυσσινιάς ἔχουν πάρει κοκκινωπὸ χρῶμα καὶ καθὼς ἦσαν πολλές στοὺς κήπους τοῦ χωριοῦ, τοῦ ἔδιναν μιὰν ὄψη ὁμορφη, τὸ πρωὶ ποὺ ἔβγαινε ὁ ἥλιος καὶ τὸ βράδυ ποὺ ἐβασίλευε.

Σὲ λίγο ἀρχίζουν νὰ πέφτουν τὰ φύλλα καὶ νὰ ἠ-
χολογοῦν σὰν κοχύλια.

Κάθε πρωὶ οἱ χωρικοὶ τὰ μαζεύουν ἀπὸ τοὺς δρό-
μους καὶ ἀπὸ τοὺς κήπους. Ὅσα δὲν προφθάνουν νὰ
τὰ συνάξουν τ' ἀρπάζει ὁ ἀνεμος καὶ τὰ σκορπίζει,
τὰ κάμνει νὰ χορεύουν καὶ τὰ πετᾶ ἔδῳ καὶ ἐκεῖ.

Τὰ χελιδόνια συνάζονται καὶ πετοῦν ἀνήσυχα. Με-
τὴ δεύτερη βροχὴ ποὺ ἔπεσε, ἔφυγαν. Πόσο ἔλυπη-
θήκαμε! Σὲ λίγο θὰ φύγουν καὶ οἱ καρδερίνες, νὰ
κατέβουν στὰ χειμαδιά.

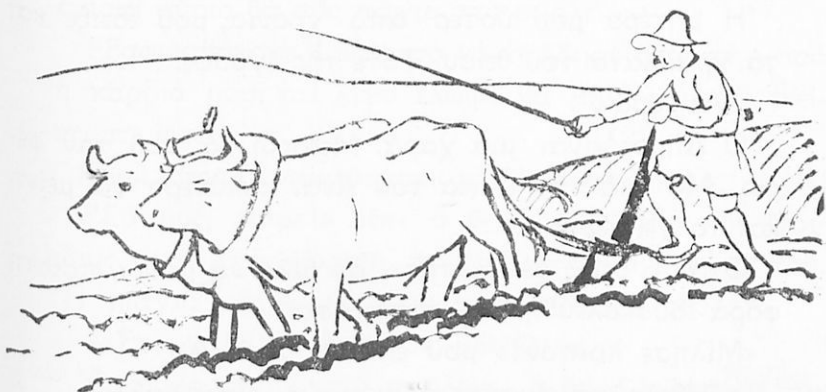
Πόσο ἐχάρηκαν οἱ χωρικοὶ ποὺ ἔβρεξε! Πῶς μυρίζει
τὸ χῶμα! Βιάζονται νὰ σπεύρουν. Ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ
χωράφια, ποὺ εἶναι ψηλὰ στὸ βουνό, καὶ θὰ τελειώ-
σουν μὲ τ' ἄλλα, ποὺ εἶναι γύρω στὸ χωριό.

Ἐπήγαινα καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς φίλους μου, ὅταν ἀρ-
χισαν νὰ σπέρνονται τὰ κοντινὰ χωράφια καὶ
ἐκοιτάζαμε.

Ὁ γεωργὸς ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ σακούλι τὸ σιτάρι
μὲ τὴ δεξιὰ του χούφτα καὶ τὸ ἔσπερνε. Ἐπειτα
ᾠδηγοῦσε τὰ βῶδια νὰ σύρουν τὸ ἀλέτρι. Τὸ ὑνί

ἔχώνετο στὸ χῶμα καὶ ἀνοιγε αὐλάκια, ἐχάραζε τῆς γῆς τὸ σῶμα, γιὰ νὰ ρίξει στὸ χάραγμα τὸ σπόρο.

Πίσω ἀκολουθοῦσαν κοράκια. Αὐτὰ δὲν ἔτρωγαν

τὸ σπόρο παρὰ τὰ σκουλήκια, πού θὰ ἔτρωγαν τὰ φύτρα ἅμα θὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τοὺς σπόρους.

Ἄργα ἄργα ἔτραβοῦσαν τὸ ἀλέτρι τὰ βώδια.

54. ΜΕΝΩ ΚΑΙ ΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Τὸ βουνὸ ἔδιωξε καὶ τοὺς βοσκούς. Κατέβηκαν στὰ χειμαδιά.

*Ὅσοι θὰ μείνουν στὸ χωριό, ἔχουν ἄλλη δουλειά· θὰ κουβαλήσουν τὰ ξύλα. Οἱ αὐλὲς σιγὰ σιγὰ γεμίζουν ἀπὸ στοῖβες ξύλα.

Ἐγὼ ἤθελα τῶρα περισσότερο νὰ γυρίσω στοὺς γονεῖς μου. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ἤθελα νὰ ἀφήσω καὶ τὴ συντροφιά μου, μὰ καὶ τὰ δυὸ δὲν ἔμπορῶσαν νὰ γίνουν.

Ὁ θεῖος μὲ ἐκατάλαβε καὶ μοῦ εἶπε: «Περιμένω γράμμα ἀπὸ τῆ μητέρα σου».

Ἡ μητέρα μου ἔγραψε πῶς ἂν ὁ θεῖος εἰπῆ νὰ μείνω, νὰ τὸ δεχθῶ.

Ἡ μητέρα μου ὕστερ' ἀπὸ χρόνια, μοῦ ἔδειξε καὶ τὰ γράμματα τοῦ θείου. Τότε τῆς ἔγραφε:

Ἄργυρώ,

Ὁ Δῆμος εἶναι μιὰ χάρᾶ. Μπορῶ νὰ σοῦ τὸν φέρω. Μὰ γιὰ τὴν υἰγεία του εἶναι καλύτερα νὰ μείνη καὶ τὸ χειμῶνα.

Ὅταν ὁ θεῖος μὲ ἐρώτησε, ἂν θέλω νὰ μείνω, πρώτῃ φορὰ ἐδυσκολεύθηκα ν' ἀπαντήσω.

«Μίλησε λοιπόν!» μοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ἦθελα νὰ εἶμαστε ὅλοι μαζί», εἶπα δειλά.

Ἡ γιαγιά δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἡ καημένη ἡ γιαγιά! Καὶ αὐτὴ τὸ ἤθελε νὰ εἶμαστε ὅλοι μαζί· καὶ τώρα θὰ ἤθελε νὰ μείνω, μὰ ἐκαταλάβαινε καὶ τὸν πόνο τῆς μανούλας μου.

«Ὅλοι μαζί θὰ ἦτο ὠραῖο, μὰ δὲν μποροῦμε βλέπεις», εἶπε ὁ θεῖος συγκινημένος καὶ αὐτός.

Ἡ Ἀνθούλα ἐφαίνετο συλλογισμένη. Σὲ λίγο ἔφυγε, γιὰ νὰ βρῆ τὴ γιαγιά.

«Ὅ,τι θέλεις ἐσύ θὰ κάμω, θεῖε», εἶπα ἀποφασιστικά.

—«Τότε πρέπει νὰ μείνης, Δῆμο», μοῦ εἶπε ὁ θεῖος.

—«Θὰ μείνω».

55. ΠΗΓΑΙΝΟΜΕ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

«Νὰ ἐτοιμασθῆτε», μᾶς εἶπε μιὰ βραδεῖά ὁ θεῖος, «γιατὶ αὐριο θὰ σᾶς πᾶγω στὸ σχολεῖο».

Ἐξαφνισθήκαμε. Ἐμένα σὰ νὰ ἐπήδησε ἀπὸ τῆ χαρὰ ἡ καρδιά μου, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ μὴν κοιμηθῶ ἐκείνη τῆ νύκτα.

Πρῶι πρῶι ἐσηκωθήκαμε καὶ ἐτοιμασθήκαμε.

«Ἐμπρός, πάμε!» εἶπε ὁ θεῖος ἅμα μᾶς εἶδε ἐτοιμους, καὶ ἐπροχώρησε πρῶτος. Ἐπήγαμε πίσω του.

Ἡ γιαγιά μᾶς ἐσυνόδευσε ὡς τὴν αὐλόθυρα.

—«Στὸ καλό, στὸ καλό», μᾶς ἔλεγε.

Ὅταν ἐφθάσαμε στὸ σχολεῖο, ὁ θεῖος ἐκτύπησε τὴν κλειστή θύρα. Σὲ λίγο ἐβγήκε ὁ δάσκαλος.

«Φέρνω τὴν κόρη μου καὶ τὸν ἀνεψιό μου», εἶπε ἄφοῦ ἐχαιρέτισε ὁ θεῖος.

Ἐδώσαμε καὶ ἐμεῖς τὸ χέρι καὶ ἐχαιρετίσαμε τὸ δάσκαλο. Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐχαμογέλασε. Ἦτο ἕνας νέος, ποὺ εἶχε ἔλθει λίγες μέρες πρὶν. Ἐμίλησαν λίγο τραβηγμένοι ἀπὸ μᾶς, ἔπειτα ὁ θεῖος ἔφυγε καὶ ἐμεῖς ἐμπήκαμε μὲ τὸ δάσκαλο στὸ σχολεῖο.

«Ἡ Ἀνθούλα! Ὁ Δῆμος!» ἐφώναζαν τὰ παιδιὰ.

—«Σᾶς γνωρίζουν ὠραῖα!» εἶπε ὁ δάσκαλος. Τότε περιττὸ νὰ σᾶς συστήσω. Εἶμαι εὐχαριστημένος ποὺ θὰ ἔχω ἄλλα δυὸ παιδιὰ.....»

—«Καὶ ἐμεῖς, καὶ ἐμεῖς!» εἶπαν τὰ παιδιὰ.

—«Εὕγε!» εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσωμε.

Ἐπειτα μᾶς ἐρώτησε, πῶς ἐπεράσαμε τὸ καλοκαίρι. Τοῦ τὰ εἶπαμε ὅλα.

«Τώρα νὰ κάμωμε διάλειμμα,» εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ἐβγήκαμε στὴν αὐλή.

Ἐγὼ ἐπῆρα τὸ Σπύρο νὰ παίξωμε τὸ κυνηγητό. Ὁ δάσκαλος ἐγελοῦσε, ποὺ δὲν ἤμποροῦσε νὰ με πιάσει ὁ Σπύρος.

«Σπύρο», τοῦ ἐφώναξε ὁ δάσκαλος. «Δοκίμασε νὰ πιάσης ἐμένα.»

Ὁ Σπύρος ἐδίστασε, ὁ δάσκαλος ὅμως τοῦ εἶπε πῶς πρέπει νὰ τοῦ κάμη τὴ χάρη. Ὁ δάσκαλος ἔτρεξε τὸ ἐκατάλαβα πῶς δὲν ἔτρεχε ὅσο ἤμποροῦσε, καὶ ὁ Σπύρος τὸν ἔπιασε.

Χαρὰ ὁ Σπύρος!

«Μὲ φθάνεις ἐσύ;» μὲ ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ναί, ἀλλὰ νὰ τρέχης ὅσο μπορεῖς», τοῦ εἶπα.

—«Καλά», εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ἔτρεξε. Τώρα ἔτρεχε περισσότερο, ὅταν ὅμως ἐπλησίαζα, ἔκαμνε μιὰ στροφή καὶ μοῦ ἐξέφευγε. Ἰδρωσα γιὰ νὰ τὸν πιάσω.

Ἐπειτα ὁ δάσκαλος ἔπαιξε καὶ μὲ τις ἄλλες συντηροφίες τῶν παιδιῶν.

«Τώρα στὴ γραμμὴ, νὰ μποῦμε μέσα», εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ κάθε ἀγόρι καὶ τὸ κάθε κορίτσι ἐπῆρε τὴ θέση του καὶ ἐμπήκαμε ὅλοι εὐχαριστημένοι.

Ἐκαθίσαμε ὅλοι ἡσυχοὶ καὶ ἐπεριμέναμε. τί θὰ μᾶς εἰπῆ ὁ δάσκαλος.

Ὁ δάσκαλος ἐπῆρε ἓνα καινούργιο ὄμορφο βιβλίον καὶ μᾶς ἔδωσε νὰ διαβάσω ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα.

«Τώρα νὰ μοῦ εἰπῆς, Δῆμο, εἶπε σὲ λίγο, ποιοῦ ἀπὸ τὰ παιγνίδια ποὺ ἐπαίζατε στὸ βουνὸ σοῦ ἄρεσε πιὸ πολὺ;»

—«Τὸ θέατρο», εἶπα.

—«Καὶ τί ἐπαίζατε στὸ θέατρο;»

Τοῦ τὰ εἶπα ὅλα.

—«Ποιὸς λείπει ἀπὸ τοὺς φίλους σου;» ἐξαναρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ὁ Γιῶργος καὶ ὁ Πᾶνος».

—«Καὶ θὰ τοὺς ἤθελες καὶ αὐτούς, ἔ;»

—«Ναί, κύριε», εἶπα.

—«Ὁ Πᾶνος σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἐδῶ», εἶπε ὁ δάσκαλος. «Ἐχει νὰ βοηθήσῃ τὸν πατέρα του νὰ κουβαλήσουν μερικὰ ξύλα ἀκόμη· ὁ μπάρμπα-Γιῶργος ἐπαράγγειλε τοῦ γιατροῦ, πῶς θὰ στείλῃ τὸ Γιῶργο μὲ τὴ γιαγιά του νὰ καθίσουν στὸ χωριό. Ἐχει τόσους ἄλλους νὰ τὸν βοηθοῦν.

Ἐστάθηκε λίγο ὁ δάσκαλος καὶ ἔπειτα μὲ ἐρώτησε:

«Θὰ μᾶς παίξῃς καὶ μᾶς αὔριο θέατρο;»

—«Ἐδῶ στὸ σχολεῖο;»

—«Ναί».

—«Νὰ ἐτοιμάσωμε τὴ σκηνὴ σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ νὰ κλείσωμε τὰ παράθυρα, νὰ γίνῃ σκοτάδι».

—«Ναί, ναί!» εἶπε ὁ δάσκαλος. «Στὸ διάλειμμα θὰ σὲ βοηθήσουν οἱ φίλοι σου νὰ τὰ ἐτοιμάσῃς ὅλα. Σύμφωνοι;»

—«Σύμφωνοι», εἶπα καὶ ἐκοίταξα τὴν Ἀνθούλα, τὸ Σπύρο, τὴν Ἑλλη καὶ τὴν Ἀθηνᾶ.

—«Τώρα στὰ σπίτια σας», εἶπε ὁ δάσκαλος. «Τὸ πρωὶ ποὺ θ' ἀκούσετε τὴν καμπάνα θὰ ξανάλθετε».

—«Μόνο μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα θὰ κάμνωμε μάθημα;» ἐρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Δὲν σοῦ ἀρέσει αὐτό;» τὴν ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Πολύ».

Ἐδώσαμε τὸ χέρι στὸ δάσκαλο καὶ ἐτρέξαμε στὰ σπίτια μας.

«Καλῶς τα τὰ παιδιά, καλῶς τα», εἶπε ἡ γιαγιά.

Ἐμεῖς ἀρχίσαμε νὰ λέγωμε καὶ ὅλο νὰ λέγωμε. Ἦλθε καὶ ἡ θεία καὶ ὁ θεῖος. Ἐδυσκολεύθηκαν νὰ καταλάβουν τί τοὺς ἐλέγαμε.

«Ὅχι καὶ τὰ δυὸ μαζί», εἶπε ὁ θεῖος. «Τί τρέχει, Δῆμο;»

—«Εὐχαριστηθήκαμε πολὺ, θείε. Ὁ δάσκαλος μᾶς ἀγαπᾶ, παίζει μαζί μας. Αὐριο θὰ τοὺς παίξω θέατρο».

«Γιὰ ἰδὲς ἐδῶ», εἶπε ὁ θεῖος. «Ἡ μητέρα σου σᾶς ἔστειλε δυὸ ὠραῖες σάκκες, χρωματιστὰ μολύ-

βια, χονδρό χαρτί και ψαλιδάκια και χρωματιστές κλωστές.»

Ἡ Ἀνθούλα ἐχοροπηδοῦσε. Ἐγὼ εὐχαριστήθηκα γιατί τὰ δῶρα τῆς μητέρας ἐφανέρωναν πῶς τὸ ἤθελε και αὐτὴ νὰ μείνω.

56. ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΧΙΟΝΙ

Ἀπὸ τὸ βράδυ εἶχα ἀκούσει νὰ λέγη ὁ θεῖος μου:

«Ἀπόψε θὰ τὸ στρώση· θὰ χιονίση δίχως ἄλλο.»

Ἐμένα μοῦ εἶχε φανῆ παράξενο, γιατί δὲν ἐφυσοῦσε διόλου.

Τὸ πρῶι ἐπετάχθηκα νὰ ἰδῶ. Δὲν εἶδα χιόνι ἔξω, ἀλλὰ οἱ γύρω λόφοι εἶχαν γίνει κάτασπροι.

Ὅταν ἐβγήκαμε μὲ τὴν Ἀνθούλα νὰ πάμε σχολεῖο και ὅταν ἐκοίταξα τὰ ὑψώματα ἔτσι ἀλλαγμένα, μοῦ ἐφάνηκαν σὰ μασκαρεμένα, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν και αὐτὰ και σὰ νὰ ἔλεγαν:

«Δὲν πταίομε ἐμεῖς, ποὺ ἐγίναμε ἔτσι.»

Στὸ σχολεῖο εὐρήκαμε τὸ δάσκαλο ν'ἀνάπτυη φωτὰ μαζί μὲ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ. Εἶχαν βάλει δυὸ μεγάλα ἐλάτινα κούτσουρα και πολλὰ μικρότερα ξερὰ ξύλα.

Σὲ λίγο ἄρχισε ἡ φωτιά νὰ τρώγη τὰ ξύλα και οἱ φλόγες τῆς σὰ γλῶσσες πολλές νὰ ξεπετιοῦνται και νὰ γλείφουν τὸν ἀέρα. Ἐτριζοβολοῦσαν τὰ ἐλάτινα ξύλα, σὰ νὰ ἐπονοῦσαν, και ἐφώναζαν ἀπὸ τὸν πόνο· και ἐπετοῦσαν σπίθες, σπίθες πολλές.

Ἀρχισε τὸ μάθημα. Ἐξω ὁ βοριάς ἐβούιζε· καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε σκεπασθῆ μὲ μαῦρα σύννεφα.

«Πέφτει χιόνι, πέφτει χιόνι!» ἐφώναζε ἡ Ἑλλη.

Τὸ μάθημα ἐκόπηκε. Ὀλων τὰ μάτια ἐκοίταξαν ἔξω.

«Ζήτω!» ἐφώναξαν τὰ παιδιὰ.

Τότε ἐκαταλάβαμε πῶς εἶχε κοπῆ ὁ ἀέρας καὶ ἐβασίλευσε ἡσυχία.

«Τί θέλετε τώρα, νὰ κάμωμε μάθημα ἢ νὰ κοιτάξωμε τὸ χιόνι;» μᾶς ἐρώτησε ὁ δάσκαλος

—«Τὸ χιόνι! τὸ χιόνι!» ἐφωνάσαμε.

—«Καλὰ» εἶπε ὁ δάσκαλος. «Ὁ καθένας ἄς πάρη τὴ θέση πού θέλει»

Μερικοὶ ἀνέβηκαν στὰ παράθυρα, ἄλλοι ἐστάθηκαν στὴ θύρα, καὶ ἄλλοι ἔτρεξαν στὴν αὐλή.

Ἐγὼ ἐβγήκα καὶ ἐκοίταξα Σὰν πούπουλα πεφτε τὸ χιόνι καὶ μοῦ ἐγέμισε τὰ μαλλιά καὶ τὰ ρούχα.

Οἱ πρῶτες τουλοῦπες, καθὼς ἔπεφταν κάτω, ἔλειωναν· ἀλλὰ σιγὰ σιγὰ ἄσπρισε ἡ αὐλή, καὶ τὰ δένδρα ἐγέμισαν λουλούδια λευκὰ φανταχτερὰ λουλούδια.

Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐφώναξε καὶ ἐμπήκαμε μέσα.

«Καὶ ἀπὸ μέσα μπορεῖτε νὰ βλέπετε», μᾶς εἶπε. Τὰ χέρια μου εἶχαν γίνει κατακόκκινα καὶ τὰ μάγουλα καὶ οἱ μυτίτσες ὄλων πού ἐβγήκαμε ἔξω.

Πρῶτη φορὰ ἐνοιωσα στὰ χέρια μου, σὰ νὰ μὲ ἐγρυπούσαν ψιλὰ βελονάκια. Ὑστερα ἐξεστάθηκαν πολὺ καὶ ἔγιναν πιὸ κόκκινα.

Ὁ δάσκαλος δὲν μᾶς ἄφησε νὰ πλησιάσωμε στὴ φωτιά. Θὰ μᾶς ἐπονοῦσαν, μᾶς εἶπε, πιὸ πολὺ τὰ χέρια.

«Όλοι έπειτα έκοιτάζαμε από τὰ παράθυρα τὸ χιόνι πὸν έπεφτε.

«Έγὼ βλέπω καλύτερα από ὅλους!» εἶπε ὁ Πᾶνος ξαφνικά.

Εἶχε σκαρφαλώσει σὲ ἓνα ψηλότερο παραθυράκι καὶ έκοίταξε.

Ὁ δάσκαλος έγύρισε, τὸν εἶδε καὶ ὕστερα τὸν έρώτησε:

«Γιὰ λέγε μας Πᾶνο, τί βλέπεις ἐσὺ ἀπαυτοῦ πὸν εἶσαι;»

Ὁ Πᾶνος τὸν έκοίταξε καλὰ καλὰ, γουρλώνοντας τὰ μάτια του καὶ ἀπάντησε:

«Σὰ νὰ ἔρριξαν ἐπάνω των ἓναν κουβᾶ ἀσβέστη!»

Ὁ δάσκαλος έγέλασε· έβαλαν τὰ γέλια καὶ τὰ παιδιά.

«Τώρα, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, έτοιμασθῆτε γιὰ τὰ σπίτια σας. Νὰ τρέχετε γρήγορα· καὶ ἂν αὔριο εἶναι πολὺ τὸ χιόνι δὲν θὰ ἔλθετε.»

Ἐμαζεύσαμε γρήγορα τὰ βιβλία μας καὶ τὰ χαρτιά μας, ἔχαιρετίσαμε τὸ δάσκαλο καὶ ἐφύγαμε.

Τὸ χιόνι πάλι ἐξανάρχισε καὶ ἅμα ἐπροχωρήσαμε λίγο, έπεφτε τόσο πυκνὸ, πὸν δὲν θὰ μᾶς ἄφηνε νὰ ἰδοῦμε καλὰ.

57. Ὁ ΧΙΟΝΟΠΟΛΕΜΟΣ

Τὸ χιόνι έπεφτε ὅλη τὴ νύκτα καὶ ὅλη τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τρίτην ἡμέρα ἔσταμάτησε.

Ἐτρεξαν τότε οἱ χωρικοὶ νὰ ἀνοίξουν τοὺς δρό-

μους, νὰ πάρουν νερό ἀπὸ τὴ βρύση καὶ νὰ ποτίσουν τὰ ζῶα των.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ἐβγήκαμε καὶ ἐμεῖς μὲ τὸ θεῖο.

Στὴν πλατεῖα μικροὶ μεγάλοι ἔπαιζαν τὶς χιονιές.

«Χρόνια πολλά, γιατρέ», εἶπαν καὶ μᾶς ἔρριξαν χιόνια. Ὁ θεῖος μου ἐμπῆκε σ' ἓνα μαγαζί.

«Ἄκουσε ἐδῶ, μοῦ εἶπε, οἱ φίλοι σου ποῦ εἶναι;»

—«Ἐδῶ κοντά, τοὺς εἶδα καὶ ἔπαιζαν μὲ τὰ χιόνια», τοῦ ἀπάντησα.

—«Τρέξε νὰ μοῦ τοὺς φέρης», μοῦ εἶπε ὁ θεῖος.

—«Μά γιατί, θεῖε;» τὸν ἐρώτησα.

—«Νά, δὲν κοιτᾶς ; θὰ ἔχωμε χιονοπόλεμο!»

—«Καὶ ἐμεῖς τὰ παιδιὰ νὰ ρίχνωμε στοὺς μεγάλους;» τὸν ἐρώτησα.

—«Τί, φοβᾶσαι;»

—«Ὁχι, μὰ ρωτῶ ἂν κάμνη».

—«Πῶς ὄχι;» μοῦ εἶπε. «Παιγνίδι εἶναι. Πήγαινε γρήγορα».

Καθὼς ἐβγαίνα, εἶδα τὸ μπαρμπα-Σπύρο νὰ μαζεύη χιόνι.

«Ἔβγα, γιατρέ!» ἐφώναζε στὸ θεῖο μου.

Ὅσο ἤμποροῦσα πιὸ γρήγορα ἔφθασα στὸ μέρος ποὺ εἶχα ἰδεῖ τοὺς φίλους μου νὰ παίζουν. Τοὺς εὗρηκα καὶ εἶχαν μαζευθῆ ἄρκετοί, καμιὰ δεκαριά. Τοὺς εἶπα τί ἔτρεχε καὶ μὲ ἀκολούθησαν μὲ βόλους χιόνι στὰ χέρια.

Ὅταν ἐφθάσαμε, εἶδαμε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὸ θεῖο μου μὲ τρεῖς ἄλλους καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ μπαρμπα

Σπύρο με πέντε δικούς του, να ἔχουν ἀρχίσει τὸ χιονοπόλεμο.

Ἀρχίσαμε καὶ ἐμεῖς. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἐπερνοῦσε ὁ δάσκαλος.

«Ἐδῶ, μαζί μας!» τοῦ ἐφώνηξε ὁ θεῖος μου.

Ὁ δάσκαλος ἔτρεξε κοντά μας.

«Δῆμο, Πᾶνο!» φωνάζει σὲ μᾶς, καθὼς ἐμάζευε χιόνι.

«Πάρτε τὰ παιδιὰ καὶ πηγαίνετε νὰ τοὺς πάρете τὶς πλάτες. Σᾶς θέλω».

Ἐπήραμε τὰ παιδιὰ καὶ ἐφύγαμε.

«Ἐ, ἔ! τοὺς φεύγουν τὰ παιδιὰ!» ἐφώνησαν οἱ ἀντίθετοι.

—«Δῆμο», φωνάζει ὁ θεῖος μου· μὰ ποῦ ἐγώ, εἶχα πάρει δρόμο.

Ἐπήγαμε γύρω καὶ ἀρχίσαμε νὰ κτυποῦμε τοὺς ἀντίθετους ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ ἀπὸ τὰ πίσω. Εἶχαμε φθάσει τὴν καλύτερη στιγμή, πού τὰ βόλια ἀπὸ τὸ χιόνι ἔπεφταν σὰ βροχή.

Αὐτοὶ δὲν τὸ ἐπερίμεναν· τὰ ἔχασαν καὶ ἔτρεξαν νὰ κρυφθοῦν στὰ μαγαζιά.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος ὁμῶς δὲν ἐπρόφθασε νὰ μπῆ.

Ὁ θεῖος τὸν ἄρπαξε καὶ τοῦ ἔτριψε τὸ πρόσωπο μὲ χιόνι. Ἐπειτα τὸν ἐκύλισε σὰ βαρέλι.

«Φθάνει, φθάνει, γιατρέ!» τοῦ ἐφώναζε.

—«Θὰ μᾶς δίνης ἄλλοτε σαρδέλες ;»

—«Ὅσες θέλεις, γιατρέ».

—«Εἰρήνη!» ἐφώναξε ὁ θεῖος καὶ ἐβγῆκαν ὅλοι. Τότε παιδιὰ καὶ μεγάλοι ἐφτειάσαμε μεγάλα τόπια. Ἐνα μικρὸ τόπι, καθὼς ἐκυλίετο, ἐκολλοῦσε χιόνι καὶ ἐγένετο τόσο μεγάλο πού ἔπρεπε νὰ βοηθοῦν πολλοί.

«Νὰ φτειάσωμε τὸ μπαρμπα-Σπύρο», ἐφώναξαν. Σὲ λίγο ὁ χιονένιος μπαρμπα-Σπύρος ἐκαμάρωνε στὴ μέση τῆς πλατείας.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος τὸν ἐκοίταζε καὶ ἐγελοῦσε. Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ ἐφτειάσαμε ἄλλους μικροὺς χιονένιους ἀνθρώπους.

58. ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Προτού φθάση ή πρωτοχρονιά, ή μητέρα έστειλε τὰ δῶρα της γιὰ τὴ θεία, τὸ θεῖο, τὴ γιαιγιά καὶ γιὰ ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου.

Γιὰ ὅλα τῆς εἶχα γράψει πῶς μὲ ἀγαποῦσαν, πῶς ἤμαστε ὅλα σὰν ἀδελφάκια.

Γιὰ τὰ κορίτσια εἶχε στείλει κουῖκλες καὶ τόπια, καὶ γιὰ τὰ ἀγόρια τόπια, καραγκιόζηδες ποὺ κάμνουν τοῦμπες, μολυβένια στρατιωτάκια, σκυλάκια, γατίτσες, ἀρνάκια, καμῆλες, ἀρκοῦδες, λεοντάρια.

Γιὰ τὴν Ἀνθούλα εἶχε στείλει μιὰ μεγάλη κούκλα, ποὺ ἀνοιγώκλειε τὰ μάτια της καὶ ἅμα τὴν ἔσφιγγε στὸ στήθος της ἔλεγε: «μαμά!»

Γιὰ μένα ἓνα σιδηρόδρομο, μὲ τὴν ἀτμομηχανή, ποὺ ἔκουρδίζετο καὶ μὲ βαγόνια καὶ σίδερα, ποὺ ἔπιαναν ὅλο τὸ γραφεῖο τοῦ θείου.

Πόσο ἐχάρηκαν τὰ παιδιὰ, δὲν λέγεται.

Ἐγὼ ἐπῆγα καὶ τὸ σιδηρόδρομο στὸ σχολεῖο καὶ τὸν ἔβαλα νὰ τρέξη πολλές φορές.

Ὁ δάσκαλος ἐξήγησε στὰ παιδιὰ πολλὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἤξεραν.

Ἄμα ἐχορτάσαμε τὰ παιγνίδια, ὁ δάσκαλος μᾶς ἐρώτησε:

«Δὲν μοῦ λέγετε ποιά παιγνίδια σᾶς εὐχαριστοῦν πιὸ πολὺ;»

—«Ἐκεῖνα ποὺ κάμνομε μὲ τὰ χέρια μας», εἶπε ὁ Γιώργος, καὶ τὰ ἔξυπνα ματάκια του ἔσπιθοβόλησαν.

—« Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια», εἶπε καὶ ἡ Ἀνθούλα.
 «Ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν κούκλα πού μοῦ ἔστειλε ἡ θεία,
 ἀλλὰ καὶ τίς ἄλλες τίς ἀγαπῶ τὸ ἴδιο».

—«Ἐπειτα ὅλο τὸ ἴδιο παιγνίδι τὸ βαριέται κανεῖς», εἶπε ἓνα μεγάλο παιδί, ὁ Ἀλέκος.

—«Ἐγὼ λέγω τὰ παιγνίδια αὐτὰ νὰ τὰ φυλάξωμε στὸ ἀρμάρι τοῦ σχολείου, νὰ κάμωμε ἓνα μουσεῖο. Τίς κουκλές νὰ τίς φυλάξουν στὰ σπίτια τους τὰ κορίτσια καὶ τὰ τόπια νὰ τὰ κρατήσετε, μὰ τ' ἄλλα θὰ εἶναι καλὸ νὰ τὰ φυλάξωμε».

Τὰ παιδιά ἐδέχθηκαν καὶ ἐγὼ ἐχάρισα τὸ σιδηρόδρομο.

Ἐπειτα ὁ δάσκαλος ἐρώτησε:

«Καὶ γιὰ τὴ μητέρα τοῦ Δήμου κάτι χρειάζεται. Τί λέγετε καὶ σεῖς;»

Τὰ κορίτσια εἶπαν κάτι νὰ κεντήσουν καὶ νὰ τῆς τὸ στείλουν. Ὁ Γιώργος εἶπε πῶς θὰ εἰπῆ τοῦ παπποῦ του νὰ τῆς στείλουν ἓνα παχὺ παχὺ ἄρνι.

Ὁ Ἀλέκος ἐπρότεινε νὰ τῆς γράψουν ἓνα γράμμα καὶ νὰ τῆς λέγουν πόσο τοὺς εὐχαρίστησε μὲ τὰ δῶρα τῆς.

«Τὰ μεγάλα παιδιά νὰ γράψουν ἀπὸ ἓνα τέτοιο γράμμα, καὶ νὰ διαλέξωμε τὸ καλύτερο», εἶπε ὁ δάσκαλος.

Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὸ καλύτερο γράμμα ἦτο τοῦ Ἀλέκου.

Ηθιμο-φρασιολογία

51. ΑΝ ΔΕΝ ΗΤΟ Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΠΥΡΟΣ

Τή χρονιά εκείνη ἦτο πολὺ βαρὺς ὁ χειμῶνας. Προ-
 τοῦ νὰ λειώσῃ τὸ ἓνα χιόνι, ἔπεφτε ἄλλο. Ἐπλησίαζε ὁ
 Ἰανουάριος, ὅταν ἐσηκωθήκαμε ἓνα πρωῖνὸ ἀποκλεισμέ-
 νοι ἀπὸ τὸ πολὺ χιόνι. Σὲ μέρος πού δὲν ἐφυσού-
 σε, ὁ θεῖος τὸ εἶχε λογαριάσει πῶς ἦτο ὡς τρία
 μέτρα. Ἐπέρασαν ἀρκετὲς ἡμέρες, ὥσπου νὰ μπορέ-
 σουν οἱ ἄνδρες νὰ ἀνοίξουν τοὺς δρόμους τοῦ χω-
 ριοῦ. Σὲ πολλὰς μεριὰς ἐπερνούσαμε κάτω ἀπὸ χιονέ-
 νιους θόλους. Μερικὰ χαμηλὰ σπιτάκια ἦσαν ὀλόκληρα
 χωμένα στὸ χιόνι καὶ οἱ ἄνθρωποι πού ἐκατοικοῦ-
 σαν μέσα, εἶχαν κατορθώσει νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ παρά-
 θυρα νὰ ἀνοίξουν δρόμο.

Εἴκοσι ἡμέρες ἔκαμε νὰ μᾶς ἔλθῃ ὁ πεζὸς ταχυδρό-
 μος ἀπὸ τὴν παραλιακὴ πόλη. Μᾶς εἶπε πῶς
 τὸ χιόνι εἶχε φθάσει ὡς τὴν παραλία καὶ εἶχε σπά-
 σει πολλὰς ἐλιές. Σαράντα ἡμέρες ἔκαμαν νὰ συγκοι-
 νωνήσουν τὰ χωριὰ μεταξύ των καὶ μὲ τὴν παρα-
 λιακὴ πόλη. Καὶ ἀπεκεῖ ἐκουβαλοῦσαν οἱ ἀγωγιᾶ-
 τες κάθε Κυριακὴ τόσα καὶ τόσα πράγματα, πού τὰ
 εἶχαν ἀνάγκη.

«Πολὺ θὰ ὑποφέρουν στὸ Μεγαλοχώρι· μπορεῖ νὰ
 πεθάνουν καὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν πείνα. Εἶναι φο-

βερό νά μήν μποροῦμε νά τούς βοηθήσωμε», εἶχε εἰπεῖ
πολλές φορές ὁ θεῖος.

Ἐρώτησα καί ἔμαθα πῶς οἱ περισσότεροί ἄνδρες ἀπε-
κεῖ λείπουν τὸ χειμῶνα. Ἔργάζονται στοὺς κάμ-
πους καρβουνιάρηδες, ἀσβεστάδες, κτίστες καί
σκαφτιάδες. Σιτάρι δὲν κάμνει πολὺ· ἀνεβαίνουν ἀπὸ
τὸν κοντινὸ κάμπο γεωργοὶ στὸ Μεγαλοχώρι καί τούς
κουβαλοῦν κάθε Κυριακὴ τὸ σιτάρι καί τὸ καλαμπόκι.
Καί οἱ γυναικοῦλες τῶν ξενιτευμένων τὸ ἀγοράζουν λί-
γο λίγο τὸ σιτάρι, ὅσο νά περάσουν τὴν ἑβδομάδα.

Ἐνα μεσημέρι ἐκοιτάξαμε κάτω στὴ ρεματιά· ἦτο
γεμάτη ἀπὸ γυναικοῦλες, κορίτσια, μεγάλα ἀγό-
ρια καί μερικοὺς γέρους, ποὺ ἀνεβαίνουν πρὸς τὸ χω-
ριό μας. Ἐπάλευαν μὲ τὰ χιόνια οἱ δύστυχοι. «Οἱ Με-
γαλοχωριῖτες, παιδιά», εἶχε πεῖ ὁ θεῖος. «Πάμε νά
τούς βοηθήσωμε!»

*Έτρεξαν πρόθυμοι, έπῆγε και ό θεϊος και ό παπαῶς τοῦ χωριοῦ ἀκόμη.

Εἶχαν ἔλθη νά ἀγοράσουν σιτάρι. *Ἦξεραν πῶς ό μπαρμπα-Σπύρος, γιά καλό και γιά κακό, ἀποθήκευε κάθε χρόνο τὰ σιτάρια και τὰ καλαμπόκια πού ἐπερίσσευαν στό χωριό.

*Εκείνη τῆ χρονιά, σά νά τὸ ἤξερε, εἶχε ἀποθηκεύσει πολύ· εἶχε κουβαλήσει και ἀπό τὴν παραλιακή πόλη. Τὸν εἶχαν μιμηθῆ και μερικοὶ ἄλλοι. Και αὐτοί, καθῶς εἶδαν τώρα νά ἔρχονται οἱ πεινασμένοι, ἔτριβαν τὰ χέρια των, γιὰτι θὰ ἐκέρδιζαν πολλά. Θὰ τὸ ἐπουλοῦσαν ὅσο ἐβαστοῦσε ἡ ψυχὴ των τὸ σιτάρι και τὸ καλαμπόκι.

Στὸ μεταξύ ἐμεῖς τὰ παιδιὰ εἶχαμε πάει στό σχολεῖο. *Ο δάσκαλος μᾶς εἶπε, πῶς δὲν εἶχαμε νοῦ γιά μάθημα. Τὰ μάτια ὄλων μας εἶχαν πέσει κατὰ τὴ ρεματιά, πού ἀνέβαιναν ἀργὰ και θλιμμένοι οἱ πεινασμένοι. Τότε ό δάσκαλος ἐρώτησε:

«Θὰ ἡμπορούσατε νὰ κάμετε και σεῖς τίποτε γι' αὐτούς;»

—«Δύσκολα θ' ἀνεβοῦν, κύριε!» εἶπε ό *Αλέκος· «θὰ πεινοῦν πολύ».

—«Νὰ εἰποῦμε στὶς μητέρες μας νὰ μᾶς δώσουν ψωμὶ νὰ τοὺς πάρωμε. Τώρα πού ἀνοιξε ό δρόμος, δὲν εἶναι δύσκολο νὰ περάσωμε», εἶπε ἡ *Ελλη.

—Καλὰ λέγει ἡ *Ελλη», ἐπρόσθεσε και ό Γιωργος.

—«Νὰ φύγωμε, κύριε;» ἐρώτησε ό Σπύρος.

—«*Ο,τι θέλετε κάμετε», ἀπάντησε ό δάσκαλος.

Αὐτὸ ἔφθανε! Στῆ στιγμή ἐσκορπίσαμε και σὲ λίγο μιὰ σειρά μικρὰ κεφαλάκια κατέβαιναν τὸν κατή-

φορο. Ἐπηγαίναμε ψωμιά, τυριά, κανάτια μὲ νερό, τσότρες μὲ κρασί.

Ὁ θεῖος πού μᾶς εἶδε, ἐφώνησε: « Εὖγε, καλά παιδιὰ! »

Μὰ τί ἦσαν ἐκεῖνοι; Ἄνθρωποι ἢ φαντάσματα; Ἐκάθισαν κάπου καὶ ἄρχισαν νὰ τρώγουν ἀργὰ ἀργά. Τὰ σαγόνια των εἶχαν μουδιάσει ἀπὸ τὴν πείνα. Καημένοι, ἄνθρωποι! Δύσκολα ἐκρατούσαμε τὰ δάκρυα. Τὰ μάτια των σβησμένα μᾶς ἐκοίταζαν παράξενα. Τί νὰ ἔλεγαν;

Ζωντανευμένοι τώρα μὲ τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιτό, ἀνέβηκαν.

Στὴν πλατεία ὅσοι εἶχαν τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι, ἐμιλοῦσαν ζωηρά. Ὅλοι ἐκοίταζαν τὸ μπαρμπα-Σπύρο ἐχθρικά. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ μπαρμπα-Σπύρου ἀκούσθηκε: «Στὸ σπίτι μου εἶμαι νοικοκύρης. Ἐγὼ τόσο θὰ πουλήσω. Ἐσεῖς κάμετε τὸ λογαριασμό σας».

—«Πόσο θὰ πουλήσης, μπαρμπα-Σπύρο;» τὸν ἐρώτησε ὁ θεῖος.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος εἶπε ἕναν ἀριθμό.

—«Εὖγε! Χίλιες φορές εὖγε, μπαρμπα-Σπύρο!» ἐφώνησε μ' ἐνθουσιασμό ὁ θεῖος καὶ τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐχάδευσε στὶς πλάτες.

—«Ἄνθρωποι εἶμαστε, γιατρέ μου, δὲν εἶμαστε θηρία», εἶπε ὁ μπαρμπα-Σπύρος χαμογελώντας.

—«Καὶ ν' ἀφήσης νὰ σὲ βοηθήσωμε, μπαρμπα-Σπύρο», τοῦ ἐπρότεινε ὁ θεῖος.

—«Οἱ ἀποθήκες δικές σου, γιατρέ μου».

Ὁ θεῖος εἶπε στὰ μεγαλύτερα παιδιά τοῦ σχολείου νὰ γεμίζουν τὰ σακουλάκια καὶ νὰ κάμνουν γρήγορα, γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πολὺ δρόμο νὰ κάμουν. Καὶ θὰ τοὺς περιμένουν καὶ οἱ ἄλλοι στὰ σπίτια των.

Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητας θὰ ἐζύγιζε καὶ ὁ θεῖος θὰ ἔπαιρνε τὰ χρήματα.

Στὸ μεταξύ οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ μας εἶχαν ξαναδώσει τροφή στοὺς ξένους μας· τοὺς ἔδωσαν ἄλλη γιὰ τὸ δρόμο καὶ ἀπὸ λίγο ἀλεύρι νὰ ζυμώσουν ὥσπου νὰ ἀλέσουν.

Σὲ δυὸ ὥρες ἦσαν ἔτοιμοι· θὰ ἦσαν ἐπάνω ἀπὸ ἑκατό. Καμιὰ δεκαριά δικοὶ μας θὰ ἐπήγαιναν μπροστά, νὰ πατοῦν τὰ χιόνια.

Πόσο θαρρετὰ καὶ γρήγορα κατέβαιναν τώρα, καὶ ἄς ἦσαν φορτωμένοι.

Ὁ θεῖος, δίνοντας τὰ χρήματα στὸ μπαρμπα Σπύρο, τοῦ εἶπε:

«Λίγα ἐκέρδισες, μπαρμπα-Σπύρο, ὅμως ἡ χαρὰ πού αἰσθάνεσαι, δὲν πληρώνεται μὲ χρήματα».

—«Ἀλήθεια, ἀλήθεια, γιατρέ μου», ἔλεγε ὁ μπαρμπα-Σπύρος καὶ ἔλαμπε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ εὐχαρίστηση.

62 Η ΑΝΟΙΞΗ

Ἦλθαν κάμποσες φορές ἀκόμη οἱ Μεγαλοχωριτες. Οἱ ἀποθῆκες τοῦ μπαρμπα-Σπύρου ἄδειασαν. Τί θὰ συνέβαινε ἂν ἔπεφτε νέο χιόνι;

Μιά νύκτα αἰσθάνθηκα στενοχώρια. Εἶχα ἰδρώσει

ἀπὸ τὰ παχιά σκεπάσματα. Ἐπέταξα τὸ ἓνα. Ζανα-
χιονίζει! Ἐνα βουητὸ ἀκούσθηκε καὶ κρότοι μεγάλοι.
Κρρρ! κρρρ! κρρρ! Ἐκοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Με-
γάλα κομμάτια χιόνι ἐξεκόβοντο καὶ ἔπεφταν ἀπὸ
τις στέγες. Τὰ κρύσταλλα πού ἐκρέμοντο στὶς ἄκρες τῶν
κεραμιδιῶν, ἐσποῦσαν καὶ ἔπεφταν. Εἶχε πάρει νοτιά.

Τὸ πρῶτὸ ἔλειπαν τὰ μισὰ χιόνια ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ
ἐκεῖνα πού ἔμεναν ἦσαν νερουλά καὶ ὅλοι οἱ δρόμοι
εἶχαν γίνει ποταμάκια καὶ ἔτρεχαν ὅλα κατὰ τὴ ρε-
ματιὰ τῆς βρύσης. Καὶ ἐβούιζε, ἐβούιζε ἡ ρεματιὰ καὶ
ἦτο θολή.

Μᾶς ἐπῆρε ὁ θεῖος ἐμένα καὶ τὴν Ἀνθούλα καὶ ἐβγή-
καμε στ' ἀλώνια, νὰ ἰδοῦμε τὰ πίσω βουνὰ καὶ τὴ
ρεματιὰ τῆ μεγάλης.

Τὸ βουνὸ ἐφαίνετο ἀνταριασμένο· μιὰ σκόνη ἄσπρη
τὸ ἐσκέπαζε, πού ἔλαμπε στὸν ἥλιο καὶ εἶχε ὅλα χρώ-
ματα τοῦ οὐράνιου τόξου.

Ἐκοιτάξαμε καὶ εἶδαμε τί ἐγίνετο.

Κομμάτια μεγάλα ἐξεκόβοντο καὶ καθὼς ἐκυλοῦσαν
ἐμεγάλωναν· ἐγίνοντο βουνὰ στρογγυλά. Καὶ ἐκτυ-
ποῦσαν στὰ δένδρα καὶ ἐθρυμματίζοντο.

Ὅπου δὲν ἦσαν δένδρα στὶς ρεματιές, ἐκυλοῦσαν μὲ
ὄρμη καὶ ἔπεφταν στοὺς βράχους καὶ ἀκούοντο σὰ
μουγκανητὸ βωδιῶν.

Μερικὰ κατέβαιναν κάτω καὶ ἔπεφταν στὸ ποτάμι.
Ἡ ποταμιὰ πού εἶχα ἰδεῖ τὸ καλοκαίρι καταπρά-
σινη ἀπὸ τὸ καλαμπόκι καὶ τὶς πατάτες, εἶχε γίνει
πλατειὰ θάλασσα, μὰ θολή, πολὺ θολή· καὶ ἐπάνω

της είχε κλαδιά, δένδρα ξεριζωμένα και τούς βράχους από τὰ χιόνια, που ἔπλεαν σάν ἄσπρα νησάκια.

Θὰ ἐμέναμε ὥρες πολλές, ἂν δὲν ἄρχιζε νὰ ψιχαλίζη. Κατὰ τὸ βράδυ ἐδυνάμωσε ἡ βροχή και ἐβάσταξε ὅλη τὴ νύκτα.

Τὸ πρωὶ ἐσταμάτησε. Στὸ βουνὸ εἶχαν μείνει μερικά χιόνια ἐδῶ και ἐκεῖ, σπαρτὰ σάν ἄσπρα μπαλώματα. «Στὰ βαθουλώματα τὸ χιόνι θὰ μείνη ὅλο τὸ καλοκαίρι», εἶχε εἶπει ὁ θεῖος.

Τὰ ζῶα τοῦ χωριοῦ ἐξεχύθηκαν στοὺς δρόμους και ἐπῆραν τὸ δρόμο κατὰ τὰ λιβάδια.

Κάτω ἀπὸ τὸ χιόνι εἶχε φυτρώσει και εἶχε μεγαλώσει τὸ χορτάρι. Τὰ καημένα τὰ ζῶα εἶχαν μείνει πετσὶ και κόκκαλο.

Τὰ μικρὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ ἐχόρευαν στοὺς δρόμους και ἔλεγαν τραγουδιστὰ:

Περπερούνα περπατεῖ,
περπατεῖ καμαρωτή·
τὸ Θεὸ παρακαλεῖ,
γιὰ νὰ στείλη μιὰ βροχή,
μιὰ βροχή καλὴ καλή,
γιὰ ν' ἀνθίσουν τὰ λιβάδια
νὰ φυτρώσουν τὰ σιτάρια,
νὰ μεθύσουν τὰμπελάκια,
νὰ καρπίσουν σταφυλάκια·
μπάρες, μπάρες τὰ νερά,
στὰ χωράφια τὰ ξερά,
κάθε στάχυ ἓνα ταγάρι,

κάθε κλήμα ένα πιθάρι·
 και στους κάμπους μας χαρές
 οί βραγιές μας νοτερές·
 τὰ κρασιά μας σὰ νερό,
 τὰ γεννήματα σωρό,
 γιά νὰ χαίρωνται οί φτωχοί,
 βάνοντάς τα στο σακί,
 νὰ βογγάη ό μυλωνᾶς
 και νὰ σκάζη ό ἄλευρᾶς.

Σε λίγες ἡμέρες οί χωρικοί ἔσκαβαν τούς κήπους
 νὰ σπεύρουν τ' ἀνοιξιὰτικα λαχανικά, ἐκλάδευαν και
 ἔσκαβαν τ' ἀμπέλια των, ὠργωναν τὰ χωράφια
 των νὰ σπεύρουν τὸ καλαμπόκι και τὰ φασόλια.

63. Ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐπαίνεσε, ποὺ ἐβοηθούσαμε και ἐ-
 μεῖς τούς δικούς μας στὶς ἐργασίες ποὺ ἐγίνοντο
 στους κήπους, και μᾶς ἐρώτησε: «Θὰ ἠθέλατε νὰ
 ἔχη και τὸ σχολεῖο μας κῆπο;»

—«ὦ, αὐτὸ θὰ ἦτο ὠραῖο», εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Μὰ ποῦ τόπος!» εἶπε ἄλλο παιδί.

—«Μέσα στο χωριὸ δὲν ἔχουν ἀφήσει οὔτε μιὰ σπι-
 θαμὴ γῆς», εἶπε ἄλλο.

—«Νὰ τὸν κάμωμε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό», ἐπρότεινε
 ἄλλο και εἶπε και τὴ θέση.

—«Στὴν ἀνάγκη, εἶπε ὁ δάσκαλος, γίνεται και αὐτό.
 Μὰ τὸ καλύτερο θὰ ἦτο νὰ εἶναι κοντὰ στο σχολεῖο.»

— «Τὸ πίσω μέρος τοῦ σχολείου πρὸς τὸ νοτιὰ καὶ τὸ κάτω μέρος πρὸς τὴν ἀνατολή γίνεται κῆπος», εἶπε ὁ Ἀλέκος. «Ἄλλὰ χρειάζεται πολλὴ δουλειά! Τέτοιοι γκρεμοὶ ἔγιαν οἱ καλύτεροὶ κῆποι»· καὶ εἶπε μερικοὺς τέτοιους στὸ χωριό.

— «Καὶ πῶς θὰ γίνη;» ἐξαναρώτησε ὁ δάσκαλος.
Εἶπαν πολλὰ σχέδια τὰ μεγάλα παιδιὰ. Σύμφωνα μὲ αὐτὰ ὅμως μόλις τὸ φθινόπωρο θὰ ἦτο ἕτοιμος.

«Καὶ ἂν ἠθέλαμε νὰ εἶναι ἕτοιμος σὲ λίγες μέρες;» ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

— «Τότε θὰ γίνη ξέλαση», εἶπε ἓνα μεγάλο παιδί, ὁ Σωτήρης.

— «Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ καταφέρετε τοὺς δικούς σας», εἶπε ὁ δάσκαλος

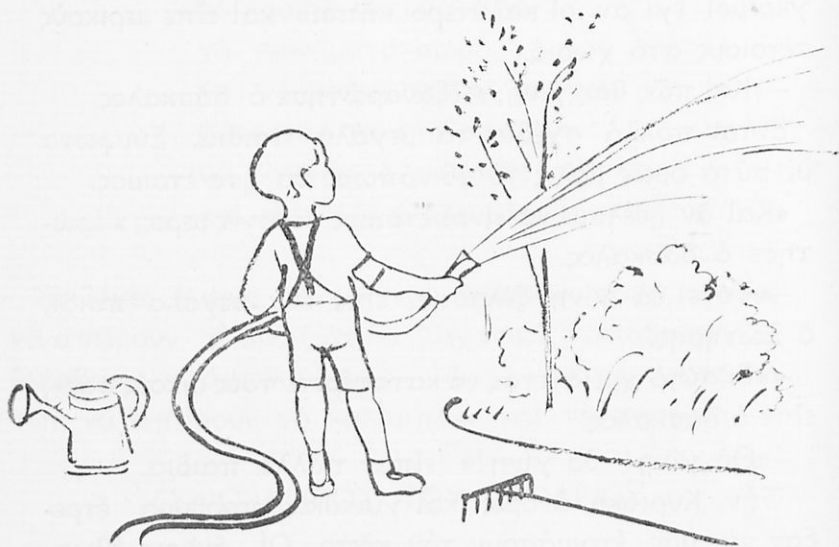
— «Θὰ γίνη! θὰ γίνη!» εἶπαν πολλὰ παιδιὰ.

Τὴν Κυριακὴ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πρόθυμα ἔτρεξαν νὰ μᾶς ἐτοιμάσουν τὸν κῆπο. Οἱ ἄνδρες ἐβγάλαν τὶς μεγάλες πέτρες καὶ μ' αὐτὲς ἐκτίσαν γύρω μιὰ γερὴ μάνδρα. Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ ἐπετάξαμε στοὺς τοίχους τὰ λειανολίθαρα. Οἱ γυναῖκες ἔφεραν χῶμα καὶ ψιλὴν ἄμμο, ποὺ ἦτο ἄφθονη στὶς ρεματιές.

Τὴν ἐβδομάδα ὀλόκληρη ἐκουβαλούσαμε μὲ κοφινάκια φουσκὶ ἀπὸ τὶς αὐλὲς καὶ τὰ κατώγια μας, τὸ τελευταῖο ποὺ εἶχε μείνει, γιατί τὸ ἄλλο εἶχε κουβαληθῆ στοὺς κήπους, στὰ χωράφια καὶ τ' ἄμπέλια. Ἦτο μαυρόχωμα κατάλληλο, ὅπως ἔλεγε ὁ δάσκαλος, γιὰ τὸν κῆπο μας.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ μερικοὶ ἄνδρες ἀνακάτευσαν χῶμα ἄμμο καὶ φουσκὶ καὶ τὰ ἄπλωσαν. Ἔτσι ἰσοπεδώθηκε,

ὁ κῆπος. Ἦθελαν νὰ κάμουν καὶ τὶς πρασιές, μὰ ὁ δάσκαλος τοὺς εἶπε πῶς εἶναι πιὰ δουλειὰ δική μας.

Ὁ θεῖος μὲ τὸ μπαρμπα-Σπύρο, τὸν παπᾶ καὶ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητας ἔβαλαν τὰ ἔξοδα νὰ φέρουν μολυβένιους σωλῆνες, γιὰ νὰ μᾶς φέρουν νερὸ ἀπὸ τὴ μεγάλη βρύση. Θὰ ἐγίνοντο δυὸ βρύσες, μιὰ στὴν αὐλὴ καὶ μιὰ στὸν κῆπο.

Ὅτι ἔλεγε ὁ θεῖος ἔπρεπε νὰ γίνη πολὺ γρήγορα· καὶ ἀλήθεια οἱ βρύσες ἔγιναν πρὶν νὰ χρειασθῆ νερὸ ὁ κῆπος μας.

Ἀμα ἰσοπεδώθηκε ὁ κῆπος, ὁ δάσκαλος ἐμίλησε μὲ τὰ μεγάλα παιδιὰ γιὰ τὸ σχῆμα ποὺ θὰ εἶχαν οἱ πρα-

σιές. Είπαν πολλά και έσυμφώνησαν τὸ κάθε παιδί ἀπὸ τὰ μεγάλα νὰ φέρη τὸ σχέδιό του στὸ χαρτί.

Τὸ καλύτερο σχέδιο ἦτο τοῦ Γιαννάκη. Αὐτὸς ὁ Γιαννάκης ἦτο ἐγγόνι τοῦ μπαρμπα-Γιαννάκη τοῦ τυφλοῦ.

Στὸ μεταξύ ὁ πατέρας μου, πού τοῦ εἶχα γράψει τί θὰ ἐκάμναμε, μᾶς ἔστειλε ὠραῖα σκαλιστηράκια, μικρὲς ἀξίνες, φτυαράκια, μιὰ δυὸ τσουγκράνες γιὰ νὰ ἰσοπεδῶνουμε τὸ χῶμα, καὶ μικρὰ ποτιστήρια.

Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐχώρισε τότε σὲ δέκα ὁμάδες· καθεμιὰ θὰ εἶχε τὸν ἀρχηγό της καὶ ὁ δάσκαλος θὰ ὠδηγοῦσε, ὅταν ἦτο ἀνάγκη.

Ἐκείνη τὴ χρονιά ἐσπείραμε ὅ,τι καὶ στοὺς ἄλλους κήπους. Ἐφυτεύσαμε κοντὰ στοὺς τοίχους πολλὲς τριανταφυλλιές καὶ ἀπὸ τὰ παράρριζα τῶν μεγάλων δένδρων μερικὲς κερασιές, βυσσινιές καὶ μηλιές.

Μὲ τὸν καιρὸ θὰ ἐγίνοντο μεγάλα πράγματα, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος.

64. ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

«Χελιδόνι μου γοργὸ
ποῦρθες ἀπ' τὴν ἔρημο,
τί καλὰ μᾶς ἔφερεις;»
—«Τὴ Λαμπρὴ καὶ τὴ χαρὰ
καὶ τὰ κόκκινα ταῦγά».

Ἐνα ζευγάρι χελιδόνια ἦλθαν νὰ κτίσουν τὴ φωλιά των στοῦ θείου τὸ μπαλκόνι, ἐπαρακολού-

θησα τὰ χελιδόνια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ποῦ ἦλθαν ὥσπου ἔφυγαν.

Τὸ ἓνα χελιδόνι ἐκόλλησε στὸν τοῖχο, ἀφοῦ ἐγαντζώθηκε μὲ τὰ νύχια του καὶ ἐστηρίχθηκε στὴν οὐρὰ του. Μὲ τὸ μικρὸ του κεφαλάκι ἐκοίταξε ἐπάνω κάτω, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ ἐμέτρησε πόση ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ φωλιά του. Ἐπειτα ἐπέταξαν καὶ τὰ δύο. Νὰ το το ἓνα ἔφερε λάσπη καὶ ἔβαλε τὰ θεμέλια. Ἐπέταξε αὐτὸ καὶ ἐκάθισε τὸ ἄλλο καὶ ἐπρόσθεσε καὶ αὐτὸ κάτιτι. Ἔτσι ἐδούλευσαν ὥσπου ἔπεσε ὁ ἥλιος.

Μὰ ἀπὸ ποῦ παίρνουν τὴ λάσπη; Ἐπρόσεξα καὶ εἶδα πῶς ἐπήγαιναν γύρω στὴ βρύση καὶ στὸ αὐλάκι καὶ σὲ ὅποιο ἄλλο ὑγρὸ μέρος. Οἱ γάτες στὰ μέρη ἐκεῖνα πηγαίνουν καὶ κάμνουν πῶς κοιμοῦνται, γιὰ ν' ἀρπάζουν κανένα χελιδονάκι, μὰ δὲν τὸ κατορθώνουν.

Ἐτελείωσε τὸ κτίσιμο. Τώρα στρώνουν τὸ μέσα τῆς φωλιάς μὲ μαλακὰ πούπουλα. Ἡ μητέρα ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἐκάθισε νὰ τὰ κλωσσήση.

Τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες ὁ πατέρας κάθετα ἐκεῖ κοντὰ καὶ κελαδεῖ ἀσώπαστα: Βίκι, βίκι βόκου! βίκι βίκι βόκου trrrr!

Τέλος νὰ ἡ χαρὰ τῆς μανούλας: ἔξι γυμνὰ πουλάκια, ποὺ προβάλουν τὰ κεφαλάκια των ἔξω ἀπὸ τὴν φωλιά. Ἀκούραστοι πετοῦν πατέρας καὶ μητέρα καὶ κουβαλοῦν μῦγες καὶ σκουλήκια καὶ ἄλλα ἔντομα.

Ὅλα τὰ πουλάκια ἀνοίγουν τὸ στόμα των, μὰ οἱ γονεῖς των δὲν χαλοῦν τὴ σειρά: ξέρουν ποιὸ ἔφαγε πρῶτο καὶ ποιὸ θὰ φάγη τελευταῖο. Καὶ τότε πάλι ἀπὸ τὴν ἴδια σειρά.

«Τί καιρό θά ἔχωμε αὔριο;» μέ ἐρώτησε ὁ θεῖος, μιάν ἡμέρα πού μέ εἶδε νά παρατηρῶ τή χελιδονοφωλιά τήν ὥρα πού ἐβασίλευε ὁ ἥλιος.

—«Ποῦ νά τὸ ξέρω;» εἶπα ἐγώ.

—«Ἐκοίταξες προχθές πού ἔβρεξε, ποῦ ἐπετοῦσαν τὰ χελιδόνια;»

—«Χαμηλά».

—«Καί τώρα;»

—«Πολύ ψηλά».

—«Γιὰ διασκέδαση πετοῦν;»

—«Ἦχι, πιάνουν τὰ ἔντομα».

—«Σκέψου τώρα», εἶπε ὁ θεῖος. «Γιὰ νά βρέξη πρέπει νά ὑπάρχη πολλή ὑγρασία. Τὰ πτερὰ τῶν ἐντόμων τότε εἶναι πολύ βαριά καί πετοῦν χαμηλά. Ὅταν δέν εἶναι ὑγρασία, πετοῦν ψηλά».

Ἔτσι ἔμαθα σέ ποιό μέρος τ' οὐρανοῦ πετοῦν τὰ ἔντομα πού πιάνουν τὰ χελιδόνια καί πῶς ὅταν αὐτὰ πετοῦν πολύ χαμηλά μπορεί νά βρέξη, ἐνῶ ὅταν πετοῦν πολύ ψηλά, τήν ἄλλην ἡμέρα θά ἔχωμε καλοκαιριά.

Τί χαρά πού εἶχαν τὰ χελιδόνια μου, ὅταν ἐξεπέταξαν τὰ πουλάκια των. Τὰ ἄφηναν νά πέσουν ἀπό τή φωλιά καί μέ φωνές τὰ ἀνάγκαζαν νά πετάξουν: ἐπερνοῦσαν στό πλάι των ἀποκάτω, τὰ ἐκτυποῦσαν μέ τίς πτεροῦγες των καί ἔβγαζαν φωνές: φλί φλί, φλί φλί, σά νά ἔλεγαν: θάρρος, θάρρος, κτύπα τίς πτεροῦγες σου, κάμε δεξιά τήν οὐρά σου, ἀριστερά!

Ἄφοῦ τὰ ἐγύμνασαν ἀρκετές ἡμέρες γύρω ἀπό τὸ

σπίτι, τὰ ἐπῆραν σὲ μακρύτερα ταξίδια καὶ τέλος τὰ ἔδιωξαν. Ἐσυγύρισαν πάλι τὴ φωλιά των καὶ ἡ μητέρα ἐξαναγέννησε νέα αὐγά. Στὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ τὰ νέα χελιδονάκια ἦσαν τόσο δυναμωμένα πού ἠμπόρεσαν ν' ἀκολουθήσουν τοὺς συντρόφους των στὸ μακρινὸ ταξίδι.

65. ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Λίγες μέρες πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ πρωτομαγιά, ὁ δάσκαλος ἐρώτησε: Ποῦ θὰ γιορτάσωμε, παιδιά, τὴν πρωτομαγιά;

Ἡ Ἀνθούλα ἐπρότεινε τὸ μύλο τοῦ μπαρμπτα-Πέτρου, πού στὸ αὐλάκι του εἶχε πολλοὺς καὶ μεγάλους μενεξέδες. Ὁ Γιαννάκης ἤθελε στὸ μοναστήρι, πού εἶναι κτισμένο στὸ βράχο καὶ φαίνεται ἀπὸ μακριὰ σὰ σφηκοφωλιά. Εἶναι ἀνάμεσα στὰ πέντε χωριά. Ὅλα φαίνονται ἀπεκεῖ, στὶς πλαγιὲς τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Γιῶργος ἤθελε νὰ ἀνεβοῦμε στὸ βουνό. Ἦθελε νὰ ἰδῇ τ' ἀρνάκια καὶ τὰ κατσικάκια, καὶ ἄς ἦτο ἐκεῖ τὴν περασμένη Κυριακή.

Ὁ Πᾶνος ἤθελε νὰ πάμε πρὸς τὸ Μεγαλοχώρι. Ἐκεῖ εἶναι ἓνα ψήλωμα καὶ ἓνα παλιὸ μικρὸ γκρεμισμένο μοναστήρι. Ἐχει πλῆθος λουλούδια ἐκεῖ καὶ τὰ σπαρτὰ χρυσώνουν τὸν τόπο μὲ τὰ χρυσὰ λουλούδια των. Ἀπεκεῖ φαίνεται τὸ Μεγαλοχώρι. Στὴ μέση εἶναι ἡ μεγάλη του ἐκκλησία μὲ τὸ μολυβοσκέπαστο θόλο της, καὶ στὴ μέση τοῦ θόλου λάμπει ὁ χρυσὸς σταυρός.

Οἱ περισσότεροὶ ἔδεχθήκαμε νὰ πᾶμε στὸ μέρος ποὺ ἤθελε ὁ Πᾶνος. Στ' ἄλλα θὰ ἐπηγαίναμε ἄλλη μέρα.

Μόλις ἔσκασε ὁ αὐγερινὸς ἐξεκινήσαμε. Κανεὶς δὲν ἔλειπε, οὔτε ὁ χονδρὸς Σπύρος.

Τὶ ὠραῖα ποὺ ἦτο ! Ἀσώπαστα τὰ κοάσματα τῶν βατράχων καὶ τὰ κελαδήματα τῶν ἀηδονιῶν καὶ τῶν ἄλλων πουλιῶν. Ἕνας κότσυφας στὰ ἔλατα ἐσφύριζε ὀλόχαρα.

Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ὁ κορυδαλλὸς ἀρχίσει τὸ χαρούμενο τραγούδι του καὶ ἐπετοῦσε ψηλά ψηλά, νὰ χαιρετίσει τὸν ἥλιο.

Τὰ χωράφια ἔμοιαζαν μὲ πράσινη θάλασσα ποὺ ἐκυμάτιζε ἀπὸ τὸ ἀεράκι ποὺ ἐφυσοῦσε. Οἱ παπαροῦνες ἐσήκωναν καὶ ἔσκυβαν τὰ κεφαλάκια των, σὰ νὰ ἐχαιρετῶντο. Οἱ γαλανὲς καμπανοῦλες ἐγύριζαν ν' ἀκούσουν, τί θὰ ἔλεγαν οἱ παπαροῦνες. Παντοῦ στὰ φύλλα οἱ δροσοσταλίδες ἔλαμπαν σὰ διαμάντια, διαμάντια πολλὰ, ἄπειρα.

Τὸ μέρος ποὺ ἐπήγαμε ἦτο ὅπως τὸ ἔλεγε ὁ Πᾶνος. Ἐμπήκαμε στὸ ἐκκλησάκι καὶ ἐψάλαμε, ἀφοῦ ἀνάψαμε κεράκια, λιβάνι καὶ τὰ κανδήλια.

Τὸ μεσημέρι ἐκαθίσαμε νὰ φάγωμε κάτω ἀπὸ τὶς ψηλὲς λεῦκες κοντὰ σὲ μιὰ κρυοβρυσούλα, ὅλοι στεφανωμένοι μὲ λουλούδια.

Τὸ ἀπομεσήμερο ἦλθαν καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ἀπὸ τὸ Μεγαλοχώρι μὲ τοὺς δασκάλους.

Ἐπιμένουν νὰ μᾶς πάρουν στὸ Μεγαλοχώρι νὰ μᾶς φιλεύσουν καὶ τὴν ἄλλην ἡμέρα νὰ γυρίσωμε.

«Άλλη φορά», είπε ο δάσκαλος. «Τώρα μᾶς περιμένουν στο χωριό· δὲν γίνεται».

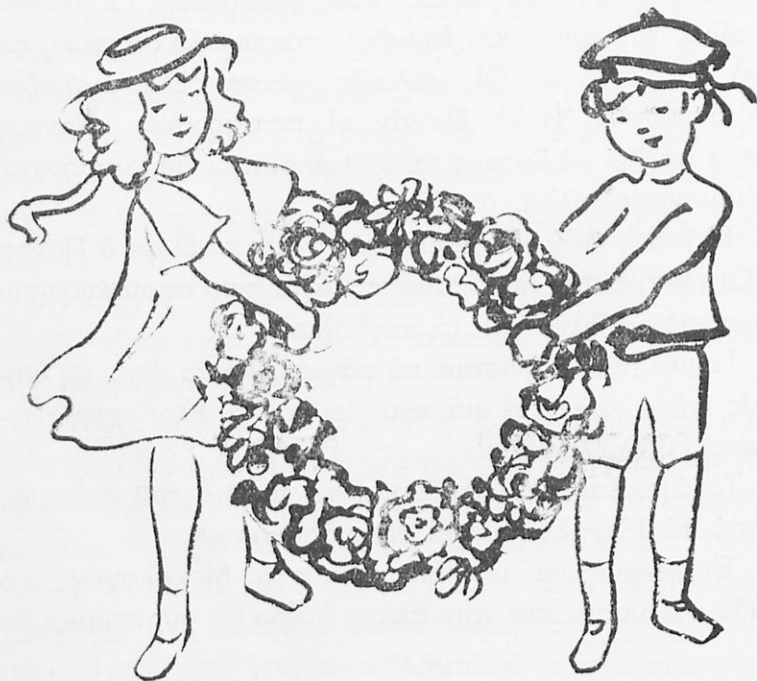
«Νὰ μᾶς εἰπῆτε πότε», ἐπιμένουν.

—«Τὴν ἄλλη Κυριακή».

Ἐπήγαμε τὴν ἄλλη Κυριακή· τὴν παραπάνω ἤλθαν τὰ παιδιὰ στὸ δικό μας τὸ χωριό.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἐχωρισθήκαμε, ὅταν ἐβασίλευε ὁ ἥλιος.

Εἶχαν ἀνάψει τὰ φῶτα, ὅταν ἐμπήκαμε στὴν πλατεία ἀνθοστεφανωμένοι. Ὅλο τὸ χωριό στὸ πόδι μᾶς ἐπερίμενε. Ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς ὀφείλει ἀπὸ

γή χαρά του όλα τὰ παιδιά καραμέλες καὶ λουκούμα.
 Ἐμεῖς τοῦ ἐχαρίσαμε τὸ καλύτερο στεφάνι.

Ἦτο καὶ ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ἐκεῖνο τὸ βράδυ,
 καὶ ἦτο ἀπαρηγόρητος.

«Ἄχ, ὁ καημένος ἐγὼ τί ἔπαθα! Ὡχ, κύρ δάσκαλε,
 τί μοῦ ἔκαμες!»

—«Τί ἔχεις, μπαρμπα-Γιῶργο;» τὸν ἐρώτησε ὁ δά-
 σκαλος.

—«Νὰ μὴ μοῦ εἰπῆς, νὰ ἔχω ἄρνιὰ ψημένα νὰ φιλεύσω
 τὰ παιδιά; Κακὸ πού ἔπαθα! Μὰ θὰ μοῦ τὰ φέρης
 μὴν ἡμέρα ὅλα. Κανένα νὰ μὴ λείψη· τὰκούς; Εἶδειμή
 θὰ γίνωμε ἀπὸ δεκαοκτὼ χωριά.»

—«Καλά, μπαρμπα-Γιῶργο, νὰ ἔλθουν τὸν ἡσύχα-
 σε ὁ δάσκαλος.

66. ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Ἐπήγαμε σὲ ὅλα τὰ γύρω χωριά. Ἦτο ὠραῖο νὰ
 μᾶς βλέπη κανεὶς. Τὰ μεγάλα παιδιά μὲ τὸ δάσκαλο,
 πού ἦτο γιὰ ὅλους μας πατέρας καὶ φίλος, ἐμιλοῦ-
 σαν ἀπὸ πρὶν ποιοὶ θὰ ἐπήγαιναν μπροστά, ποιοὶ
 στὴ μέση καὶ ποιοὶ θὰ ἐπήγαιναν πίσω. Ἐπειτα
 ἄλλοι θὰ ἐμετροῦσαν τὸ δρόμο μὲ σχοινιά, πού
 εἶχαν μάκρος δέκα μέτρ., ἄλλοι θὰ ἐσημείωναν τὰ
 βουνά, τὰ ποταμάκια, τὶς βρύσες καὶ ὅ,τι ἄλλο
 περίεργο.

Ἐπειτα ἄλλοι ἐμάζευαν λουλούδια, φύλλα, ρίζες,
 πέτρες παράξενες, γιὰ νὰ πλουτίζεται τὸ σχολικὸ
 μουσεῖο μας.

Παντοῦ μᾶς ἐδέχοντο τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου τοῦ χωριοῦ ποῦ ἐπηγάναμε. Ἐγινόμεστε φίλοι καὶ ἐπαίσαμε καὶ ἐδιασκεδάσαμε μαζί.

Μεγάλη χαρὰ εἶχαμε, ὅταν τὰ παιδιὰ κανενὸς χωριοῦ ἤρχοντο στὸ δικό μας. Ἐσυνερίζομαστε νὰ τὰ φιλεύσωμε, ὅπως ἤμπορούσαμε καλύτερα. Καὶ ἐκεῖνα ἔκαμναν τὸ ἴδιο γιὰ μᾶς.

Ἀλησμόνητη ἦτο ἡ ἐκδρομὴ ποῦ ἐκάμαμε στὸ μοναστήρι, ποῦ μᾶς εἶχε εἰπεῖ ὁ Γιαννάκης, λίγες ἡμέρες πρὶν νὰ βγῆ ὁ Μᾶης. Εἶχαν συμφωνήσει οἱ δασκαλοὶ νὰ συναντηθοῦμε ἐκεῖ ὅλα τὰ σχολεῖα, πέντε ἢ ἕξι.

Τὸ μοναστήρι ἔπεφτε πιὸ μακριὰ σὲ μᾶς.

Γι' αὐτὸ ἐφθάσαμε καὶ τελευταῖοι. Ἐπρεπε ν' ἀνεβοῦμε μιὰ ρεματιὰ γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸ μοναστήρι. Ἀπεκεῖ θὰ ἐπαίρναμε ἓνα στενὸ δρόμο γιὰ νὰ ἀνεβοῦμε στὸ μοναστήρι.

Σὰ φωλίτσα μᾶς ἐφάνηκε τὸ μοναστήρι, ποῦ τὴν εἶχε ἀγκαλιάσει ὁ βράχος μέσα σὲ μιὰ σπηλιὰ ποῦ ἐσχημάτιζε.

Καὶ ἡ φωλίτσα ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦτο χαρούμενη. Ἀπὸ τὰ παράθυρά του ἐπρόβαλλαν τὰ παιδιὰ ποῦ εἶχαν θάσει, πρωτύτερα σὰν ἀνθοδέσμες λουλουδιῶν. Στὸ κωδωνοστάσιο καὶ στοὺς ἐξῶστες ἐκυμάτιζαν σημαῖες τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τῶν σχολείων.

Μόλις μᾶς εἶδαν ἐκίνησαν τὰ μανδῆλια καὶ ἀκούσθηκε ἓνα «ζήτωωωω!», ποῦ ἐβάσταξε πολὺ. Ἐκάμαμε καὶ ἐμεῖς τὸ ἴδιο.

Οἱ γύρω βράχοι καὶ οἱ ρεματιές τὸ ξανσεῖπαν.

Ἦτο σὰ νὰ ἐμίλησαν ἀναμεταξύ των καὶ νὰ μᾶς εἶπαν: «καλῶς τα τὰ καλὰ παιδιὰ».

Ὅταν ἐπλησιάσαμε, ἐμπήκαμε ἕνας ἕνας στὸ στενὸ λιθόστρωτο. Νὰ καὶ ἡ πύλη τοῦ μοναστηριοῦ. Ἀπέξω εἶναι ἕνα σχοινὶ πού τὸ τραβοῦν, γιὰ νὰ σημάνη μιὰ καμπανίτσα, νὰ ἀκούσουν οἱ καλόγεροι ν' ἀνοίξουν.

Σιδερένια εἶναι ἡ πύλη μὲ καρφιὰ μεγάλα. Ἀκόμη φαίνονται τὰ σημάδια ἀπὸ τις σφαῖρες τῶν ἐχθρῶν, πού ἐδοκίμασαν πολλές φορές νὰ τὸ πατήσουν.

Πρὸς τὰ μέσα εἶχε ἡ πύλη ἀμπάρες χονδρές, ξυλινες καὶ σιδερένιες.

Ἡ στενὴ αὐλὴ εἶναι γεμάτη παιδιὰ. Τὰ κελλιά σχηματίζουν τρεῖς σειρὲς καὶ φθάνουν ψηλά ὡς τὸ βράχο.

Στὸ βόθος τῆς σπηλιᾶς εἶναι τὸ ἐκκλησάκι. Μπαίνομε μέσα. Ὁ πάτερ-Γαβριὴλ ἔχει φορέσει τὰ χρυσά του ἄμφια. Ἀρχίζει ἡ δοξολογία. Τί ὠραῖα πού τὴν ἔψαλλαν τὰ μεγάλα παιδιὰ ὅλων τῶν σχολειῶν! Τὰ χεῖλη τῶν ἁγίων μου ἐφάνηκαν πῶς ἐσάλευαν, σὰ νὰ ἔψαλλαν καὶ ἐκεῖνοι μαζί μας.

Ὅταν ἐβγήκαμε, ὁ Γιαννάκης, ὁ ἑγγονος τοῦ μπαρμπα-Γιαννάκη τοῦ τυφλοῦ, μᾶς δείχνει ψηλά στὸ βράχο τοὺς κισσοὺς πού κόπτει ὁ παπποῦς του. Κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ πατάη ἐκεῖ, οὔτε καὶ τὰ γίδια.

Πίσω ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι καὶ πρὸς τὸ ἱερό, ἀκούεται ἕνα: μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ! μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ! Ἦσαν οἱ σταλαματιεὺς πού ἔπεφταν ἀπὸ τὸ θόλο τῆς σπηλιᾶς σὲ μιὰ μεγάλη δεξαμενὴ καὶ ἔλεγαν

πάντοτε τὸ ἴδιο τραγούδι μέρα καὶ νύκτα, ποιός ξέρει ἀπὸ πόσα χρόνια: μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ!

Ἡ Ἀνθούλα μὲ τίς φίλες της εἶχαν πάει ἐκεῖ καὶ ἔμειναν ὦρα πολλή.

67. Ο ΠΑΤΕΡ-ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

Ὑστερα ἀπὸ τὴ δοξολογία ἐτραβήξαμε ἓνα στενὸ δρομάκι σκαλισμένο στὸ βράχο, νὰ πάμε στὸ μετόχι τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ αὐλὴ μέσα δὲν ἔχωροῦσε τόσο πολλὰ παιδιά. Τί ὠραῖα πού ἐπιάσαμε τὴ σειρά δυὸ δυὸ μαζί.

Ἡ Ἀνθούλα μοῦ εἶπε: «Ἐσὺ νὰ πηγαίνης πρὸς τὸ μέρος τοῦ βράχου, γιὰ νὰ μὴ ζαλισθῆς. Μὴν κοιτάζης ἐμᾶς· ἐμεῖς ἔχομε συνηθίσει τοὺς τέτοιους δρόμους».

Ἀλήθεια, τὸν ἔπιανε ζάλη τὸν ἀσυνήθιστο. Ἐγὼ δὲν ἐξαλίσθηκα· τόσοις μῆνες εἶχα συνηθίσει πιά. Κάτω ἔβλεπες τὴν ἄβυσσο· στὸ βάθος ἐβούιζε τὸ ποταμάκι.

Στὴ μέση τοῦ δρόμου μερικὰ σκαλάκια ἀνέβαιναν ψηλὰ σὲ ἄλλη σπηλιά. Τὸ στόμα της τὸ ἐστόλιζαν κισσοὶ καὶ ἀγράμπελες καὶ ἀγριόθαμνα.

Ὁ Πᾶνος μὲ ἐπλησίασε καὶ μοῦ εἶπε:

«Ἐπῆρα τὴν ἄδεια τοῦ δασκάλου, νὰ πάμε νὰ ἰδοῦμε τὸν πάτερ-Χρῦσανθο. Τὰ ἄλλα παιδιά τὸν ξέρουν· ἂν θέλουν ὅμως μποροῦν νὰ ἔλθουν ὁ Γιώργος, ὁ Σπύρος, ἡ Ἀνθούλα, ἡ Ἀθηνᾶ».

Ἀνεβήκαμε ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα, ὁ Πᾶνος καὶ ὁ Γιώργος. Ὁ Σπύρος ἤθελε νὰ ἀνεβῆ, μὰ ἐφοβᾶτο.

Τριᾶντα σκαλιὰ ἐμετρήσαμε καὶ ἀνεβήκαμε σ' ἓνα μπαλκόνι, τοιχογυρισμένο μὲ μεγάλες πέτρες. Ἐπάνω ἐκεῖ ὑπῆρχε μικρούλα αὐλὴ καὶ ὀλόγυρα κῆπος. Μιὰ βρυσούλα ἐπότιζε τὸν κῆπο.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ πάτερ-Χρῦσανθος ἐσκάλιζε μὲ ἓνα μικρὸ σκαλιστηράκι ἐφοροῦσε ράσο καὶ ἦτο ξεσκουφωτός. Ἦτον ἓνας γέροντας σκυφτὸς ἀπὸ τὰ πολλὰ χρόνια—ποῖὸς ξέρει πόσα—μὲ κάτασπρα μαλλιά καὶ γένεια. Εἶχε τὸ μέτωπο πλατὺ, τὸ πρόσωπο ὠραῖο μὲ δυὸ μεγάλα μάτια ἡμερα.

«Καλημέρα, πάτερ-Χρῦσανθε», ἐχαιρέτισε ὁ Πᾶνος.
«Καλημέρα», εἶπαμε καὶ ἐμεῖς.

Ὁ πάτερ-Χρῦσανθος ἐγύρισε τὰ ἡμερα μάτια του καὶ μᾶς ἐκοίταξε.

«Ἡ εὐλογία τοῦ Χριστοῦ μαζί σας», εἶπε.

Ὅλοι αἰσθανθήκαμε μιὰ συγκίνηση καὶ κάτι ποὺ μᾶς ἔλεγε νὰ τρέξουμε νὰ τοῦ φιλήσουμε τὸ χέρι. Καὶ ἔτσι ἔγινε.

«Ἐσὺ εἶσαι, Πᾶνο;» εἶπε ὁ πάτερ-Χρῦσανθος.

—«Ἐγώ, πάτερ-Χρῦσανθε, μὲ τοὺς φίλους μου ἦλθαμε νὰ μᾶς δώσης τὴν εὐχή σου».

—«Ἐχετε τὴν εὐχή τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας». Καὶ σὲ λίγο:

«Χαλαῖς ἀκόμη φωλιές, Πᾶνο;»

—«Ὁχι, πάτερ-Χρῦσανθε....»

—«Θυμᾶσαι τί χαρὰ εἶχες, ποὺ ἔπιασες τὴ μάνα τῶν πουλιῶν μιᾶς φωλιάς;»

—«Ναί, πάτερ-Χρῦσανθε. Καὶ μοῦ εἶπες γιὰ τὰ πουλάκια ποὺ θὰ τὴν ἐπερίμεναν καὶ τὴν ἄφησα».

—«Ὡστε δὲν χαλᾶς φωλιές, ἔ;»

—«Ὅχι, πάτερ-Χρῦσανθε. Τὸ ξέρουν οἱ φίλοι μου ἔδῶ, πῶς δὲν τὶς χαλῶ πιά».

—«Ἐχε τὴν εὐχή μου», εἶπε ὁ πάτερ-Χρῦσανθος.)

Ἐπειτα ἐζήτησε πληροφορίες γιὰ μένα, γιὰ τὸν πατέρα τῆς Ἀνθούλας, γιὰ τὴν γιαγιά, γιὰ τὸν παπποῦ τοῦ Γιώργου, γιὰ ὅλους.

«Πηγαίνετε στὸ σχολεῖο;» μᾶς ἐρώτησε.

—«Ναί, ναί, πηγαίνομε».

—«Ἀκοῦτε τὸ δάσκαλο, μαθαίνετε γράμματα;»

—«Ναί, εἴμαστε καλὰ παιδιά», τοῦ εἶπαμε.

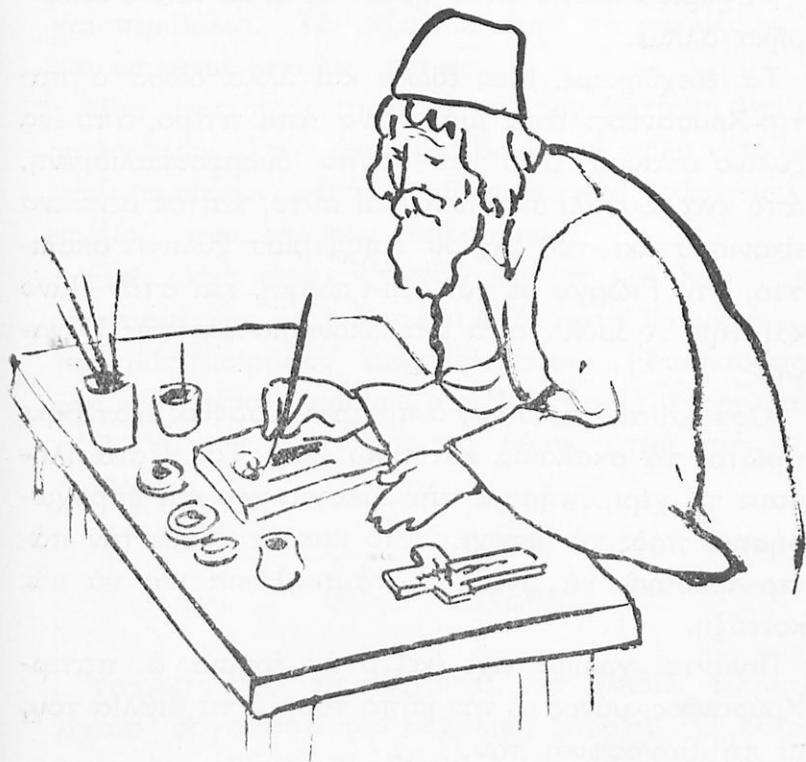
—«Εὐγε!» εἶπε ὁ πάτερ-Χρῦσανθος καὶ μᾶς ὠδήγησε στὸ μικροῦτσικο ἐκκλησάκι, πού ἦτο στὸ βάθος τῆς σπηλιᾶς.)

Δὲν ἐχωροῦσε πιὸ πολλοὺς ἀπὸ δέκα καὶ τὸ ἱερό της μόλις ἐχωροῦσε τὸν παπαῆ. Οἱ τοῖχοι της ἦσαν οἱ τοῖχοι τῆς σπηλιᾶς, καὶ ὁ πάτερ-Χρῦσανθος τοὺς εἶχε ὅλους ζωγραφίσει· οὔτε μιὰ γωνίτσα δὲν εἶχε ἀφήσει. Ἐπειτα ἐπήγαμε στὸ κελλί του.

Τὸ εἶχε κτίσει μόνος του καὶ τὸ εἶχε χωρίσει στὰ τρία. Τὸ μεγαλύτερο δωμάτιο πού ἐμπήκαμε εἶχε ἕνα μακρὺ τραπέζι καὶ ἐπάνω ἦσαν χειρόγραφα, εἰκόνες πού ἐζωγράφιζε, εἰκόνες σκαλιστές ἐπάνω σὲ ξύλο ἀπὸ πυξάρι, σταυροί, κομβολόγια, ποτήρια σκαλιστά, κουτάλια καὶ ἄλλα πολλὰ.

Στὸν ἕνα τοῖχο εἶχε ζωγραφίσει τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ νὰ εὐλογῇ τὰ παιδάκια.

Εἶχε καὶ ἕνα δυὸ ἀετοὺς καὶ γεράκια βαλσαμωμένα ὁ πάτερ-Χρῦσανθος καὶ βιβλία πολλὰ καὶ παλαιά.

Ὁ πάτερ-Χρῦσανθος ἔγραφε μὲ πέννες ἀπὸ πτερὰ χήνας καὶ ἀετοῦ.

«Ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ φιλεύσω ἀπὸ ἓνα παξιμαδάκι καὶ λίγο τυρί», μᾶς εἶπε.

—«Εὐχαριστοῦμε, πάτερ-Χρῦσανθε, εἶπε ἡ Ἀνθούλα· θὰ φάγωμε στὸ μετόχι».

—«Τὸ ξέρω, μικρούλα μου, μὰ δὲν μπορεῖτε· θὰ τὸ πάρετε γιὰ νὰ πιῆτε τὸ σπάνιο νεράκι.

«Ἐγύρισα κόσμο ὅταν ἤμουν νέος, μὰ τέτοιο δὲν εἶ-
 ρῆκα ἄλλο».

Τὰ ἐδεχθήκαμε. Μᾶς ἔδωσε καὶ ἄλλα δῶρα ὁ πα-
 τερ-Χρῦσανθος: ἀπὸ μιὰ πέννα ἀπὸ πτερό, ἀπὸ ἕνα
 ξύλινο σταυρό, ἀπὸ μιὰ κούπα ὁμορφοσκαλισμένη,
 ἀπὸ ἕνα κουτάλι σκαλιστό καὶ αὐτό, καὶ σὲ μένα ἕνα
 εἰκονισματάκι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ξύλινο σκαλι-
 στό, στὸ Γιώργο μὲ τὸν ἅι-Γιώργη, καὶ στὸν Πᾶνα
 καὶ τὴν Ἀνθούλα ἀπὸ ἕνα εἰκονισματάκι τῆς Πανα-
 γίας.

Ὅσο καὶ ἂν ἐπιμέναμε, ὁ πατέρ-Χρῦσανθος ἐκατέβηκε
 πρῶτος τὰ σκαλάκια καὶ πίσω ἐμεῖς. Τοῦ ἐξαναφιλή-
 σαμε τὸ χέρι, ἐπήραμε τὴν εὐλογία του καὶ ἐπροχω-
 ρήσαμε πρὸς τὸ μετόχι. Ἀπὸ μακριὰ εἶδαμε τὸν πά-
 τερ-Χρῦσανθο νὰ ἀνεβαίνει τὰ σκαλάκια καὶ νὰ μᾶς
 κοιτάζη.

Πενῆντα χρόνια εἶχε ἐκεῖ στὴν ἐρημιὰ ὁ πατέρ-
 Χρῦσανθος, μόνος μὲ τὸν κῆπο του, μὲ τὰ βιβλία του,
 μὲ τὴ ζωγραφικὴ του.

68. ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ

Τὸ μετόχι εἶναι σὲ μιὰ ἀγκαλιὰ τοῦ βουνοῦ ἡμερῆ
 μὲ χῶμα πολὺ. Στὴ μέση εἶναι μιὰ ἐκκλησοῦλα· γύ-
 ρω ἀπὸ αὐτὴ εἶναι μιὰ πλακόστρωτη αὐλὴ, τοιχογυ-
 ρισμένη μὲ λίγα κελλιά, καὶ γύρω ἄλλο μεγάλο τοιχά-
 ρι, πού ἔχει τοὺς στάβλους γιὰ τὰ μεγάλα ζῶα
 τοῦ μοναστηριοῦ, μουλάρια καὶ βῶδια.

Ψηλὰ κατὰ τὸ βουνὸ εἶναι θεώρατα ἔλατα, πρὸς

τὰ κάτω, ἔπειτα στὴ σειρά χωράφια καὶ ἀμπέλια καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μετόχι ὡς κάτω στὸ ποτάμι κῆποι καὶ περιβόλια. Τὰ πεζούλια ποὺ τὰ χωρίζουν, εἶναι ψηλὰ μὲ μεγάλες πέτρες.

Λίγο πέρα πρὸς τὴ νοτιὰ καὶ τὴν ἀνατολὴ ἓνα μεγάλο ἀλώνι. Στὴν ἄκρη μιὰ βρύση μὲ πολὺ νερὸ ποὺ τὴν ἡσκιώνουν πλατάνια θεώρατα καὶ λεῦκες, ποὺ οἱ κορυφές των φθάνουν μεσοούρανα.

Ἐκεῖ κάτω εἶχαν στρωθῆ μурτιές καὶ δάφνες καὶ κλωνάρια ἀπὸ τὶς λεῦκες καὶ ἀπὸ ἔλατα. Τὸ ψητὸ ἀρνὶ ποὺ μᾶς ἐμοίρασαν ἐμοσχοβολοῦσε. Ἐδιασκεδάσαμε ὅλη τὴν ἡμέρα· ἐπαίξαμε, ἐτραγουδήσαμε, ἐχορεύσαμε.

Ὁ ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὴ δύση, ὅταν πιά ἐχωρισθήκαμε.

69. Η ΜΗΤΕΡΑ

Ἦστερα ἀπὸ τὶς ἐξετάσεις, τὰ παιδιὰ μὴνὰς εἶχαμε ὀργανώσει μιὰ σχολικὴ γιορτὴ. Ὁ δάσκαλος οὔτε ἤξερε τί θὰ κάμωμε, οὔτε ἀνακατεύθηκε διόλου τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Ἦτο καὶ αὐτὸς ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποὺ ἦλθαν νὰ ἰδοῦν. Καὶ ποιὸς δὲν ἦλθε; ὅλο τὸ χωριό. Καὶ ποῦ νὰ χωρέσουν! Γεμάτα καὶ τὰ παράθυρα καὶ οἱ θύρες καὶ ἡ αὐλή.

Ὁ δάσκαλος ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος καὶ τὸ ἐφάνερωνε, δὲν τὸ ἔκρυβε.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος καὶ ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρὰ των. Καὶ ἡ γιαιγιά καὶ ἡ θεία. Εἶχαν

ένα κρυφό καμάρι, πού δύσκολα τὸ ἐκαταλάβαινε κανείς.

Ἐκείνο τὸ βράδυ ἐκοιμήθηκα ἔνωρίς.

Ἦμουν κουρασμένος, καὶ ὁ ὕπνος μου ἦτο ἡσυχος χωρὶς ὄνειρα.

Ἐξύπνησα λίγο ἀργὰ καὶ τί εἶδα κοντὰ στὸ κρεβάτι μου; Τὴ μητέρα! Νὰ ἦτο ἀλήθεια ἢ ἦτο ὄνειρο; Ἔτριψα τὰ μάτια μου καὶ τὴν ἐκοίταζα χωρὶς νὰ μιλῶ. Καὶ ἡ μητέρα μὲ ἐκοίταζε γελαστή.

Ἄνοιχο βέβαια θὰ ἦτο, γιατί ἀλλιῶς θὰ μὲ ἄρπαζε στὴν ἀγκαλιά της.

«Ἐσύ εἶσαι, μητέρα;» εἶπα δειλά.

—«Ναί, Δῆμο, ἐγὼ εἶμαι».

—«Εἶμαστε σπίτι μας;»

—«Μὰ μήπως ἐδῶ δὲν εἶναι σπίτι μας; Τὸ σπίτι τοῦ θεοῦ καὶ τῆς γαργιάς δὲν εἶναι καὶ δικό μας σπίτι;»

—«Πότε ἦλθες;»

—«Λίγη ὥρα ἔχω ἐδῶ καὶ σὲ περιμένω νὰ ξυπνήσης».

—«Ὁ πατέρας;»

—«Εἶναι καλά».

—«Δὲν ἦλθες;»

—«Ὁχι».

Ἐπετάχθηκα καὶ ἐρρίχθηκα στὴν ἀγκαλιά της. Ἐρώτησα καὶ γιὰ τὶς ἀδελφές μου καὶ γιὰ τὴ γριὰ Ζαφειρή.

—«Ὅλοι καλά, μὰ γιὰ στάσου νὰ σὲ ἰδῶ. ὦ, ἐσύ μου ἐμεγάλωσες ἔγινες ἄνδρας», εἶπε ἡ μητέρα.

—«Ἀλήθεια;» εἶπα ἐγώ.

—«Ἔ, μὰ ἐσύ δὲν μπορεῖς νὰ τὸ καταλάβης. Ἐγὼ

πού ἔχω νὰ σὲ ἰδῶ ἓνα χρόνο μπορῶ νὰ ἰδῶ τὴ διαφορά».

Ἡ μητέρα τὰ ἔλεγε ἤσυχα, σὰ νὰ μὴν ἐχωρίσαμε ποτέ. Ἐμπῆκε καὶ ὁ θεῖος, ἡ Ἀνθούλα, ἡ θεία καὶ ἡ γιαγιά.

Στὸ μεταξύ ἐγὼ εἶχα ντυθῆ καὶ ἐρωτοῦσα τὴ μητέρα γιὰ πολλά. Μοῦ ἔλεγε γιὰ τὸν παπποῦ, ποῦ εἶχε ἔλθει δυὸ τρεῖς φορές νὰ μὲ ἰδῆ. Ἐνόμιζε πὼς εἶχα γυρίσει. Ἡ μητέρα τοῦ εἶχε εἰπεῖ, πὼς ἂν δὲν ἐπηγαίναμε ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι στ' ὄμορφο νησάκι ὅπου ἔμενε, δίχως ἄλλο θὰ ἐπηγαίναμε τὸ παραπάνω καλοκαίρι.

Ἡ μητέρα καὶ ὁ θεῖος ἔχουν πολλά νὰ εἰποῦν. Θυμοῦνται πού ἦσαν παιδιὰ πού ἐπαιζαν καὶ τί ἐπαιζαν. Θυμοῦνται τὴ γιαγιά των, πού τοὺς ἔλεγε παραμύθια καὶ τὰ λέγουν καὶ σὲ μᾶς.

Ὁ πατέρας ἐκατόρθωσε νὰ πάρῃ ἄδεια καὶ ἦλθε νὰ μᾶς ἰδῆ. Πόσο κουρασμένος ἦτο ! Ὁ καθαρὸς ἀέρας τὸν ὠφέλησε πολὺ· ἔπειτα ἔφυγε.

Ἐγὼ μὲ τὴ μητέρα ἐμείναμε ὅλο τὸ καλοκαίρι. Ἀνεβήκαμε καὶ στὸ βουνὸ καὶ ἐμείναμε ὅλοι οἱ φίλοι δυὸ μῆνες.

Τὸ βουνὸ μᾶς ἔδωξε, ὅπως καὶ τὴν περασμένη χρονιά. Τὰ παιγνίδια μας τὴ χρονιά ἐκείνη ἦσαν περισσότερα. Εἶχαμε μάθει μέσα σὲ ἓνα χρόνο πολλά, πάρα πολλά.

70. ΦΕΥΓΟΜΕ

Ὁ πατέρας μᾶς ἔγραψε, μόλις τελειώση ὁ τρύγος νὰ φύγωμε.

Ἡ Ἀνθούλα ἔκαμνε πῶς δὲν τὴν ἐπέιραζε, μὰ κρυφὰ ἔκλαιγε. Ὅλοι ἦσαν λυπημένοι. Ἐγὼ εἶχα χαρὰ καὶ λύπη μαζί.

«Θὰ φύγης;» μοῦ ἔλεγε ὁ Σπύρος.

—«Τί νὰ γίνῃ, Σπύρο μου; Δὲν μπορῶ νὰ μείνω».

—«Καὶ ἐγὼ θὰ ξαναγίνω χονδρός», ἔλεγε.

Ἀπὸ τὰ παιγνίδια ποὺ ἔπαιζα μὲ τὸ Σπύρο, τοῦ εἶχε πέσει τὸ πάχος.

Ὁ θεῖος ἔλεγε:

«Δὲν σᾶς ἔλεγα πῶς θὰ μοιρασθῆτε τὸ πάχος;»

—«Ναί, μὰ τώρα ποὺ θὰ φύγῃ ὁ Δῆμος;»

—«Μένουν τόσοι ἄλλοι», ἔλεγε ὁ θεῖος.

Καὶ ὁ μπαρμπα-Σπύρος ἦτο λυπημένος.

«Τί νὰ σοῦ πῶ, Δῆμο, πολὺ θὰ μᾶς βαρυφανῆ ποὺ θὰ φύγης», ἔλεγε.

Ἐγὼ τὸν ἐπέιραζα. «Ἀφοῦ δὲν μοῦ ἔδινες σαρδέλες;»

«Μεῖνε, παιδί μου Δῆμο, καὶ νὰ σοῦ δίνω ὅσες θέλεις», ἔλεγε γελώντας ὁ καλὸς μπαρμπα-Σπύρος.

Νὰ εἰπῶ πόσο ἐλυπηθήκαμε, ὅταν ἔφθασε ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ; Μοῦ εἶναι ἀδύνατο. Λίγες φορές στὴ ζωὴ μου ἐσυγκινήθηκα ὅσο τότε.

71. ΠΑΛΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Με τή δύση τοῦ ἡλίου ἔκατεβήκαμε στήν παραλία καί ἐμπήκαμε στό πλοῖο. Τά μεσάνυκτα ἀράξαμε σέ μιὰ πόλη. Τήν ἄλλη μέρα ἐπήραμε τὸ σιδηρόδρομο.

Τού, τού, τού! σφυρίζει καί ἀρχίζει νά κινῆται.

Πούφ, πούφ, πούφ! Ἡ μηχανή βγάζει καπνούς πού ἀνεβαίνουν καί ὕστερα χαμηλώνουν καί σκορπίζονται ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Ἄλλο σφύριγμα. Φθάνομε στὸν πρῶτο σταθμό. Ἄλλοι ἐπιβάτες κατεβαίνουν καί ἄλλοι ἀνεβαίνουν. Παιδιά πουλοῦν σταφύλια καί ἄλλα ὀπωρικά, καί ἀκούονται φωνές: «Λουκούμι καί κρύο νερό!»

Ἔτσι περνοῦμε κάμπους καί στενά· πλησιάζομε πρὸς τὴ θάλασσα καί πάλι μπαίνομε σέ κοιλάδες.

Σέ κάθε ἀνήφορο ἡ μηχανή ἀγκομαχᾷ.

Πούφ, πάφ, πάφ! Πούφ, πάφ, πάφ! κάμνει ἀργά πετώντας τοὺς καπνούς. Στὸν κατήφορο τρέχει, τρέχει σὰν ἀστραπή.

Πίφ, πίφ, πίφ! κάμνει γοργὰ καί σφυρίζει χαρούμενα. Φθάνομε νύκτα στό σταθμό.

Ἄμάξια πολλά, αὐτοκίνητα, κάρρα, σοῦστες, καροτσάκια.

«Δῆμο!» ἀκούω μιὰ φωνή.

—«Ὁ πατέρας!» φωνάζω.

Μπαίνομε στό ἀμάξι.

Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ! ἀκούουν-

ται τὰ πέταλα τῶν ἀλόγων στὸ λιθόστρωτο δρόμο
τῆς παραλίας. Ὅλα μοῦ φαίνονται καινούργια, τὰ κα-
ράβια, τὰ φῶτα, ὁ θόρυβος.

Φθάνομε στὸ σπίτι μας. Μπαίνω στὸ δωματιάκι μου·
ἦτο ὅπως τὸ ἄφησα.

Μὲ πόση χαρὰ ἔπεσα στὸ κρεββατάκι μου!

Τὸ πρωὶ ἀντὶ ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τῆς Ἀνθούλας
ἢ τὰ λαλήματα τῶν κοκόρων τοῦ χωριοῦ καὶ τίς
φωνές τῶν χωρικῶν, ἄκουσα ἄλλες.

«Σαλέπι ζεστό! βράζειειειει!»

—«Γάλα, γάλα· ό γαλαταααᾶς!»

—«Κουλούρια φρέσκα, φρέσκα!»

—«Κάστανα ζεστά, κάστανα νά καΐνε!»

—«Μπάμιες!... ντομάτες!... μελιτζάνες!»

—«Κρύα και δροσερά σταφύλλλλλλιαααα!...»

—«Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ!» τὰ πέταλα τῶν ἀλόγων.

—«Βάρδα μπρός!»

72. ΠΗΓΑΙΝΩ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ἐπετάχθηκα ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου καὶ ἀφοῦ ἐπλύθηκα καλά, ἄρχισα νὰ ντύνωμαι.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἐμπῆκε ὁ πατέρας μου, ἔτοιμος νὰ ξεκινήσει γιὰ τὸ γραφεῖο του:

—«Ἄ! ὦραϊα, εἶπε, ἐσηκώθηκες; Ἔ! τί λές, Δῆμο; ἔρχεσαι νὰ σὲ γράψω στὸ σχολεῖο;»

—«Ἔρχομαι!» τοῦ ἀπάντησα.

—«Θὰ πηγαίνης στὸ νέο σχολεῖο πού ἐκτίσθηκε τώρα. Εἶναι κοντὰ στὸ γραφεῖο μου, πολὺ ὦραϊο κτίριο. Ὅλο ἥλιο καὶ ἀέρα!» Ἐλυπήθηκα, πού δὲν θὰ ἔβλεπα τοὺς παλιούς μου φίλους, ἀλλὰ δὲν εἶπα τίποτε. Ἄφοῦ τὸ ἤθελε ὁ πατέρας!

Ἐπήγαμε στὴν τραπεζαρία, καὶ ἀφοῦ ἤπια μὲ ὄρεξη τὸ γάλα μου, ἐχαιρέτισα τὴ μητέρα μου καὶ τὶς ἀδελφές μου καὶ ἐξεκινήσαμε.

Ἐμπήκαμε στὸ τράμ μὲ τὰ ἀλογάκια. Ντίν, ντίν, ντίν! ἐκτύπησε ὁ ὀδηγὸς τὸ κουδούνι καὶ ἐφώναξε στὰ

άλογάκια νὰ κινήσουν. Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ! κτυποῦν τὰ πέταλα στὸ δρόμο.

Φρρρ, φρρρ! σφυρίζει ὁ εἰσπράκτορας νὰ σταματήση τὸ τράμ. Ὁ ὀδηγὸς τραβᾷ πίσω τὰ ἤνία τῶν ἀλόγων καὶ γυρίζει τὸ φρένο. Τὸ τράμ ἐσταμάτησε. Κατεβαίνομε· ὁ πατέρας μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ προχωροῦμε.

Νάτο τὸ σχολεῖο. Παιδιά μὲ τὶς μητέρες καὶ τοὺς πατέρες περιμένουν τὴ σειρά των νὰ γραφοῦν. Παίρνομε καὶ ἐμεῖς σειρά· τέλος μπαίνομε στὸ γραφεῖο καὶ χαιρετοῦμε.

«Ἐφερα τὸ παιδί μου νὰ τὸ γράψω», λέγει στὸ διευθυντὴ ὁ πατέρας μου.

—«Σὲ ποιά τάξη;» ἐρωτᾷ ὁ διευθυντής. Ἐγὼ βγάζω τὸ χαρτί πού μοῦ εἶχε δώσει ὁ δάσκαλός μου στὸ χωριό.

Ὁ διευθυντής ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ τὸ ἐδιάβασε. «Εὖγε! εἶπε, εἶσαι καλὸς μαθητής. Πήγαινε στὴν τρίτη αἴθουσα δεξιά. Ἐκεῖ εἶναι ἡ τρίτη τάξη.

Ὁ δάσκαλος θὰ σοῦ εἰπῆ τί βιβλίο θὰ ἀγοράσης».

Ἐχαιρετίσαμε καὶ ἐβγήκαμε ἀπὸ τὸ γραφεῖο.

—«Πήγαινε μόνος», μοῦ εἶπε ὁ πατέρας.

Ἐπροχώρησα στὴν τρίτη τάξη. Μέσα ἦτο ὁ δάσκαλος καὶ λίγα παιδιά. Τοὺς ἔδινε ὀδηγίες. Μπαίνοντας ἔβγαλα τὸ καπέλο.

«Καλημέρα σας!»

—«Καλῶς τον! Τί θέλεις παιδί μου;»

—«Ἐγράφηκα στὴν τρίτη τάξη· λέγομαι Δῆμος...»

—«Ὦραϊά!»

— «Σὲ ποιοῦ σχολεῖο ἦσουν;»

Τοῦ εἶπα.

— «Θέλεις νὰ μοῦ διαβάσης λίγο;» ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

— «Μάλιστα».

Μοῦ ἔδωσε ἓνα βιβλίο καὶ ἐδιάβασα.

Εἶδα τὸν πατέρα μου στὴ θύρα νὰ χαμογελᾷ εὐχαριστημένος.

Ὁ δάσκαλος τὸν ἐχαιρέτισε καὶ τοῦ εἶπε:

« Καλημέρα, κύριε..... εἶναι ἴσως τὸ παιδί σου ὁ Δῆμος;»

— «Ναί, ναί», εἶπε ὁ πατέρας.

— «Πολὺ καλά, παρὰ πολὺ καλά!» εἶπε ὁ δάσκαλος.

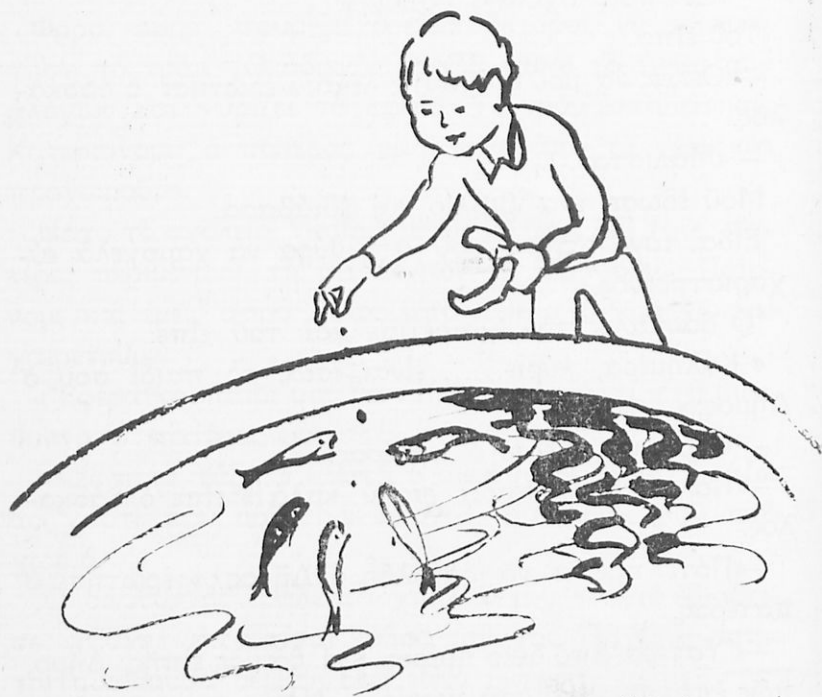
— «Πότε πρέπει νὰ ξανάλθῃ ὁ Δῆμος;» ἐρώτησε ὁ πατέρας.

— «Ὑστερα ἀπὸ δέκα ἡμέρες. Καὶ θὰ μᾶς εἰπῆς, Δῆμο, πῶς ἐπέρασες ἐκεῖ στὸ χωριό... Ναί;»

— «ὦ ! ἔχω νὰ εἰπῶ πολλά, πολλά».

— «Θὰ τὰ ἀκούσωμε· τώρα γειά σου. Χαίρετε, κύριε, νὰ σοῦ ζήση, θὰ γίνῃ καλὸ παιδί», μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος.

Ἐπήγαμε ὕστερα στὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ μοῦ ἀγόρασε τὸ βιβλίο, τετράδια, μολύβια, πέννες, κονδυλόφορο, ἓνα ὠραῖο καλαμαράκι, μιὰ πλάκα καὶ πετροκόνδυλα. Τὰ ἐβάλαμε μέσα σὲ μιὰ ὄμορφη σάκκα, πού ἔμοιαζε μὲ τὸ σάκκο πού φοροῦν οἱ στρατιῶτες. Ἔτσι θὰ τὸν ἐφοροῦσα καὶ ἐγώ.

«Ἐξῆντα δυὸ καὶ πενήντα, εἶπε ὁ ὑπάλληλος, κά-
μουν ὄλα».

Ὁ πατέρας μου ἔδωσε ἓνα ἑκατοστάρικο, νὰ τὸ
δώσω στὸ ταμεῖο μαζί με τὴ σημείωση τοῦ ὑπαλ-
λήλου καὶ νὰ πάρω τὰ ρέστα.

Τὰ ἐπῆρα, τὰ ἐμέτρησα, τὰ ἔδωσα στὸν πατέρα δι-
πλωμένα καὶ τοῦ εἶπα:

«Σωστὰ εἶναι».

— «Πόσα;» με ἐρώτησε.

— «Ἐνα εἰκοσιπεντάρικο, δυὸ τάλληρα, δυὸ μονό-
δραχμα καὶ πέντε δεκάρες», ἀπάντησα. Τὰ ἐκοίταξε ὁ

πατέρας και ἔμεινε εὐχαριστημένος. «Πῶς ἔμαθες νὰ λογαριάζης τόσο γρήγορα;» μὲ ἐρώτησε.

—«Ἐψώνιζα τοῦ θείου καὶ τοῦ ἔδινα λογαριασμό».

*Ἐπειτα μὲ τοὺς φίλους μου ἐπαίζαμε τὸν παντοπώλη τὸ μανάβη, τὸν ἔμπορο· ὅλα τὰ ἐπαίζαμε.

Εἶχαμε ψεύτικα λεπτὰ ἀπὸ χαρτί».

*Ἐπήγαμε ἔπειτα στὸ γραφεῖο. Χαρὰ ποὺ εἶχαν οἱ ὑπάλληλοι! Ἐβγῆκα στὸ περιβολάκι. Μπλούμ, μπλούμ, μπλούμ, ἔπεσαν οἱ βάτραχοι στὴ λεκάνη τοῦ συντριβανιοῦ.

Τὰ ψαράκια τὰ εὐρήκα περισσότερα. *Ἐκοψα ἀπὸ τὸ κουλούρι μου καὶ τοὺς ἔρριξα μικρὰ μικρὰ κομματάκια. Πῶς τὰ ἐτσιμποῦσαν μὲ τὸ χαριτωμένο στοματάκι των!

ΦΥΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

73. ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Τὸ βουνὸ μᾶς εἶχε διώξει καὶ ὅμως ἐδῶ στὴν πόλη ἦτο ἀκόμη ζέστη, σκόνη, σκόνη σύννεφο, ποὺ μὲ ἔπνιγε.

Πόσο ἐχάρηκα, ποὺ εἶδα τὸ ἀντικρινὸ βουνὸ νὰ φορῆ τὴ σκούφια του. Σκούφια λέγουν οἱ ναυτικοὶ τοῦ τόπου μας τὰ σύννεφα ποὺ κάθονται στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Τὸ ἔχουν παρατηρήσει, πῶς ἅμα αὐτὸ τὸ βουνὸ φορέση τὴ σκούφια του θὰ βρέξη.

Στὴν πόλη ἦτο ἀνεμοστρόβιλος σὲ ὅλους τοὺς δρόμους. Ἀρχίζει ἀπὸ κάπου, στριφογυρίζει καὶ παίρνει μαζί του σκόνη, σκουπίδια, παλιόχαρτα καὶ τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ ὑψώνονται μεσοῦ-

ρανα. Προχωρεί προς τὸ βουνό, ἀνεβαίνει ψηλά θολώνοντας τὸ γαλάζιο χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὕστερα σβήνει, χάνεται σιγὰ σιγὰ. Τὰ φύλλα καὶ τὰ παλιόχαρτα κατεβαίνουν τώρα χωρὶς δύναμη ἀργά, σὰν πεταλοῦδες ποὺ δὲν ἔχουν ζωή.

Μιὰ βροντὴ ἀκούεται, ἄλλη καὶ ἄλλη, καὶ νά, ἐξέσπασε ἡ μπόρα. Πλάφ, πλάφ! πέφτουν οἱ πρῶτες στάλες, μεγάλες μεγάλες, καὶ κάμνουν στὰ πεζοδρόμια μεγάλα σημάδια μαῦρα.

Krrrrr, krrrrr! μπούμ, μπούμ! Οἱ κεραυνοί.

Οἱ ἀστραπὲς σὰ φίδια λαμπερὰ σχίζουν τὸν ἀέρα.

Ἐπειτα ἀπὸ τίς στέγες, rrrrr, rrrrr, rrrrr! πλίφ, πλάφ, πλάφ! χύνεται τὸ νερό. Οἱ σταλαματιὲς χορεύουν, χορεύουν χαρούμενες, ποὺ ἐκατέβηκαν ἀπὸ τόσο ψηλά καὶ ἔχουν τόση δουλειὰ νὰ κάμουν! Στίς στέγες ἀκούραστες πλύνουν τὰ κεραμίδια καὶ τὰ ξαναπλύνουν. Ὅπου εἶναι βαθούλωμα σχηματίζουν γοῦρνες καὶ χορεύουν ἐκεῖ μέσα καὶ ὄλο χορεύουν. Οἱ ἄλλες, ποὺ πέφτουν ἀπὸ τοὺς σωλῆνες, πλύνουν τὸ πεζοδρόμιο καὶ ἔπειτα ἐνώνονται καὶ κάμνουν τὸ αὐλάκι. Καὶ τὸ αὐλάκι τρέχει γοργὸ καὶ παίρνει μαζὶ του τὰ χαρτιά, τὰ στριφογυρίζει καὶ σὲ μιὰ γωνιά, rrrrrrt! χύνεται στὸν ὑπόνομο. Μερικὰ χαρτιά ἀντιστέκονται, θέλουν νὰ ἴδουν τὸν κόσμον ἀκόμη, ἄλλα κύματα ὁμως τὰ ἀναγκάζουν νὰ πέσουν καὶ αὐτὰ μέσα στὸν ὑπόνομο.

Ἄλλα θολὰ ποταμάκια κατεβαίνουν καὶ χύνονται στὴ θάλασσα καὶ τὴ θολώνουν καὶ αὐτή.

Μπούμ..... μπούμ..... μπούμ! ἀκούονται ἀραιὰ

ἀραιὰ τὰ τελευταῖα μπουμπουνητά. Μὰ ὁ ἥλιος ἔσχι-
σε σὲ λίγο τὰ σύννεφα καὶ ἐπρόβαλε ὀλόλαμπρος.

Πῶς λάμπουν ὄλα, κεραμίδια, δρόμοι καὶ τὰ δέν-
δρα φρεσκοπλυμένα!

Σιγὰ σιγὰ βγαίνει κανένας πωλητής:

«Μπάμιες, ντομάτες, πατάτες, μελιτζάνες!»

Καὶ ἡ δύση σὲ λίγο, σὰ νὰ ἔχη πανηγύρι, λάμπει,
φλογίζεται. Τὰ σύννεφα φαίνονται σὰ νὰ γιορτάζουν
καὶ νὰ παραστέκωνται λαμπροστολισμένα στὴν ἀνα-
χώρηση τοῦ ἡλίου, ποὺ σιγὰ σιγὰ φεύγει καὶ χά-
νεται.

72. ΚΑΤΙ ΑΚΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ

Σιγὰ σιγὰ ἔπιασα φιλία μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ σχο-
λείου. Τοὺς ἔμαθα τὰ παιγνίδια ποὺ ἐπαίζαμε στὸ βου-
νὸ καὶ ἐκεῖνα πάλι μὲ ἐμάθαιναν τὰ δικά των παιγνί-
δια. Μὰ φυσικὰ ὁ νοῦς μου ἦτο πάντα στὸ βουνό,
στοὺς φίλους μου ποὺ ἄφησα ἐκεῖ.

Καὶ νὰ ἤθελα νὰ τοὺς ξεχάσω μὲ ἄφηναν; Κάθε ἐ-
βδομάδα ἤρχοντο τὰ γράμματά των. Ἐγὼ ἔκαμάρω-
να, ὅταν ἔμπαινε στὴ θύρα ὁ ταχυδρόμος καὶ ἐφώ-
ναζε: «Δῆμος Τιβουράς».

Ἡ Ἀνθούλα μοῦ ἔγραφε κάθε φορά:

«Μὰ βέβαια, ποῦ νὰ μᾶς θυμηθῆς ἐμᾶς ἐδῶ στὸ βου-
νό!» καὶ ἄς ἔγραφα τακτικά. Πόσο καλὸ μοῦ ἔκαμναν
τὰ γράμματα ἐκεῖνα.

Πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ πρωτοχρονιά, ἔστειλα πολλὰ δῶ-
ρα στοὺς φίλους μου καὶ ἀρκετὰ γιὰ τὸ μουσεῖο

τοῦ σχολείου. Θυμοῦμαι πῶς ἔστειλα γιὰ τὸ σχολεῖο ἓνα πολὺ ὦρα τὸ καράβι: τίποτε δὲν ἔλειπε ἀπὸ μέσα. Εἶχε καὶ τὸν καπετάνιο νὰ δίνει προσταγές, καὶ τὸν πηδαλιούχο καὶ τοὺς ναῦτες, καὶ ἓνα ναυτοπούλο πὺ ἀνέβαινε ψηλὰ στὸ μεσιανὸ κατάρτι. Τρικάρταρο ἦτο τὸ καράβι.

Στὸν Πᾶνο, στὸ Γιῶργο καὶ στὸ Σπύρο ἔστειλα ἀπὸ μιὰ φλογέρα. Στὴν Ἀνθούλα, στὴν Ἀθηνᾶ καὶ στὴν Ἑλλη ἀπὸ μιὰ χάρτινη αἶθουσα μὲ κοῦκλες μέσα, κρεββατάκια, καρέκλες καὶ καναπέδες.

Τοὺς ἔστειλα καὶ μερικές φουσκες γεμάτες γκάζι, πὺ ἅμα τις ἀφήσης, ἀνεβαίνουν ψηλὰ σὰν ἀερόστατα. Τοὺς ἔγραφα νὰ τις βαστοῦν ἀπὸ τὸ σχοινάκι, καὶ ἂν ἤθελαν νὰ τις ἴδωῦν πῶς ἀνεβαίνουν, νὰ κλείσουν τὰ παράθυρα τοῦ σχολείου μὴ βγῆ καμμιά ἔξω καὶ χαθῆ, καὶ νὰ τις ἀφήσουν ὅλες μεμιᾶς. Θὰ τις ἔβλεπαν νὰ ἀνεβαίνουν ψηλὰ, νὰ φθάνουν στὴν ὀροφή καὶ νὰ κάμνουν σὰ νὰ θέλουν νὰ τὴν τρυπήσουν, νὰ βγοῦν ἔξω γιὰ νὰ ἀνεβοῦν ψηλὰ.

Μοῦ ἔγραψαν πῶς τοῦ Σπύρου ἐξέφυγε τὸ μπαλόνι καὶ ἐσηκώθηκε ψηλὰ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κωδωνοστάσιο τῆς ἐκκλησιᾶς· ὕστερα ὁ ἀέρας τὸ ἐτράβηξε μακριὰ κατὰ τὴ θάλασσα καὶ ἐχάθηκε.

Ὁ Γιῶργος μᾶς ἔγραφε: «Ὁμορφα λαλοῦν οἱ φλογέρες πὺ μᾶς ἔστειλες, μὰ ποῦ νὰ φθάσουν τὸ καλάμι μου! Σωστὸ ἀηδονάκι εἶναι!»

75. ΔΥΟ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Ἐπλησίαζε ἡ Λαμπρή. Ἐνα βράδυ εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι· ἔξαφνα κτυπᾷ τὸ κουδούνι: τρρίγκ, τρρρίγκ! Ποιὸς νὰ εἶναι; Ἐμεῖς κανένα δὲν ἐπεριμέναμε. Ἐπῆγα νὰ ἰδῶ καί... ἡ Ἀνθούλα μὲ ἀρπάζει, ὁ θεῖος μου τραβᾷ τὸ αὐτί, ἡ θεία μὲ χαδεύει, ἡ γιαγιά μὲ φιλεῖ.... Ἐγὼ τὰ ἔχασα: «Μὰ νὰ μὴ μᾶς γράψετε!»

—«Καὶ τότε δὲν θὰ τὰ ἔχανες!» λέγει γελώντας ἡ Ἀνθούλα.

—«Μητέρα! Ἡ γιαγιά, ὁ θεῖος, ἡ θεία, καὶ ἡ Ἀνθούλα....» φωνάζω.

Τρέχει ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας.

«Καλέ, πῶς ἦτο αὐτό; Ἄ, μὰ ἐκάματε καλά, ὦ-ραῖα!....»

Ὁ θεῖος εἶπε πῶς στὸ χωριὸ εἶναι ὅλοι πολὺ καλά: δὲν πιστεύει νὰ τὸν χρειασθοῦν. Ἡ θεία εἶχε νὰ ράψῃ τὸ καινούργιο της φόρεμα. Ἡ Ἀνθούλα ἤθελε νὰ ἰδῇ τὴν πόλη. Καὶ ἡ γιαγιά; Καὶ πῶς ἤμποροῦσαν νὰ τὴν ἀφήσουν μόνη;

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ θεῖος, μὰ ἐγὼ ἐκατάλαβα πῶς τὸ καλὸ αὐτὸ τὸ ἐχρωστούσαμε στὴν Ἀνθούλα, καὶ ἡ μητέρα μου τῆς κάμνει χίλια δυὸ χάδια, γιὰ νὰ τῆς δείξῃ πῶς ἔκαμε καλά, πού τοὺς ἐξεσήκωσε θέλοντας καὶ μὴ ὅλους.

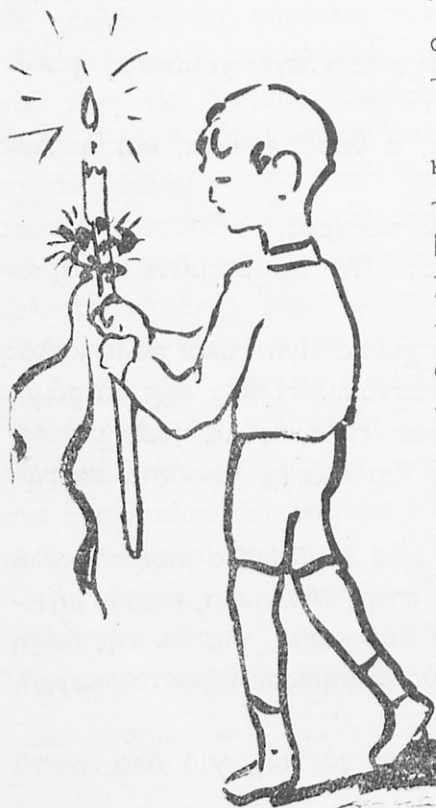
Ἡ Ἀνθούλα ὅλα θέλει νὰ τὰ ἰδῇ, γιὰ ὅλα ἐρωτᾷ

νά μάθη, μὰ δὲν τὸ δείχνει πῶς τῆς κάμνουν μεγάλη ἐντύπωση:

«Ἔ, καὶ τί εἶναι τοῦτο; Σπουδαῖο!» λέγει κάθε φορά. Μὰ ἐγὼ τὴν ξέρω: δὲν μοῦ κρύβεται.

Ἦλθε καὶ ὁ παπποῦς ἀπὸ τὸ νησί του. Τί χαρὰ νὰ εἴμαστε ὅλοι μαζί. Πρώτη φορά ἔτυχε αὐτό. Καὶ εἶχε ξεχωριστὴ χάρη ἡ Λαμπρὴ τῆ χρονιά ἐκείνη.

Τῆ μεγάλη Παρασκευὴ τὸ δειλινὸ ἐγυρίσαμε ὅλες τις ἐκκλησίες καὶ εἶδαμε στολισμένους τοὺς ἐπιτάφιους.

Τῆ νύκτα, στὶς δώδεκα, ἀκολουθήσαμε τὸν ἐπιτάφιο τῆς ἐνορίας μας. Καθὼς τὸν εἶδε ἡ Ἀνθούλα δὲν εἶπε: «Ἔ, καὶ τί εἶναι τοῦτο!» Τῆς ἄρεσε τὸ φῶς ἀπὸ τὶς λαμπάδες, ποὺ ἔκαμναν ποταμάκι φωτεινὸ καὶ τὰ βεγγαλικά ποὺ ἐχρωμάτιζαν τὸ ποταμάκι, ποὺ ἐτριγύρισε μέσα στὴν πόλη καὶ ἔπειτα ἐγύρισε καὶ ἀνέβηκε πάλι στὴν ἐκκλησιά. Δε-

καπέντε μέρες εμείναμε όλοι μαζί. Έπειτα πάλι έχωρισθήκαμε.

76. ΣΤΟ ΝΗΣΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Λίγες μέρες ύστερα από τις διακοπές ήλθε ό παππούς.

«Κυρά νύφη», είπε στη μητέρα μου ό παππούς, ό πατέρας του πατέρα μου, «είναι ή σειρά μου. Θα πάρω και έγώ τόν Δήμο, νά μου κρατήση συντροφιά τώρα τόν καλοκαίρι».

«Νά έλθη, πεθερέ μου, νά έλθη», είπε γελαστή ή μητέρα, μά όχι μέ όλη της τήν καρδιά. Δέν ήθελε νά φύγω και πάλι μακριά της.

Πρωί πρωί τήν άλλη μέρα εφύγαμε. Έμπήκαμε σ' ένα βαποράκι, στό ίδιο πού είχε έλθει ό παππούς, και έτραβήξαμε γιά τόν νησάκι του.

Ό καιρός ήτο καλός, δροσερό άεράκι εφυσούσε, ό ουρανός καταγάλανος και ή θάλασσα σά νά έτραγουδούσε γλυκό τραγούδι ταξιδιού.

Όταν εφθάσαμε στό νησί, στό λιμανάκι του, και έβγήκαμε, ό παππούς έπήρε μιá βάρκα δική του, πού είχε αφήσει, έμπήκαμε μέσα και άνοιχθήκαμε. Όστερα από λίγην ώρα ώδήγησε τή βάρκα του και τήν άραξε σ' ένα λιμανάκι έμπρός σ' ένα παλιό μεγάλο σπίτι, κτισμένο μέ μεγάλες πέτρες, πού έμοιαζε μέ φρούριο.

Δυό τρία σκαλιά άνεβήκαμε και έμπήκαμε μέσα σ' αυ-

τὸ τὸ σπίτι. Ἦτο τοῦ παπποῦ, καὶ εἶχε δύο πατώματα. Τὸ δεύτερο πάτωμα εἶχε μαρμαρένιο μπαλκόνι· ἀπεκεῖ ἔβλεπες τὴ θάλασσα πέρα καὶ πέρα, ὡς ἐκεῖ πού ἐνώνεται ὁ οὐρανὸς μ' αὐτὴ.

Τὸ ὑπόγειο ἀνοίγε πρὸς τὴ θάλασσα.

Καὶ τί δὲν εἶχε τὸ ὑπόγειο;

Ἄγκυρες σκουριασμένες, ἀλυσίδες σιδερένιες πού δέχονταν τὶς ἄγκυρες, σωρὸ σχοινιά κουβάρια, γοργόνες ἀπὸ παλιά καράβια, καὶ μπαστούνια, ἀντένες, κατάρτια καὶ ἄλλα.

Ἦτο καὶ μιὰ βάρκα παλιά, πολὺ παλιά, πού ὁ παπποῦς τὴν ἔβαφε πάντοτε καὶ τῆς εἶχε ἐξαιρετικὴ ἀγάπη. Δὲν ἔλειπε ἡμέρα ἀπὸ κοντά της. Κάτι εἶχε νὰ διορθώσει, κάτι νὰ κοιτάξει.

Μ' αὐτὴν εἶχε σωθῆ, ὅταν ἦτο εἴκοσι χρονῶν παλληκάρι. Τὸ καράβι τὼν ἐκτύπησε σὲ ξέρα· οἱ ναῦτες ἐπρόφθασαν καὶ ἐμπῆκαν σὲ μιὰ βάρκα. Ἔμενε αὐτὴ μὰ τὰ σχοινιά της ἦσαν μπερδεμένα· καθὼς ἐβούλιαζε τὸ καράβι, ἐκατόρθωσε καὶ τὴν ἔρριξε στὴ θάλασσα καὶ ἐπήδησε καὶ αὐτός. Κολυμβώντας ἀνέβηκε καὶ ἐπῆρε τὰ κουπιά· οἱ ἄλλοι ναῦτες ἐγύρισαν στὸ νησί καὶ τὸν εἶχαν γιὰ χαμένο. Ὑστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, ἐγύρισε, ὅταν τοῦ ἔκαμναν τὸ μνημόσυνο.... Πόσο ἐχάρηκε ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα του.

Ὁ παπποῦς εἶχε μιὰ γερόντισσα πού τὸν ἐφρόντιζε, ἄλλον δὲν εἶχε. Ὁ πατέρας μου πολλές φορές τοῦ εἶχε εἰπεῖ τοῦ παπποῦ νὰ μείνη μαζί μας.

«Δὲν μπορῶ, παιδί μου. Ζαλίζομαι στὴν πόλη. Θέλω νὰ μένω ἐκεῖ στὸ ἤσυχον νησάκι μου».

77. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΜΑΝΙ

Μικρό τὸ νησάκι, μὰ εἶχε μεγάλο λιμάνι, ἐκεῖνο ποὺ μᾶς εἶχε βγάλει τὸ βαπόρι, καὶ δὲν ἦτο μακριὰ ἀπὸ τὸ λιμανάκι, ποὺ ἦτο μπροστὰ στὸ σπίτι τοῦ παπποῦ.

Ὅταν ἦτο παιδί σὰν καὶ ἐμένα, μοῦ ἔλεγε ὁ παπποῦς, ἐμαζεύοντο κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐκεῖ μέσα ἐπάνω ἀπὸ τριακόσια καράβια.

Μόνα τὰ καράβια τοῦ παπποῦ του, τοῦ πατέρα του, τῶν ἀδελφῶν τοῦ πατέρα του καὶ τῶν ἐξαδέλφων ἦσαν ἀπάνω ἀπὸ εἴκοσι. Καὶ τότε, ἀραγμένα ὅλα στὸ ἴδιο μέρος ἐνώνοντο μὲ μαδέρια. Ἔτσι ἀνέβαινε σ' ἓνα ἀπὸ αὐτά, τοῦ παπποῦ του, καὶ ἔπαιζε τὸ κυνηγητὸ μὲ τὰ ἐξαδέλφια του ἀπὸ τὸ ἓνα καράβι στὸ ἄλλο.

Τώρα πάνε λίγα ἔμειναν: ἐκυρίευσαν τὴ θάλασσα τὰ ἀτμόπλοια.

78. ΑΛΛΟ ΝΗΣΑΚΙ

Κάθε ἡμέρα σχεδὸν ἐμπαίναμε στὴ βάρκα καὶ ἐπηγάίναμε σ' ἓνα ἄλλο νησάκι, ποὺ ἐφαίνετο σὰ χελωνάκι. Ὅταν ἐφυσοῦσε ὁ νοτιάς καὶ τὰ κύματα ἐφαίνοντο πῶς θὰ τὸ καταπιοῦν, ἐκεῖνο ἐφαίνετο πῶς ἐκολυμποῦσε νὰ ξεφύγη μακριά, καὶ ὅμως ἔμενε πάντοτε στὴν ἴδια θέση ἀσάλευτο.

Μισὴ ὥρα ἐκάμναμε νὰ θφάσωμε ἐκεῖ καὶ ἄλλη μισὴ

τὸ γυρίσωμε ὄλο γύρω γύρω. Στὴ μέση εἶχε ἓνα βράχο μυτερό, μὰ γύρω στὸ βράχο ὑπῆρχαν πεῦκα. Κατὰ τὴ δυτικὴ μεριά ἦτο ἓνα πρόσχαρο λιμανάκι, ποὺ ἦ ἀμμουδιά του ἦτο χρυσόξανθη. Λίγο πέρα εἶχε ὁ παπποῦς ἓνα σπιτάκι μ' ἓνα μικρὸ κῆπο ὀλόγυρα ποὺ τὸ ἐπότιζε μιὰ βρυσούλα. Εἶχε καὶ μελίσσια. Στὸ ἄλλο νησί ἐζοῦσαν τὰ κουνέλια τοῦ παπποῦ.

Ὅταν ἐβοτάνιζε τὸν κῆπο ὁ παπποῦς, ἐμαζεύοντο γύρω στὸ φράκτη νὰ τοὺς ρίξη τὰ ξώφυλλα. Μὲ τὸν καιρὸ ἐγνώρισαν καὶ ἐμένα καὶ ἔτρωγαν ἀπὸ τὰ χέρια μου.

-Μὰ πῶς εἶχαν σκάσει τὸν τόπο! Ἐνα σωρὸ ὑπόνομους εἶχαν κάμει.

Ἐκεῖ στὸ λιμανάκι μ' ἔμαθε ὁ παπποῦς κολύμβι καὶ ψάρεμα.

Πόσο νόστιμα ἦσαν τὰ παξιμάδια βρεγμένα στὸ κρουσταλλένιο νερὸ τῆς βρυσούλας.

Ἐβοηθοῦσα τὸν παπποῦ σὲ ὅλα καὶ ὁ παπποῦς τὸ εἶχε μεγάλη χαρὰ του. Μὲ ἐκαμάρωνε.

Κάτω ἀπὸ τὸν ἥσκιο βαλανιδιάς μου ἔλεγε ἓνα σωρὸ ναυτικὲς ἱστορίες.

79. ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Μοῦ ἔλεγε πῶς μιὰ φορὰ ὁ ἄνεμος τοὺς ἐτραβοῦσε κατὰ τὰ μέρη ποὺ κατοικοῦν οἱ κουρσάροι. Ἐταξίδευε μὲ τὸν πατέρα του, ἓνα γερόλυκο τῆς θάλασσας.

«Πάρε τὸ τρομπόνι καὶ τὸ νοῦ σου, μὴ μὲ ντροπιάσης», τοῦ εἶχε εἰπεῖ.

Μιά βάρκα ἔπλεε κατεπάνω των. Τὴν ὥρα ποὺ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὴν κτυπήσουν, ἀκούουν φωνές, μὰ δὲν ἐκαταλάβαιναν τί ἔλεγαν. Ὁ ἄνεμος ἐβούϊζε· βλέπουν μιὰ λευκὴ σημαία.

«Θέλουν νὰ μᾶς γελάσουν, εἶπε ὁ πατέρας τοῦ παπποῦ μου, ἀλλὰ μὴ κτυπᾶτε, πρὶν νὰ σᾶς προστάξω».

Ἡ βάρκα ὅλο πλησιάζει. Δυὸ ἄνθρωποι φαίνονται ποὺ τραβοῦν τὰ κουπιά.

«Δὲν θέλεις νὰ εἶναι δικοὶ μας;» εἶπε ὁ πατέρας τοῦ παπποῦ, κοιτάζοντας μὲ τὸ τηλεσκόπιο.

Ἀλήθεια, ἦσαν αἰχμάλωτοι τῶν πειρατῶν ποὺ εἶχαν φύγει κρυφά.

«Ποιοὶ εἴσθε!»

—«Βοήθεια! δικοὶ σας· βοήθεια!» ἀκούσθηκε.

Κατέβασαν μιὰ βάρκα καὶ ὁ παπποῦς μὲ δυὸ ναῦτες ἐκατόρθωσαν νὰ πλησιάσουν τὴ βάρκα, νὰ τὴ δέσουν καὶ νὰ τὴ σύρουν στὸ καράβι των. Μὲ δυσκολία τοὺς ἀνέβασαν, ἦσαν μισοπεθαμένοι. Εἶχαν φύγει πρὶν ἀπὸ δώδεκα ὥρες καὶ ὅπου τοὺς ἔφερνε ἡ τύχη.

Στὸν ὀρίζοντα ἐφάνηκε ἓνα καράβι, ποὺ τοὺς ἐπλησίαζε.

Μποῦμ, ἀκούσθηκε μιὰ κανονιά.

«Σὲ λίγο ἐσίμωσε τὸ καράβι. Ἄρχισε καὶ τὸ καράβι τοῦ παπποῦ τοῦ πατέρα μου τὶς κανονιές.

Μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς κανονιές τοὺς εὗρηκε καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ ἀλλάξουν δρόμο καὶ νὰ φύγουν. Δὲν τοὺς ἐκυνήγησαν, τοὺς ἄφησαν νὰ φύγουν.

Ἔπειτα μοῦ ἔλεγε γιὰ τὰ ταξίδια στὸν ὠκεανό, πού γιὰ μέρες καὶ ἑβδομάδες δὲν ἔβλεπαν παρὰ οὐρανὸ καὶ θάλασσα.

Ἦτο ὀλόγυρα ἓνας κύκλος ἀπέραντος, πού τὸ μάτι ἐκουράζετο νὰ τὸν βλέπη.

Τὰ κύματα ἐκεῖ δὲν σπάζουν παρὰ κυλιοῦνται σὰ βουνα, καὶ τὸ καράβι πότε εὐρίσκεται σὲ ἄβυσσο, πότε στὴν κορυφὴ τῶν κυμάτων. Κάθε τόσο εἶχαν νὰ χαροπαλεύουν, νὰ πολεμοῦν μὲ τὸ θάνατο.

Χαρὰ πού εἶχαν νὰ βλέπουν κάποτε κανένα καράβι στὸν ὀρίζοντα, πρῶτα νὰ προβάλλουν τὰ κατάρτια καὶ ὕστερα τὸ σκαφίδι του!

Καμμιά φορά ἔβλεπαν νησὶ ὀλόκληρο νὰ ταξιδεύη μὲ ὀρμὴ ἀπὸ τὸ βοριά πρὸς τὸ νοτιά.

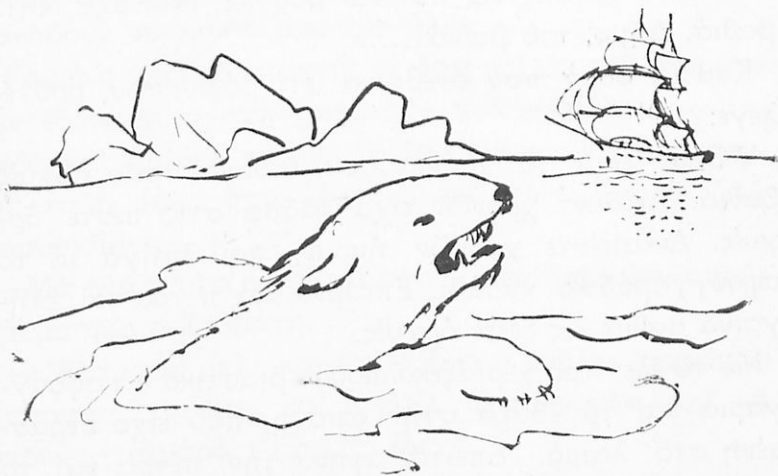
Ὁ ἥλιος πού ἔπεφτε ἐπάνω καὶ ἀντιφέγγιζε τὶς ἀκτίνες του, ἐθάμβωνε τὰ μάτια. Γύρω του ἐσχηματίζοντο ἄχνοι μὲ ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου. Ἦσαν νησιὰ ἀπὸ πάγο, πού ἐξεκόβονται ἀπὸ τὰ βορεινὰ μέρη, ἐκεῖ ὅπου ἡ νύκτα βαστᾶ ἕξι μῆνες καὶ ἡ ἡμέρα ἄλλους τόσους. Ἀλίμονο ἂν πέση τὸ παγονήσι αὐτὸ ἐπάνω στὸ καράβι! Συντριμμια τὸ κάμνει. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ σωθῆ.

Ἐκεῖ ζοῦν καὶ θηρία τῆς θάλασσας, μεγάλα ὅσο τὸ καράβι. Τὸ στόμα των χωρεῖ ὀλόκληρη βάρκα. Καθὼς φυσοῦν τὸν ἀέρα ἀπὸ τὰ ρουθούνια των, κάμνουν τὸ νερὸ νὰ πηδᾷ ψηλὰ σὰν ἀπὸ συντριβάνι.

Ἐπάρχουν σὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη, ψηλά, καὶ ἄνθρωποι πού ζοῦν μέσα σὲ καλύβες κτισμένες ἀπὸ μεγάλες πλάκες ἀπὸ πάγο, καὶ τυλιγμένοι σὲ πολλὰς

γοῦνες. Στὰ μέρη ἐκεῖνα φαρεύουν τὴ χρυσὴ ρέγκα, τὸ μπακαλάο καὶ τὴ μουρούνα, πού ἀπὸ τὸ σκῶτι της βγάζουν τὸ μουρουνόλαδο.

Ἐκεῖ ζῆ ἡ ἄσπρη ἀρκούδα καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, πού

ἔχουν ἱτὶς πῖο παχειές καὶ μαλακές γοῦνες. Ἀπὸ τὶς ἀγριόχηνες καὶ ἄλλα πουλιὰ παίρνουν τὰ πτερὰ γιὰ τὰ καπέλα τῶν γυναικῶν.

80. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΤΑΜΑΤΗΣ

Στὸ Χελωνάκι ἄφηνε ὁ παπποῦς νὰ φαρεύουν μερικοὶ γέροι ψαράδες. Ἐκεῖ φαρεύονται κάτι μεγάλα χρυσοκόκκινα μπαρμπούνια καὶ μεγάλοι ἄστακοί.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ψαράδες ἦτο καὶ ὁ μπαρμπα-Σταμάτης. Ἦτο πιασμένος καὶ μόλις ἤμποροῦσε νὰ κινηθῆ ἄργα καὶ μὲ κόπο μεγάλο.

Γιὰ νὰ ζῆση ἀνέβαινε στὰ βαπόρια πού ἐπερνοῦσαν

καὶ ἔπουλοῦσε στοὺς ἐπιβάτες κανένα ζευγάρι περιστέρια, κανένα βουῖρλο μπαρμπούνια, κανέναν ἄστακό..

Ἐο μπαρμπο-Σταμάτης ἦτο ἄλλοτε σφουγγαῖς, καὶ νέος, τριανταπέντε χρονῶν, ἔπαθε.

Ἐοταν μ' ἔβλεπε νὰ παίρνω βουτιές, ἐφώναζε: «πιὸ βαθιά, Δῆμο, πιὸ βαθιά!...»

Καμμιά φορὰ πού ἀνέβαινα στὴ βάρκα του, μοῦ ἔλεγε:

«Ἐοταν εἶχα τὰ χρόνια σου, ἔφθανα τρεῖς ὀργυές βαθιά. Δώδεκα χρονῶν εἶχα φθάσει στὶς πέντε ὀργυές. Δεκαπέντε χρονῶν ἤμουν, πού ἐπῆγα μὲ τὸ σφουγγαράδικο καράβι. Ἐπαιρνα μιὰ πέτρα καὶ ἐπῆγαινα βαθιά ὡς δέκα ὀργυές.

Μὲ τὸ ἐλεύθερο χέρι ἐξεκολλοῦσα βιαστικὰ τὰ σφουγγάρια καὶ τὰ ἔβαζα στὴν ἀπόχη, πού εἶχα περασμένη στὸ λαιμό. Ἐπειτα ἄφηνα τὴν πέτρα καὶ τὸ νερὸ μὲ ἐπετοῦσε ἐπάνω.

Μήπως ξέρω πόσες φορὲς τὴν ἡμέρα ἐβουτοῦσα; Τότε λίγοι ἐπέθαιναν καὶ τοὺς ἐβγάζαμε στὴν ἀμμουδιὰ τοῦ γιालοῦ καὶ τοὺς ἐθάπταμε ἐκεῖ. Ἐ ἀμμουδιὰ ἐκείνη ἔκαιε: ὦ, πόσο ἔκαιε.

Ἐστερα ἐβγῆκαν οἱ μηχανές, τὰ σκάφανδρα: μιὰ λαστιχένια φορεσιὰ μὲ μολύβια στὰ πόδια καὶ μολυβένια περικεφαλαία. Ἐ περικεφαλαία εἶχε μπροστὰ γυαλιὰ χονδρά.

Ἐκεῖ μέσα ἐμπαίναμε. Ἐνας σωλήνας μᾶς ἔφερνε ὄερα καὶ ἕνα σχοινὶ ἦτο δεμένο δίπλα στὸ σωλήνα.

Ἐ ἄερας πού ἐβγάζαμε ἐμεῖς ἀπὸ τὸ στόμα ἐξέφευγε καὶ ἀνέβαινε ἐπάνω στὸ νερό, σὰν τὶς φουσκαλίδες

πού βγάζει τὸ νερό, ὅταν βράζη μέσα σὲ μεγάλο καζάνι.

Ὅταν ἐγεμίσαμε τὴν ἀπόχη, ἐκινούσαμε τὸ σχοινὶ καὶ μᾶς ἀνέβαζαν. Ἀναίσθητους καὶ μελανιασμένους μᾶς ἔβγαζαν ἀπὸ τὴ λαστιχένια φορεσιά. Ὁρές ἔπρεπε νὰ μᾶς τρίβουν γιὰ νὰ ξαναέλθωμε στὴ ζωὴ καὶ νὰ ξαναδοῦν τὰ μάτια μας τὸν ἥλιο.

Καμιὰ φορά ὁ βουτηκτὴς μὲ ὅσα καὶ ἂν τοῦ ἔκαμναν δὲν ἐξανάρχετο στὴ ζωὴ: ἦτο πεθαμένος....

«Μὰ καὶ ἂν δὲν πεθάνη ὁ βουτηκτὴς, θὰ σακατευθῆ: καλὴ ὥρα, ὅπως ἐγώ.... καὶ τότε; Περνᾶ ζωὴ βασανισμένη....»

—Μὰ γιατί τότε γίνονται σφουγγαράδες;» ἐρωτοῦσα τὸ μπαρμπα-Σταμάτη.

—«Ἐλα, πὲς μου καὶ ἐσύ;» ἔλεγε συλλογισμένος ὁ μπαρμπα-Σταμάτης καὶ ἔβγαζε τὴ σακκούλα του νὰ στρίψη τσιγάρο. Ἐπειτα ἔλεγε:

«Μᾶς κάμνουν τὰ χρήματα τὰ πολλὰ πού παίρνομε; Ὁχι, δὲν εἶναι τὰ χρήματα γιὰτὶ καὶ θὰ τὰ ἀγαπούσαμε καὶ θὰ ἐβάζαμε λίγα λίγα κατὰ μέρος γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, μὰ ἐμεῖς τὰ σκορποῦμε.... Εἶναι κακὸ αὐτό, τὸ ξέρω, ἀλλὰ σφουγγαρᾶ δὲ θ' ἀπαντήσης νὰ τοῦ μείνη κάτι ὕστερα ἀπὸ τὰ τόσα βᾶσανα πού περνᾶ. Ἔ, παιδί μου, εἶναι οἱ ὁμορφιές πού βλέπομε ἐκεῖ κάτω στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας. Οἱ ὁμορφιές τῆς στεριᾶς δὲν εἶναι τίποτε. Ἐκεῖ κάτω ζοῦν ὅλα ὅσα λέγουν τὰ παραμῦθια. Βουνὰ καὶ βράχοι καὶ κοιλάδες, ὅλα παράξενα. Ἡ ἄμμουδιά, λιβάδι ἀνθοσπαρμένο, μὲ παραμυθένια λουλούδια. Στούς βράχους σα-

λεύουν τὰ κλαδιά των τὰ κοράλλια καὶ εἶναι κολλημένα τὰ σφουγγάρια σὰ μεγάλα λουλούδια.

«Ἄμ τὰ ψάρια! Ποιὸς εἶδε ποτὲ τέτοια ψάρια; Τί πόλεμοι ποὺ γίνονται ἐκεῖ κάτω! Τί γίνεται ὅταν κατεβαίνει ἐκεῖ κάτω τὸ σκυλόψαρο! Θρῆνος γίνεται! Μὰ καὶ ὁ σφουγγαῖρας, τί θὰ κάμη ὁ σφουγγαῖρας; Ἔχει ἔτοιμο τὸ μαχαίρι του νὰ παλαίση σὰν παλληκάρι».

«Ἄν εἶσαι ἐσὺ ἐδῶ κάτω, εἶμαι καὶ ἐγὼ ἔτοιμος νὰ παλαίσωμε», λέγει στὸ σκυλόψαρο. Χαρὰ ποὺ ἔχουν ὅσοι εἶναι στὸ καράβι, ἅμα βλέπουν σφαγμένο τὸ σκυλόψαρο νὰ ἀνεβαίνει στὴν ἐπιφάνεια. Μὰ καὶ φόβον μὴν τοὺς ξεσχίση τὸ βουτηκτὴ.

«Νὰ τί μᾶς ἀρέσει καὶ γινόμαστε σφουγγαράδες».

Ἐτελείωσε τὴν ἱστορία ὁ μπαρμπα-Σταμάτης.

81. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Ἐκείνη τὴ χρονιά μὲ ἐξανάφερε στὴν πόλη ὁ παπποῦς στὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας ἐχάρηκαν, ἅμα εἶδαν τὸ σκοῦρο χρῶμα ποὺ ἐπῆρα ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Ἐγραψα στοὺς φίλους μου ἀπὸ τὸ νησί.

Μοῦ ἔγραψαν καὶ ἐκεῖνοι ἓνα σωρό.

Τὶς ἄλλες χρονιὲς ἐπῆγαινα καὶ στὸ βουνὸ νὰ βλέ-

πω τούς φίλους μου, μὰ γιὰ λίγες μέρες. Ἐγύριζα στὴν πόλη πού με ἐπερίμενε ὁ παππούς.

Στὸ νησάκι τοῦ παπποῦ ἐπήγαινε καὶ ἡ μητέρα καμμιά φορά, καὶ γιὰ λίγες ἡμέρες ὁ πατέρας.

Ὁ παππούς τοῦ ἔλεγε, καθὼς τὸν ἔβλεπε ἀδύνατο:

«Τί νὰ σοῦ κάμω ἐγώ; Ἐγὼ σοῦ εἶπα νὰ γίνης ναυτικός, καὶ ἐσύ μοῦ ἐδιάλεξες τὸ κλειστὸ γραφεῖο».

Δώδεκα χρονῶν εἶχα βγάλει τὸ σχολεῖο τοῦ παπποῦ. Ἦμποροῦσα νὰ διευθύνω τὴ βάρκα, νὰ πηγαίνω μὲ τὸ πανὶ ἢ μὲ τὰ κουπιὰ στὸ Χελωνάκι καὶ νὰ γυρίζω.

Χαρὰ πού τὴν εἶχε ὁ παππούς!

«Ὅλο πρῦμο νὰ εὐρίσκης τὸν καιρό!» ἔλεγε μόλις μ' ἔβλεπε νὰ ἀράζω τὴ βάρκα στὸ λιμανάκι τοῦ σπιτιοῦ του ὁ παππούς.

Νομίζω πῶς θὰ εἶχα κλείσει τὰ δεκατέσσερα χρόνια τῆς ζωῆς μου, ὅταν ἔγινε αὐτὴ ἡ ἱστορία. Τὴν παίρνω ἀπὸ ἓνα γράμμα τῆς μητέρας. Μοῦ τὸ ἔγραψε, ὅταν ἄνδρας πιά, ἐταξίδεψα μακριὰ στὰ ξένα.

«Πάντοτε εἶχα ἓνα φόβο, Δῆμο, ὅταν ἐπήγαινες μονάχος σου μὲ τὴ βάρκα. Καὶ γεροὶ ναυτικοὶ ἐκινδύνευαν γυρίζοντας ἀπὸ τὰ νησάκια τὰ ἔρημα.

»Ὁ παππούς πόσα δὲν μοῦ εἶχε εἰπεῖ, πού εἶχε τραβήξει ὁ ἴδιος γυρίζοντας ἀπὸ τὸ Χελωνάκι. Μὰ πού νὰ με ἀφήση νὰ σοῦ φανερώσω τὸ φόβο μου!

«Κοίταξε μὴ μοῦ φοβίζης τὸ παιδί, νύφη, γιὰτι δὲν θὰ σοῦ ξαναμιλήσω! Νὰ τὸ ξέρης!» μοῦ εἶχε εἰπεῖ.

»Καὶ νὰ ἐκεῖνο πού ἐφοβόμουν. Ἐκοίταζα ἀπὸ τὸ μπαλκόνι μαζί μὲ τὸν παππού. Πόσο ἔτρεμα!

« Νὰ στείλῃς μιὰ βάρκα, πεθερέ μου», ἐπαρακάλεσα.

— «Ὅχι, δὲν θὰ στείλω νύφη», μοῦ εἶπε αὐστηρά. «Θὰ ἰδῶ ἂν ἐπῆγαν χαμένα τὰ μαθήματα πού τοῦ ἔδωσα».

»Κάθε φορά πού ἔγερνε ἡ βαρκούλα πολύ, ἔλεγα: «Πάει τὸ παιδί».

»Ἐχάρηκα, ὅταν σὲ εἶδα κοντὰ στὸ νησί. Ἐπῆγα νὰ φωνάξω, ἀλλὰ μ' ἐμπόδισε ὁ παπποῦς.

«Μὴ μοῦ φοβίσης τὸ παιδί, νύφη», εἶπε.

»Ἐβλεπα ὅμως πῶς σοῦ ἦτο δύσκολο νὰ μπῆς στὸ λιμανάκι καὶ ἔκαμνες βόλτες. Ἐκινδύνευε ἡ βαρκούλα σου νὰ πέση στοὺς βράχους νὰ κομματιασθῆ.

«Μὰ φώναξέ του τί νὰ κάμη!» εἶχα παρακαλέσει τὸν παπποῦ σου.

»Ἐκεῖνος σὲ ἐκοίταζε ἀμίλητος. Τὰ χεῖλη του ἐσάλευαν. Τὰ μάτια του ἐπετοῦσαν ἀστραπές. Ἄρχισα νὰ φοβοῦμαι καὶ γιὰ τὸν παπποῦ. «Μὰ τί ἔπαθε; τί ἔπαθε;» ἔλεγα μέσα μου.

»Ἐσὺ ὅλο ἐζύγωνες νὰ μπῆς στὸ λιμανάκι καὶ ὅλο ἡ βάρκα ἐξεγλιστροῦσε καὶ ἐξανάρχιζες τὶς βόλτες.

«Παναγία μου, θὰ πνιγῆ!» ἐπῆγα νὰ εἰπῶ, πού εἶδα πῶς λίγο ἔλειψε νὰ κτυπήσῃ σὲ κάποιον βράχο τὸ μπαστούνι τῆς βάρκας.

«Νὰ πνιγῆ!» εἶπε ὁ παπποῦς σου. «Μὴ μοῦ φοβίσης τὸ παιδί».

— «Μά....»

—«Τίποτε· καὶ ἂν βγῆ, κοίταξε μὴ σὲ καταλάβῃ πῶς ἐτρόμαξες», μοῦ εἶπε.

«Κρρράπ! πλίφ, πλάφ!» ἄκουσα. Μπῆκες στὸ λιμα-

νάκι, μὰ τὸ μπαστοῦνι τῆς βάρκας ἔσπασε καὶ αὐτὴ ἄνοιξε.... Δὲν ξέρω πῶς ἐσὺ ἐπήδησες ἔξω καὶ ἔτρεξες νὰ ἀνεβῆς.

» Τὴν ὥρα ποὺ ἔσπαζε ἡ βάρκα, ὁ παπποῦς σου ἐκτύπησε τὰ χέρια του ἀπὸ χαρὰ. Τὰ μάτια του δὲν τὰ εἶχα ἰδεῖ ποτὲ νὰ ἔχουν τέτοια λάμψη.

» Μόλις ἐμπῆκες στὸ σπίτι, ἔτρεξε στὴν πόρτα ὁ παπποῦς καὶ σοῦ εἶπε:

« Δὲν μοῦ λές, μπορεῖς νὰ μοῦ εἰπῆς Δῆμο, γιατί δὲν τὸ ἔκαμες αὐτὸ τόσην ὥρα; Ἔ, γιατί δὲν τὸ ἔκαμες; »

— « Ἐλυπήθηκα τὴ βάρκα! » τοῦ εἶπες.

— « Τὴ βάρκα! » εἶπε περιφρονητικὰ ὁ παπποῦς.

— « Ἀλήθεια, παπποῦ, εἶδεμὴ τὸ ἐσυλλογίσθηκα στὴν τρίτη βόλτα· εἶχα χάσει τὴν ὑπομονή μου. Στὸ τέλος βλέπεις πῶς τὸ ἔκαμα. »

— « Εὖγε σου! » σοῦ εἶπε καὶ σὲ ἐκαμάρωνε. »

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. *Ήθελα νά παλαίσω μέ τούς δράκους.....	3
2. 'Ο παπποῦς	5
3. 'Η χαρά τοῦ παπποῦ.....	6
4. Τά δῶρα τοῦ παπποῦ.....	9
5. Στό σχολεῖο.....	11
6. Γράφω ἱστορίες.....	12
7. 'Ο Σωτήρης Χρόνης.....	16
8. 'Αρρωσταίνω	18
9. *Έρχεται ὁ θεῖος μου.....	21
10. *Έχετε γειά!.....	24
11. Κοιτάζω μέ τό τηλεσκόπιο.....	27
12. Μέ παίρνει ὁ ὕπνος.....	29
13. Φθάνομε σ' ἓνα νησί.....	29
14. Στό τραπέζι.....	31
15. Στίς μηχανές.....	32
16. Φθάνομε στό λιμάνι πού θά ἐβγαίναμε.....	33
17. Τό καφενεδάκι.....	34
18. *Ανεβαίνομε στό βουνό.....	36
19. Μέσα στό δάσος.....	38
20. Νά καί τό χωριό.....	40
21. Δέν εἶμαι κούκλα.....	42
22. 'Η γιαγιά μου.....	47
23. 'Η θεία 'Αγγελική.....	48
24. Στόν κῆπο.....	49
25. 'Ο Πάνος.....	52
26. Τά παιγνίδια τῆς ξαδέλφης μου τῆς 'Ανθούλας.....	55
27. Παλεύω μέ τό Σπύρο.....	58
28. 'Επληγώθηκα	61
29. 'Η αγορά τοῦ χωριοῦ.....	62
30. 'Ο μπαρμπα-Σπύρος.....	63
31. 'Η ἀνατολή.....	66
32. 'Ο Πάνος παίρνει τά πουλάκια ἀπό τίς φωλιές.....	72
33. 'Ο Πάνος δέν χαλά πιά φωλιές.....	74
34. Κυριακή.....	75
35. 'Ο μπαρμπα-Γιῶργος.....	76
36. 'Η βρύσι	78
37. Στό ἀμπέλι.....	80
38. 'Ο τυφλός κορφολόγος.....	82
39. Τό πάθημα τοῦ μπαρμπα-Γιαννάκη.....	85
40. 'Ο γύφτος.....	87

	Σελ.
41. 'Ο θέρος.....	91
42. *Έρχονται και άλλοι πτωχοί τεχνίτες.....	94
43. Τά καινούργια μας παιγνίδια και ή ξέλαση.....	96
44. Στο μύλο.....	100
45. Κάτι που δέν τó έπεριμέναμε.....	101
46. 'Ο νέος μας φίλος.....	103
47. Τά παιγνίδια μας.....	106
48. *Όλοι οί φίλοι μαζί.....	109
49. Νά και τó σχολείο μας.....	110
50. 'Ο μπαρμπα-Γιώργος βλέπει πρώτη φορά θέατρο..	111
51. Τó βουνό μάς διώχνει.....	117
52. 'Ο τρύγος.....	119
53. Οί χωρικοί σπέρνουν.....	122
54. Μένω και τó χειμώνα στο χωριό.....	123
55. Πηγαίνομε στο σχολείο.....	125
56. Τó πρώτο χιόνι.....	129
57. 'Ο χιονοπόλεμος.....	131
58. Τά δώρα τής μητέρας.....	135
59. *Αν δέν ήταν ó μπαρμπα-Σπύρος.....	137
60. 'Η άνοιξη.....	141
61. 'Ο κήπος του σχολείου.....	144
62. Τά χελιδόνια.....	147
63. Πρωτομαγιά.....	150
64. Στο μοναστήρι.....	153
65. 'Ο πάτερ-Χρυσάνθος.....	156
66. Τó μετόχι του μοναστηριού.....	160
67. 'Η μητέρα.....	161
68. Φεύγομε.....	164
69. Πάλι στην πόλι.....	165
70. Πηγαίνω με τόν πατέρα σχολείο.....	167
71. Τά πρωτοβρόχια.....	171
72. Κάτι άκόμη για τούς φίλους μου.....	173
73. Δυό άλησμόνητες έβδομάδες.....	175
74. Τó νησάκι του παππού.....	177
75. Τó μεγάλο λιμάνι.....	179
76. *Άλλο νησάκι.....	179
77. Οί ιστορίες του παππού.....	180
78. 'Ο μπαρμπα-Σταμάτης.....	183
79. Τελευταία ιστορία άπό τά παιδικά μου χρόνια....	186

0020561085

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείον
Παιδείας και Θρησκευμάτων

Τμήμα διδακτικῶν βιβλίων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Αὐγούστου 1934

Ἀριθ. } Πρωτ. 51231.51232
} Διεκπ.....

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΙΣ

Περὶ ἐγκρίσεως διδακτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν
μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Κ. Α. Π.

Πρὸς

τοὺς κ.κ. Παπαμιχαὴλ Ἑλ. καὶ Βουτυράν συγγραφεῖς

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμοῦ ὑπομαρτυρίας ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου 1911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. Σμυρνῆς

ΤΙΜΗ ΑΔΕΙΑΣ

58514

Ἀριθ. ἀδείας διατάξ. 25-9-34

ΔΕΔΕΜΕΝΟΝ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ ΔΡ. 3

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ παλούμενα μακρὰν τοῦ πόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 6 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν» 24-1-34.